

Su Mapia a Tutuma a Inisulat'i Mataya

Bismillah Sir-Rahman Mir-Raheem

Assalamu Alaikum Warahmatullahi Ta'ala Wabarakatuh

Nia sinemulat kanu nia a kitab na su mama a bedtuan sa Mataya. Isa sekanin a 'bpangubela sa buwis a nabaluy a 'bpagunut kanu Isa al-Masih. Nia nin ped a ngala na si Libi. Lu sekanin pegkaleben sa Israil.

Su nia a kitab a inisulat'i Mataya na pantag kanu uyag-uyag'u Isa al-Masih. Balapantag su nia kagina masela a benal i makua tanu lun a guna-guna sia kanu uyag-uyag tanu asal'a kasabutan tanu su tidtu a lalan ibpawang kanu Kadenan.

Pidsinantal kanu nia a kitab su tarsilan kanu manga katupuan nu Isa al-Masih taman kanu langun nu napagukit-ukitan nin enggu pinggula nin sa timpu na kinandadangen nin sia sa dunia sampay den kanu kinambibiag'in 'bpaluman ulian nu kinapatay nin. Madakel bun i panduan enggu pakenalan a inipasampay nu Isa al-Masih kanu taw kanu nia a kitab, labi den su manga pakenalan pantag kanu kapendatu nu Kadenan.

Nakadalem bun kanu nia a kitab su manga naalung'u manga nabi pantag kanu inibpasad'u Kadenan a kauma nu Masih a tupu nu Nabi Daud a Sultan nu Israil. Na su langun nu naalung a nia pantag kanu Masih na sia pan i nia namakadalem kanu Danden a Kitab. Na pidsinantal kanu nia a kitab su kinatuman kanu inibpasad a entu nu Kadenan a sia nakanggulalan kanu sinugu nin a su Isa al-Masih. Nakadalem bun kanu nia a kitab su manga kabarakatan atawa ka kangagaipan a pinggula nu Isa al-Masih magidsan pan i kinapagkapia nin kanu manga taw a embalang-balang i sakit'in. Ugaid'a apia ka maitu i pinggula nu Isa al-Masih na madakel bun kanu manga pagidsan nin a manga Yahudi i dala talima sa lekanin, nia pan mula na pinakapasangan nilan pan sekanin taman sa initutuk'ilan kanu kayu a pinambalawaga ka enggu matay ugaid'a pinambibiag bun sekanin 'bpaluman kanu ikatelu nin gay ulian nu kinapatay nin. Mauli sa entu na inisugu nu Isa al-Masih su kapayapat kanu panduan nin asal'a katuntayan nu langun nu taw u ngin i tidtu a ukrit sa kapaginugut kanu kadtalu nu Kadenan enggu entain i makalusud kanu kapendatu nu Kadenan.

Mataya 1

Su Tarsilan pantag kanu Isa al-Masih

(Luk 3:23-38)

1 ¹Nia ba su namakasulat makapantag kanu tarsilan^a nu Isa al-Masih a tupu nu Nabi Daud a nia nin kaapuan na su Nabi Ibrahim. ²Na su Ibrahim ba a nia i ama nu Nabi Iskak, su Iskak menem i ama nu Nabi Yakub. Na su Yakub menem i ama nu Yahuda enggu su manga lusud'in sa tian a mama.^b ³Na su Yahuda i ama nu Parez enggu Zira a nia nilan ina na su Tamar. Su Parez menem i ama nu Hisrun enggu su Hisrun menem i ama nu Aram. ⁴Su Aram menem i ama nu Aminadab, su Aminadab menem i ama nu Nasun enggu su Nasun menem i ama nu Salmun. ⁵Na su Salmun menem i ama nu Buas a nia nin ina na su Rahab. Su Buas menem i ama nu Ubid a nia nin ina na su Rut enggu su Ubid menem i ama nu Yisi. ⁶Na su Yisi menem i ama nu Nabi Daud a Sultan nu Israil.

Na su Nabi Daud i ama nu Ragya Sulaiman. Na su Ragya Sulaiman na wata nu Daud kanu babay a kaluma nu Uriya. ⁷Su Ragya Sulaiman menem i ama nu Rubuam, su Rubuam menem i ama nu Abi enggu su Abi menem i ama nu Asa. ⁸Na su Asa i ama nu Yusapat enggu su Yusapat menem i ama nu Yuram enggu su Yuram menem i ama nu Usiyas. ⁹Na su Usiyas i ama nu Yutam, su Yutam menem i ama nu Akas enggu su Akas menem i ama nu Isikias. ¹⁰Na su Isikias i ama nu Manasi enggu su Manasi menem i ama nu Amus enggu su Amus menem i ama nu Yusia. ¹¹Na su Yusia i ama nu Yakunia enggu su manga lusud'in sa tian a mama. Na kanu entu a timpu na sinigkem'u manga taw sa Babilunia su manga taw sa Israil ka pinananggit'ilan lu sa Babilunia.

¹²Ulian nu kinapananggit kanu manga taw sa Israil lu sa Babilunia na pimbata nu Yakunia su Salatil. Na su Salatil i ama nu Zurubabil ¹³enggu su Zurubabil menem i ama nu Abiud. Na su Abiud i ama nu Iliakim, su Iliakim menem i ama nu Asur ¹⁴enggu su Asur menem i ama nu Saduk.

^a **1:1 tarsilan** Na listan i nia nu kinadtundug-tundug'u manga kaapu-apuan nu uman i sakapamilia. Na sia kanu tarsilan na mailay u ngin i embalangan nin a pamilia i naluyudan atawa ka nabpunan nu isa a taw.

^b **1:2 su manga lusud'in sa tian a mama** Sia kanu adat-betad'u manga Yahudi na di ibpagamung pembilang su manga babay enggu su manga wata. Na su manga lusud sa tian nu Yahuda na katupuan bun nu manga Yahudi.

Mataya 1

Su Saduk i ama nu Akim, su Akim menem i ama nu Iliud ¹⁵ enggu su Iliud menem i ama nu Iliasar. Na su Iliasar i ama nu Matan enggu su Matan menem i ama nu Yakub. ¹⁶ Na su Yakub^c i ama nu Yusup^d a kaluma nu Mariam. Na su Mariam ba a nia su ina nu Isa a bedtuan sa Masih.^e

¹⁷ Kagina ka maitu na langun na katupuan iganat kanu Nabi Ibrahim taman kanu Nabi Daud na sapulu enggu pat ka katupuan. Na iganat menem kanu Nabi Daud taman kanu kinapananggit kanu manga taw sa Israil lu sa Babilunia na sapulu enggu pat ka katupuan bun enggu iganat menem kanu kinapananggit kanu manga taw sa Israil lu sa Babilunia taman kanu kinambata kanu Masih na sapulu enggu pat ka katupuan bun.

Su Kinambata kanu Isa al-Masih

(Luk 2:1-7)

¹⁸ Na maya ba i nanganggula kanu kinambata kanu Isa al-Masih. Su Mariam a ina nu Isa al-Masih na 'gkagkaluma nu Yusup. Ugaid'a unan nu kadtampung'ilan na natawan i magingay sekanin sia nakanggulalan kanu Suti a Ruh.^f ¹⁹ Na sabap sa matidtu a mama si Yusup a 'gkagkaluma nin na napagitung'in i pitasen^g nin su Mariam sa dala gaid makataw lun kagina di nin kiugan a makayaya su Mariam sia kanu madakel a taw. ²⁰ Na ulian nu kabpagitung'i Yusup kanu entu na mibpapayag su malaikat'u Kadenan sa ukit a taginepen sa nia pidtalu nu malaikat sa lekanin na "Yusup a tupu nu Daud, da ka 'gkagilek sa kapangaluma nengka kanu Mariam kagina su pegkalalingen nin na sia nakanggulalan kanu Suti a Ruh. ²¹ Embata sekanin sa wata a mama, na bedtui ka

^c 1:16 Su Yakub sia na dikena nia su Nabi Yakub a wata nu Nabi Iskak.

^d 1:16 Su Yusup sia na dikena nia su Nabi Yusup a wata nu Nabi Yakub.

^e 1:16 **Masih** Su kadtalu a Masih sa basa a Hibru na *mashiach* a nia nin maena na *binubusan sa lana* kagina sia kanu adat-betad'u manga Yahudi na su 'gkapamili nu Kadenan a endatu, mangurban atawa ka nabi na pembubusan sa lana su ulu nin sa tanda a pedsanganan sa bagel sia kanu galebekan nin. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu Masih sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

^f 1:18 **Suti a Ruh** Nia ba su *Ruhhul Allah* atawa ka su Suti a Ruh nu Kadenan. Sa basa a Hibru na *Ruah* na sia menem sa basa a English na *Spirit*. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu Suti a Ruh sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

^g 1:19 **pitasen** Nia nin maena sa basa a Grik na *embelag*. Sia kanu adat-betad'u manga Yahudi na su embalaya na timbang a 'gkalumaya den, na u 'bpitas silan na timbang a pembelag.

Mataya 1, 2

sekanin sa Isa^h kagina ilipuas'in su manga taw nin kanu manga kabaladusan nilan.”

²²Na kanu langun nu nia a nanggula na natuman su pidtalu nu Kadenan a Mapulu a sia nakanggulalan kanu nabi sa nia nin pidtalu na ²³“Ilay nu! 'Gkagingay su laga enggu embata sa wata a mama a bedtuan sa ngala a Imanuil”ⁱ (nia nin maena na “Kaped tanu su Kadenan”). ²⁴Na guna den makagedam si Yusup na pinggula nin su inisugu sa lekanin nu malaikat'u Kadenan ka pinangaluma nin mambu su Mariam. ²⁵Ugaid'a da nin imbalagiuma taman a da pan makagemaw su wata a mama a kagingay nu Mariam. Na guna makagemaw su wata na pinggungalanan ni Yusup sa Isa.

Su Kinalu nu manga Pabibitun kanu Pimbatan kanu Isa al-Masih

2 ¹Na su Isa al-Masih na lu pimbata sa Bitlihim a sakup'u Yudia a nia lun pendatu kanu entu a timpu na su Datu Hirud. Na aden manga mama a pabibitun^j a ebpun sa sebangan, nakauma silan lu sa Awrusalim ²ka inidsa nilan kanu manga taw lu i “Endaw su pimbata a datu nu manga Yahudi? Ka nailay nami su kinasebang'u bitun nin.^k Na sinemia kami ka enggu kami makasugiud sa lekanin.”

³Na guna makineg'u Datu Hirud su entu na nalingasa su ginawa nin apeg'u manga taw sa Awrusalim. ⁴Na inipatawag'u Hirud su langun na mapulu nu 'bpamangurban apeg'u manga gulu nu pangitaban^l ka inidsa nin kanilan u endaw embatan su Masih. ⁵Na nia nilan lun inisumpat na “Lu sa Bitlihim a sakup'u Yudia a mana bun su nakasulat kanu kitab a sia nakanggulalan kanu nabi^m a

⁶‘Hu Bitlihim a inged kanu kalupan sa Yahuda,
dikena matag i kabalapantag'engka sa kanu langun na
'bpamegkamal sia sa Yahuda,

^h 1:21 Isa Sia sa basa a Hibru na *Yeshua* a nia nin maena na 'bpamelipuas su Kadenan a Mapulu.

ⁱ 1:23 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas 7 ayat 14.

^j 2:1 pabibitun Na silan su manga taw a mategel mangingilayan sa ukit'a kabpagilay nilan sa kanu manga bitun.

^k 2:2 bitun nin Nia nin maena na entu ba i tanda sa pimbata den su datu nu manga Yahudi kagina su manga taw kanu entu, na katawan nilan i aden tanda a ebpun sa langit amaika embatan den su datu nu manga Yahudi.

^l 2:4 pangitaban Na su nalabit sia a pangitaban na nia ba su Kitab Taurat a sia nakanggulalan kanu Nabi Musa.

^m 2:5 Su nabi sia a nalabit na su Nabi Mika.

Mataya 2

kagina makabpun sa leka su endatu
a temiakap kanu manga taw ku a Israil.ⁿ”

⁷Daka inipatawag’u Hirud su manga pabibitun sa dala nakataw lun ka inamad’in sa tidtu-tidtu kanilan u kanu i kinailay nilan kanu kinasebang’u bitun. ⁸Na pinalu nin silan sa Bitlihim sa nia nin pidtalu kanilan na “Lu kanu sa Bitlihim ka edsabenali nu mangilay su wata a entu. Na endaw i katun nu lun na edtalu nu sa laki ka enggu aku makalu asal’a makasugiud aku bun sa lekanin.”

⁹⁻¹⁰Na guna makineg’u manga pabibitun su kadtalu a nia nu Datu Hirud na ginemanat mambu silan, na da ka pan ba ka su bitun a nailay nilan na nailay nilan menem ’bpaluman. Na mana silan nakasugku sa langit sa kinapia na ginawa nilan. Na nangunanan kanilan su bitun taman kanu atag’u nabetadan nu wata. ¹¹Na linemudep silan kanu walay taman sa nailay nilan su wata apeg’u ina nin a si Mariam. Daka midtinggaleb silan ka sinemugiud silan kanu wata. Entu pan ka inukan nilan su it’ilan ka inenggay nilan sa lekanin su dalem’in a bulawan, mamut a tutungen enggu kamutan a mira.^o

¹²Guna su mangagan den muli su manga pabibitun na sinapalan silan nu Kadenan sa ukit a taginepen sa di den silan embalingan lu kanu Hirud. Guna su maitu na sinemibay silan sa lalan kanu kinauli nilan kanu inged’ilan.

Su Kinapalu nu Kadenan kani Yusup sa Egypt

¹³Guna den makaganat su manga pabibitun na mibpapayag kani Yusup su malaikat’u Kadenan sa ukit a taginepen sa nia nin pidtalu na “Embangun ka, ka pamagayasi ka mananggit lu sa Egypt su wata apeg’u ina nin. Na lu kanu demun ba taman a di ku edtalun i embalingan kanu kagina ’bpangilayn den nu Hirud su wata a nan ka ’bpagimatayan nin.”

¹⁴Daka kanu entu bun ba a magabi na mimbangun mamagayas si Yusup ka kinua nin su wata enggu su ina nin ka ginemanat silan ’bpawang sa Egypt. ¹⁵Na lu demun ba silan taman sa di pan matay su

ⁿ 2:6 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat’u Nabi Mika 5 ayat 2. Su Yahuda na nia bun ba su dalepa a Yudia.

^o 2:11 Su **kamutan a mira** na kamutan a ebpun sa pamumulanen a mira. ’Bpagusalen su nia a ipedsapu kanu manga lawas’u minatay asal’a ’gkamut su bangkay enggu makagamut bun i nia sa masakit.

Mataya 2

Hirud. Na kanu entu a nanggula na natuman su kadtalu nu Kadenan a Mapulu sia nakanggulalan kanu nabi a “Tawagen ku su wata ku san sa Egypt.”^p

Su Kabpagimatay nu Datu Hirud kanu manga Wata

¹⁶Na guna katuntayi nu Hirud i pinagakalan sekanin nu manga pabibitun na sangat a nalipunget sekanin. Na inisugu nin i pangimatayan su langun na manga wata a mama a da pan masalagun taman sa dua lagun i umul'in lu sa Bitlihim enggu kanu manga dalepa a masupeg lun. Na sia nin kinua su entu a lagun kanu kutika a kinailay nu manga pabibitun kanu kinasebang'u entu a bitun.

¹⁷Na natuman sia ba su pidtalu nu Nabi Yaramias sia kanu kitab a

¹⁸ “Gkangakineg su 'bpamelendag sa matanug enggu sangat a 'gkangalidu i ginawa nin lu sa Rama, sangat a 'bpaguguliangan ni Rakil su manga wata nin taman sa di sekanin pegkiug 'bpelimpangen kagina da den su manga wata nin.”^q

Su Kinapambalingan nu Kadenan kani Yusup lu sa Israil

¹⁹Na guna den matay su Datu Hirud na pibpayagan menem'u malaikat'u Kadenan si Yusup lu sa Egypt sa ukrit a taginepen sa nia nin lun pidtalu na ²⁰“Embangun ka, ka kua ka su wata enggu su ina nin ka embalingan kanu lu sa Israil kagina minatay den su pegkiug 'bpagimatay kanu wata.” ²¹Daka mimbangun mambu sekanin ka kinua nin su wata enggu su ina nin ka mimbalingan silan lu sa Israil.

²²Ugaid'a guna katawi ni Yusup i nia nakasambi a pendatu sa Yudia na su wata bun nu Hirud a si Arkilus na 'gkagilekan sekanin pembalingan lu. Na sinapalan mambu sekanin nu Kadenan sa ukrit bun na taginepen tembu lu silan tinemalus sa prubinsia a Galili. ²³Na guna silan makauma lu na lu silan migkaleben kanu dalepa a bedtuan sa Nasarit. Kagina ka maitu na natuman sia ba su kadtalu nu Kadenan a sia nakanggulalan kanu manga nabi a “Bedtuan sekanin^r sa taw sa Nasarit.”

^p 2:15 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Husia 11 ayat 1.

^q 2:18 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Yaramias 31 ayat 15.

^r 2:23 Su sekanin sia a nalabit na su Isa al-Masih. Sekanin bun su nalabit a bedtuan sa taw sa Nasarit.

Mataya 3

Su Usiatan nu Nabi Yahiya enggu su Kapedsalawat'in kanu manga Taw

(Markus 1:1-8; Luk 3:1-18; Yuhan 1:19-28)

3¹ Na naipus su manga timpu na nakauma su Yahiya a 'Bpanalawat^s ka 'bpangusiat lu kanu tawan-tawan a dalepa sa Yudia ² sa nia nin ibpangusiat na "Edtataubat kanu! Ka masupeg den a benal su kandatu nu Kadenan." ³ Na su Nabi Yahiya bun ba a nia su pedtalun nu Nabi Isayas sia kanu kitab a

"Aden 'bpananawag sa matanug lu kanu tawan-tawan a dalepa sa

'Pagadil'u su lalan a 'bpagukitan nu Mapulu!^t
Pakatidtu nu su entu a 'bpagukitan nin!' "^u

⁴ Na su Yahiya na mimbalegkas sa ebpun sa bumbul'a unta enggu midsabitan sa upis'a binatang. Nia nin pegken na tapudi enggu teneb. ⁵ Na kanu entu ba na pibpawangan sekanin nu manga taw sa Awrusalim enggu manga taw a ebpun den kanu langun na ped pan a dalepa sa Yudia enggu lu kanu edsalipaga nu lawas'a ig'u Jordan. ⁶ Na inipangumpaya nilan su manga kabaladusan nilan entu pan ka sinalawatan silan nu Yahiya lu kanu lawas'a ig'u Jordan.

⁷ Ugaid'a guna mailay nu Yahiya i namakauma lu su madakel a taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu enggu Sadusiyu' ka papedsalawat silan na nia nin pidtalu kanilan na "Sekanu a manga tupu nu manga nipay! Entain i midtalu sa lekanu sa mapukas kanu kanu pakauma a lipunget'u Kadenan? ⁸ Enggalebek kanu man sa kapianan a mana su penggalebeken nu taw a tidtu a midtaubat entu pan ka mapukas kanu kanu entu.

⁹ Di nu semaligi i kagina ka tupu kanu nu Nabi Ibrahim na mapukas kanu sa entu. Ka nia taman a madtalu ku sa lekanu na apia su manga

^s **3:1 Yahiya a 'Bpanalawat** Na nia bun ba su pedtawagen tanu sa Nabi Yahiya. Sekanin su 'bpanalawat kanu timpu a entu.

^t **3:3 Su Mapulu** sia a nalabit na su Isa al-Masih.

^u **3:3** Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas 40 ayat 3.

^v **3:7 Su taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu enggu Sadusiyu** na embidaya a lumpukan nu manga Yahudi kanu timpu nu Isa al-Masih. Embidaya bun su paginugut'ilan. Su nia a manga taw na nia nilan kapegkailay kanu ginawa nilan na balaagama a benal silan. Ugaid'a sia kanu Yahiya na dikena senep sa atay i kabpagagama nu dua a nia a lumpukan nu manga Yahudi. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu lumpukan a Parisiyu enggu Sadusiyu sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu sia kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

Mataya 3

watu ba a nia na magaga nu Kadenan maluy sa tupu nu Nabi Ibrahim!
10 Na nakakayang den man su kapa a ipedtebped kanu manga dalig'u kayu. Ka apia ngin a kayu a dili 'bpagunga sa mapia na 'bpanebpeden enggu ibpangidtug lu kanu apuy a pegkaleg."

11 Na nia nin pan pidtalu na "Pedsalawatan ku sekanu sa ig a tanda nu kapedtaubat'u ugaid'a aden makatundug sa laki a labi lawan pan kumin sa laki ka apia su kapananggit ku kanu ampis'u ay nin na di aku makadait. Na su mama a nia a pakatundug sa laki na salawatan kanu nin kanu Suti a Ruh enggu apuy."^w 12 Na pegkapetan nin den su 'bpagusalen nin sa kapapembayug ka papedsenggayan nin su matimegas enggu su ukap. Na su matimegas na itagu nin kanu kamalig a 'bpelimudan kanu bantad ugaid'a su ukap na tutungen nin lu kanu apuy a di den pebpatay."

Su Kinasalawat kanu Isa al-Masih

(Markus 1:9-11; Luk 3:21-22)

13 Na kanu entu ba a manga kutika na nakauma su Isa al-Masih lu kanu lawas'a ig'u Jordan a ebpun sa Galili ka papedsalawat sekanin kanu Yahiya. 14 Ugaid'a pegkiugan pedsapal'u Yahiya su kapapedsalawat'in taman sa nia nin lun pidtalu na "Ngintu ka seka den i sinemia? Saki paman i pakanasisita kanu salawat'engka." 15 Ugaid'a nia inisawal'u Isa al-Masih na "Suguti aku saguna, ka dait man a manggula ta i nia ka enggu matuman su langun na wagib a pigkahanda nu Kadenan." Daka sinugutan den mambu sekanin nu Yahiya. 16 Na endaw demun i kinambuat'u Isa al-Masih kanu ig sa kanu kinasalawat lun na nakatekaw demun mimbuka su langit enggu nailay nin su Ruh nu Kadenan a nangalimbaba lu sa lekanin a linemagid sa malapati. 17 Daka aden suala a ebpun sa sulega a nia nin pidtalu na "Nia ba su Tunggal a wata^x ku a pinadtaya enggu sangat a 'gkasuat aku sa lekanin."

^w 3:11 **salawatan kanu nin sa apuy** Na nia nin maena sia kanu manga ped a alim na pedsutin nu Kadenan su taw a 'bpamaginugut sa lekanin sia pakanggulalan kanu kamalasaan a mana su kapedsayab kanu manga putaw sia sa apuy asal'a 'gkaawa su tangis'in. Nia menem ped a maena nu nia na pantag sa kukuman nu Kadenan kanu manga taw a di pedtaubat. Mailay i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas 26 ayat 11; 66 ayat 15 taman sa 16 enggu ayat 24.

^x 3:17 **Su Tunggal a wata** sia na su Isa al-Masih. Nia sabap a kinagelal lun sa Tunggal'u Kadenan na kagina ebpun demun sekanin kanu Kadenan sia nakanggulalan kanu Suti a Ruh nu Kadenan. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu Tunggal'u Kadenan sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

Mataya 4

Su Kinasasat'u Datu na Giadsal kanu Isa al-Masih

(Markus 1:12-13; Luk 4:1-13)

4 ¹Daka pinananggit'u Ruh nu Kadenan su Isa al-Masih kanu tawan-tawan a dalepa ka enggu masasat'u Datu na Giadsal.^y ²Na mibpuasa su Isa al-Masih lu sa dalem'a nakapatpulu gay enggu nakapatpulu kamagabi, na nagutem a benal sekanin kanu kinaipus'u entu. ³Daka sinemupeg sa lekanin su 'Bpanasat sa nia nin lun pidtalu na "Amaika seka su Tunggal'u Kadenan, na edtalu ka sa manga watu a nan i embaluy silan a pan." ⁴Ugaid'a nia inisumpat'u Isa al-Masih na "Nia man nakadalem kanu kitab na 'Dikena bu man sia mauyag i taw kanu kakan nin sa pegken ka sia man kanu uman i kadtalu a ebpun kanu Kadenan.'^z" ⁵Daka pinananggit'u Datu na Giadsal su Isa al-Masih lu kanu puntiuk'u Suti a 'Bpagagaman lu sa Awrusalim ⁶ka nia nin lun pidtalu na "Amaika seka su Tunggal'u Kadenan na tibpu ka kun na! Kagina nia man nakasulat kanu kitab na 'Sugun nu Kadenan su manga malaikat'in sa katiakap'ilan sa leka taman sa sapipin ka nilan ka enggu di kagkaidan su manga ay nengka lu kanu manga watu.'^a" ⁷Nia menem pidtalu nu Isa al-Masih na "Nia pan nakasulat kanu kitab na 'Di ka man pembatalua su Kadenan a Mapulu.'^b" ⁸Na pinananggit menem sekanin nu Datu na Giadsal lu kanu malambeg a benal a palaw ka inipailay nin lun su langun nu pendatuan sia sa liwawaw na dunia enggu su bagel enggu kakawasan nu langun nu entu a pendatuan. ⁹Na nia nin pidtalu kanu Isa al-Masih na "Langun nu nia ba na inggay ku sa leka amaika semugiud ka sa laki ka simban aku nengka." ¹⁰Daka nia inisumpat'u Isa al-Masih sa lekanin na "Saitan! Awa ka sia. Kagina nia man nakadalem kanu kitab na 'Simba ka su Kadenan a Mapulu sa sekanin bu i paginugutan nengka.'^c" ¹¹Guna su maitu na tinagak sekanin nu Saitan, saleta mambu na nakauma su manga malaikat ka tiniakapan nilan sekanin.

^y 4:1 **Datu na Giadsal** Nia ba su datu na manga saitan. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu Datu na Giadsal sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab a mailay* kanu kapupusan nu nia a kitab.

^z 4:4 Ebpun i nia sia kanu Diutirunumi 8 ayat 3 sia kanu Kitab Taurat.

^a 4:6 Ebpun i nia sia kanu Manga Sengal 91 ayat 11 taman sa 12 sia kanu Kitab Zabur.

^b 4:7 Ebpun i nia sia kanu Diutirunumi 6 ayat 16 sia kanu Kitab Taurat.

^c 4:10 Ebpun i nia sia kanu Diutirunumi 6 ayat 13 sia kanu Kitab Taurat.

Mataya 4

Su Kinaludsu Mangusiat'u Isa al-Masih

(Markus 1:14-15; Luk 4:14-15)

12-13 Na guna makineg'u Isa al-Masih i nabilanggu su Yahiya na minuli sekanin sa Nasarit a sakup'u Galili. Ugaid'a tinemalus sekanin kanu dalepa a Kapurnaum ka lu den ba sekanin migkakaleben. Na su Kapurnaum na masiken kanu ligid'u lanaw nu Galili a sakup'u kalupan na Sibulun enggu Naptali. 14 Na kanu nia a nanggula na natuman su inisulat'u Nabi Isayas sia kanu kitab a

15 "Su kalupan na Sibulun enggu su kalupan na Naptali a su lalan a 'bpawang sa lanaw, su dalepa lu kanu lipag'u lawas'a ig'u Jordan, su Galili a pendalepan nu manga dikena-Yahudi,

16 na su manga taw lu a sia 'bpaguyag-uyag kanu malibuteng na nakailay silan sa maliwanag a sangat i katayaw nin.^d

Na sinemebang den su maliwanag kanu inged a sia 'bpaguyag-uyag su taw nin kanu malibuteng^e a 'bpagalung-alung su kapatay."^f

17 Iganat kanu entu a kutika na minebpun mangusiat su Isa al-Masih sa "Edtataubat kanu! Ka masupeg den a benal su kandatu nu Kadenan."

Su Kinapaunut'u Isa al-Masih kanu Pat Kataw a Pabibiala

(Markus 1:16-20; Luk 5:1-11)

18 Na gagalu nu kabpelalakaw nu Isa al-Masih lu kanu ligid'u lanaw nu Galili na nailay nin su edsuled a si Simiun a bedtuan bun sa Pitru enggu si Anduk a 'bpamiala ka entu ba i pantialian nilan na kapamiala sa seda. 19 Nia nin pidtalun kanilan na "Sia kanu ka unut kanu sa laki ka baluyn ku sekanu a mamiala sa taw a mana bun su kabpamiala nu sa seda." 20 Na kanu entu demun ba na tinagak'ilan su manga biala nilan ka minunut silan kanu Isa al-Masih. 21 Na kanu kapedtalus'u Isa al-Masih 'bpelakaw na nailay nin menem su edsuled a si Yakub enggu si Yuhan. Lu silan kanu awang a kaped'ilan su ama nilan a si Zabidi

^d 4:16 Su maliwanag a sangat i katayaw nin sia na su Isa al-Masih.

^e 4:16 'bpaguyag-uyag su taw nin kanu malibuteng Nia maena nu 'bpaguyag-uyag sia kanu malibuteng na dala sabut'in kanu Kadenan.

^f 4:15-16 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas 9 ayat 1 taman sa 2.

Mataya 4, 5

ka pengguguden nilan su manga biala nilan. Na inenggat silan nu Isa al-Masih sa kaunut'ilan sa lekanin. ²²Na kanu entu demun ba na tinagak'ilan su awang'ilan enggu su ama nilan ka minunut silan kanu Isa al-Masih.

**Su Kinapamandu enggu su Kinapagkapia nu Isa al-Masih
kanu aden manga Sakit'in**

(Luk 6:17-19)

²³Na linapat'u Isa al-Masih su lusud'u Galili ka 'bpamamandu sekanin lu kanu manga pedsambayangan nu manga Yahudi enggu ibpangusiat'in su Mapia a Tutuma pantag kanu kapendatu nu Kadenan taman sa papegkapan nin su langun nu sakit enggu penggedamen nu manga taw. ²⁴Na nakapayapat bun kanu lusud'u Syria su makapantag sa lekanin. Na pinamananggit sa lekanin su langun nu aden sakit'in enggu pamenggedamen nin, su manga pedtala sa masakit, su inasukan nu manga saitan enggu su manga pamedsaingen taman kanu manga di pamakalakaw ka pinagkapia nin silan. ²⁵Na inunutan sekanin nu madakel a benal a taw a ebpun sa Galili, Awrusalim taman kanu ped a dalepa sa Yudia enggu Dikapulis⁸ taman kanu ped a dalepa sa sebangan nu lawas'a ig'u Jordan.

Su Panduan pantag kanu Ngin i Mapia a Benal kanu Taw

(Luk 6:20-23)

5 ¹Na guna mailay nu Isa al-Masih su madakel a taw na tinemakedeg sekanin lu kanu palaw ka lu ba sekanin nagagayan. Na sinupegan sekanin nu 'bpamangunut lun. ²Daka linudsuan nin silan mamandu sa nia nin pidtalu na

³“Mapia den a benal kanu manga taw a katawan nin i nasisita nilan a benal su Kadenan ka su silan ba a entu i malusud kanu kapendatu nu Kadenan.

⁴Mapia den a benal kanu manga taw a sangat a 'gkangalidu i ginawa nin ka pagkabagelen nu Kadenan su atay nilan.

⁸ 4:25 **Dikapulis** Nia nin maena sa basa a Grik na *sapulu a ciudad*. Masela i nia a dalepa lu matampal sa sebangan nu lanaw nu Galili enggu lawas'a ig'u Jordan. Aden bun pegkaleben a manga Yahudi kanu nia a manga dalepa ugaid'a nia kadakelan a pegkaleben lun na dikena-Yahudi a manga taw.

Mataya 5

- ⁵ Mapia den a benal kanu manga taw a ibaba nin i ginawa nin ka matalima nilan su inibpasad'u Kadenan a su bagu a dunia a da pan mauma.^h
- ⁶ Mapia den a benal kanu manga taw a sangat a 'bpaginapasen nin su katidtu ka inggay nu Kadenan su entu kanilan.
- ⁷ Mapia den a benal kanu manga taw a malimu sa ped'in ka ikalimu bun silan nu Kadenan.
- ⁸ Mapia den a benal kanu manga taw a pinadsatiman nin i itungan nin kanu Kadenan ka mailay nilan su Kadenan.ⁱ
- ⁹ Mapia den a benal kanu manga taw a nia nin pangilayn na kapamagayun ka kabedtuan silan sa wata nu Kadenan.^j
- ¹⁰ Mapia den a benal kanu manga taw a 'bpamungkaidanan sabap sa penggulan nilan su kaikelasan ka malusud silan kanu kapendatu nu Kadenan.
- ¹¹ "Mapia den a benal sa lekanu amaika pagkayan kanu enggu 'bpamungkaidanan kanu taman sa 'bpamelabiten kanu sa langun den a kawagan enggu kabudtud sabap sa laki. ¹² Na edsisigalaw kanu den ka masela i balas'u lu sa sulega. Ka apia man su manga nabi a nangauna pan sa lekanu na pinamungkaidanan nilan bun.

**Su Panduan nu Isa al-Masih pantag kanu Timus
enggu Palitan a Dait a Ilingan nu 'Bpamangunut lun**
(Markus 9:50; Luk 14:34-35)

¹³ "Sekanu na mana kanu bun timus'u sakadunia. Na amaika kaawan na katimus su timus na di den makambalingan su katimus'in na da den katagan nin ka idtug bun den enggu dakudaken nu taw. ¹⁴ Na sekanu na mana kanu bun palitan nu sakadunia. Ka mana bun man su siudad kanu untul'u palaw na di makapagena su entu. ¹⁵ Na dala man temutud sa palitan

^h **5:5 bagu a dunia a da pan mauma** Nia ba su mauma a kandatu nu Kadenan sia sa dunia a da den saitan a pedsasat.

ⁱ **5:8 mailay nilan su Kadenan** Su pembitalan a kailay kanu Kadenan sia na lu sa sulega. Na su manga taw a nalabit sia a pinadsatiman nin i itungan nin kanu Kadenan na silan su manga taw a madalem i kapegakilala nilan kanu Kadenan apia sia pamun silan sa dunia.

^j **5:9 wata nu Kadenan** Na dikena nia nin maena i matakapala a wata nu Kadenan ka apia entain i 'bpaginugut kanu Isa al-Masih na inenggan sa kawagib a mabaluy a timbang a manga wata nu Kadenan a dikena nia nin ukit i mana su kapembata nu manusia atawa ka su lilini nu manusia udi na mana su lilini nu 'gkalumaya ka kahanda nu Kadenan. Mailay i nia sia kanu Mapia a Tutuma a Inisulat'i Yuhan 1 ayat 12 taman sa 13.

Mataya 5

sa dapengan nin ka nia pan mula na ibetad'in kanu 'bpanaguan sa palitan ka enggu 'gkatayawan su langun nu taw nu walay. ¹⁶Na dait a maitu kanu bun ba, itayaw nu su palitan nu kanu manga taw ka enggu nilan mailay su mapia a galebek'u ka asal'a mapugi nilan su Ama nu a lu sa sulega.^k

Su Panduan pantag kanu Katuman kanu Kasuguan

¹⁷“Na di nu 'bpagitunga i nia ku kinasia na 'bpagawan ku sa katagan su kasuguan nu Musa atawa ka su kadtau nu ped a manga nabi. Ka nia ku kahanda sa kinasia ku na dikena 'bpagawan sa katagan ka makin ku pedtumanen^l su entu. ¹⁸Saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i taman sa aden pan langit enggu lupa na apia satiman a batang kanu kasuguan na dala madala lun taman a di matuman su entu. ¹⁹Kagina ka maitu na apia entain i mawa sa katagan kanu apia mapegkag sa langun a kasuguan taman sa ipamandu nin i kaawa lun sa katagan na malusud sekanin kanu mababa sa langun a taw sia kanu kandatu nu Kadenan. Ugaid'a apia entain menem i maginugut kanu kasuguan taman sa ipamandu nin su entu na su entu ba a taw na malusud sia kanu manga balapantag a manga taw sia kanu kandatu nu Kadenan. ²⁰Na pedtalun ku sa lekanu i amaika di nu kalawanan su kabpagikelas'u manga gulu nu pangitaban enggu su manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu^m na natalatantu a di kanu malusud kanu kapendatu nu Kadenan.

Su Panduan pantag kanu Kakalipunget

²¹“Nakineg'u den i nadtau paganay kanu nangauna a manga taw i 'Da kanu 'bpangimatay.ⁿ Apia entain a taw i mimatay na mait sa 'bpamimitalan.' ²²Ugaid'a pedtalun ku sa lekanu i apia entain a taw i malipunget sa kaped'in na mait kanu kukuman nu Kadenan. Na

^k 5:16 **Ama nu a lu sa sulega** Su Ama sia a linabit na su Kadenan. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu Ama nu a lu sa sulega sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtau kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

^l 5:17 Nia maena nu **pedtumanen** sia na dikena bu ipenggulalan ka ibpamandu nu Isa al-Masih pan u ngin i tidtu-tidtu a maena nu manga kasuguan enggu panun i ukit a kanggulalan lun.

^m 5:20 **lumpukan a Parisiyu** Su lumpukan a Parisiyu na balaagama a lumpukan nu manga Yahudi enggu mabagel silan kanu timpu nu Isa al-Masih. Initimbang'ilan i ginawa nilan sa silan bu i matidtu a manga taw kanu entu a timpu kagina 'bpagapasan nilan penggulalan su langun nu kasuguan nu agama nu manga Yahudi. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu lumpukan a Parisiyu sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtau sia kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

ⁿ 5:21 Ebpun i nia sia kanu Kinaliu 20 ayat 13 enggu Diutirunumi 5 ayat 17 sia kanu Kitab Taurat.

Mataya 5

apia entain menem i edtalun nin sa ped'in i 'Dupang ka' na nanget a kapamayadan nin kanu Kadenan su entu. Na maitu bun ba, apia entain menem i edtalun nin sa ped'in i 'Buneg ka' na wagib a idtug sa apuy sa naraka. ²³Na amaika pegkurban^o ka lu kanu pegkurbanan, na nagkalendem'engka i aden taw a nasakit i ginawa nin sa leka ²⁴na itabun nengka demun pan su ipegkurban nengka kanu kasangulan nu pegkurbanan ka 'bpawangi ka muna su entu a taw ka ipagayun nengka entu pan ka embalingan ka, ka 'gkurban ka den.

²⁵"Amaika aden taw a mangaden sa leka sa bitiala na ipagayun nengka den gagalu na di kanu pan pakauma kanu walay nu kukuman ka tabia bun ka tabanan ka na ipalad ka nu 'bpangukum kanu tameng ka enggu ka mabilanggu. ²⁶Na saben-sabenal a pedtalun ku sa leka i taman sa di nengka kabayadan langun na di ka makaliu lu ba.

Su Panduan pantag kanu Kagkiuga

²⁷"Na nakineg'u den i nadtalu paganay i 'Da kanu 'gkiuga.'^p ²⁸Ugaid'a pedtalun ku sa lekanu i apia entain a mama a ilayn nin bu su babay sa aden 'gkapagitung'in lun a di mapia na pegkiuga atawa ka pedsina den sekanin sia kanu atay nin. ²⁹Na amaika su kawanan a mata nengka i kadsabapan na kandusa nengka na suat ka su entu ka idtug'engka ka nia tinemu i madala i satiman a edsiap-siapan na lawas'engka kumin sa langun na lawas'engka na makaidtug sa naraka. ³⁰Na amaika menem ka su kawanan a lima nengka i kadsabapan na kandusa nengka na putuk ka su entu ka idtug'engka ka nia tinemu i nia madala su satiman bu a edsiap-siapan na lawas'engka kumin sa langun na lawas'engka den i makaidtug sa naraka.

Su Panduan pantag kanu Kambelag

(Mataya 19:9; Markus 10:11-12; Luk 16:18)

³¹"Nadtalu bun paganay i 'Apia entain a mama i embelag sa kaluma nin na enggan nin su kaluma nin sa kasulatan sa kambelag.'^q ³²Ugaid'a pedtalun ku sa lekanu i apia entain a mama i imbelag'in su kaluma nin

^o 5:23 **pegkurban** Katatapan a ipegkurban na binatang a pedsumbalin muna entu pan ka penggepulen kanu untul'u pegkurbanan. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag sa nia sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

^p 5:27 Ebpun i nia sia kanu Kinaliu 20 ayat 14 enggu Diutirunumi 5 ayat 18 sia kanu Kitab Taurat.

^q 5:31 Ebpun i nia sia kanu Diutirunumi 24 ayat 1 sia kanu Kitab Taurat.

Mataya 5

na timbang a papegkiugan nin su kaluma nin, nia tabia na migkiuga su kaluma nin a entu. Na apia entain i mangaluma kanu kaluma nin na pakagkiuga bun.

Su Panduan pantag kanu Kadsapa

³³“Na nakineg’u bun i nadtalu kanu nangauna a manga taw i ‘Da kanu edsapa sa dikena benal ugaid’a u ngin i inidsapa nu na makin nu tuman sia kanu adapan nu Kadenan.’” ³⁴Ugaid’a pedtalun ku sa lekanu i da kanu a benal edsapa sa magidsan pan i makalalagit’u su sulega ka nia ba su kulesi nu Kadenan ³⁵enggu su dunia ka nia ba su ’bpaguntulan nu Kadenan kanu ay nin. Di nu bun ibpelalagit su Awrusalim ka nia ba su dalepa nu Datu nu manga datu,^s ³⁶udi na su ulu nengka ka apia satiman a buk’engka na di nengka ’gkagaga papegkaputi udi na papegkaiitem. ³⁷Uway ka den amaika ‘Uway,’ u dili menem na ‘Dili.’ Ka u edsapa ka pan na ebpun den i entu kanu Saitan.^t

Su Panduan pantag kanu Kasuli

(Luk 6:29-30)

³⁸“Nakineg’u bun a nadtalu i ‘Mata sa mata enggu ngipen sa ngipen,’”^u ³⁹ugaid’a pedtalun ku sa lekanu i di nu ’bpagatui su taw a penggula sa lekanu sa mawag. Ugaid’a makin nia ka enggula na u aden temebpi kanu kawanan a pipi nengka na ilengi nengka pamun sa lekanin su biwang a pipi nengka. ⁴⁰Na u aden menem taw a igkukum ka nin asal’a makua nin su balegkas’engka na inggay nengka pamun su lambung’engka sa lekanin. ⁴¹Amaika aden taw a itegel’in mapapananggit sa leka su it’in sa sakakilumitru i kawatan nin na pananggit ka su entu sa dua kakilumitru i kawatan nin. ⁴²Na su ’bpangeni sa leka na enggi ka, enggu su pedsembay sa leka na di ka pebpalawi.

^r 5:33 Ebpun i nia sia kanu Libitikus 19 ayat 12, Manga Bilangan 30 ayat 2 enggu Diutirunumi 23 ayat 21 sia kanu Kitab Taurat.

^s 5:35 Su **Datu nu manga datu** sia na su Kadenan.

^t 5:37 Su **Saitan** sia na nia nin maena sa basa a Griik na *Daluaka*. Na sekanin su Datu na Giadsal a mapulu sa langun nu manga saitan.

^u 5:38 **mata sa mata enggu ngipen sa ngipen** Nia kitaban kanu timpu nu Nabi Musa na “Mata sa mata enggu ngipen sa ngipen” na nia nin maena na upama ka kapalian nengka su mata nu kaped’engka na maitu bun ba i ipakaid sa leka enggu amaika kasepuan nengka sa ngipen su kaped’engka na maitu bun ba i ipakaid sa leka. Mailay i nia sia kanu Kinaliu 21 ayat 23 taman sa 24 sia kanu Kitab Taurat.

Su Panduan pantag kanu Kakalimu kanu Kuntela

(Luk 6:27-28; Luk 6:32-36)

⁴³“Na nakineg’u bun i nadtalu paganay i ‘Ikalimu nengka su ped’engka^v enggu kabensi ka su kuntela nengka.”^w ⁴⁴Ugaid’a pedtalun ku sa lekanu i ikalimu nu su kuntela nu enggu ipangeni-ngeni nu su ’bpamungkaid sa lekanu ⁴⁵ka amaika maitu na katawan i sekanu na wata kanu nu Ama nu a lu sa sulega. Ka dikena bu su mapia a taw i papedsindawan nu Kadenan sa senang ka apeg’u mawag a taw enggu dikena bu nia nin pabpagulanan su matidtu a taw ka apeg’u dikena matidtu a taw. ⁴⁶Na amaika nia nu bu ikalimu su malimu sa lekanu na di nu ’bpaginagkay i balasan kanu nu Kadenan. Dikena ba man bun ba i penggulan nu ’bpamangubela sa buwis?^x ⁴⁷Na amaika nia nu bu salamen su suled’u na ngintu, mapia den a benal i entu a pinggalebek’u kumin kanu ped a taw? Dikena ba man bun ba su penggalebeken nu manga taw a dikena-Yahudi?^y ⁴⁸Kagina ka maitu na nia dait sa lekanu na dala limban nu a mana su Ama nu a lu sa sulega.

Su Dait a Ukit a Kapangalimuan

6 ¹“Na pangingati nu i makapailay nu gaid kanu manga taw su kanggalebek’u kanu kaikelasan asal’a mapamedta kanu nilan ka amaika maitu na da den balas’u kanu Ama nu a lu sa sulega. ²Kagina ka maitu na u mangalimuan kanu na di nu den ipembuyayang kanu manga taw a mana bun su ukit’u manga taw a dikena senep sa atay i kabpagagama nilan. Na penggalebeken nilan i entu lu kanu pedsambayangan nilan enggu lu kanu lalan asal’a mapugi silan nu manga taw. Na saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i nakua nilan den man su balas’ilan. ³Ugaid’a sekanu na u mangalimuan kanu na di

^v 5:43 Ebpun i nia sia kanu Libitikus 19 ayat 18 sia kanu Kitab Taurat.

^w 5:43 **kabensi ka su kuntela nengka** Na dala i nia makadalem kanu kitab ugaid’a basi inumbal bu a upaman nu manga taw kanu paganay.

^x 5:46 Su **’bpamangubela sa buwis** na haram enggu dikena matidtu sia luyud kanu adat-betad’u manga taw a Yahudi kanu entu a timpu sabap kanu galebekan nilan. Na mababa i kapegkailay nu manga taw a Yahudi kanilan sabap kanu katalimbut’ilan sia kanu galebekan nilan.

^y 5:47 **dikena-Yahudi** Kanu paganay a timpu na su manga taw a dikena-Yahudi na dala sabut’ilan kanu Kadenan. Nia katatapan na pedsimba silan sa balahala enggu nia ukit a kabpangeni-ngeni nilan na pedsasalumanan pedtalu.

Mataya 6

nu den mapakatawi kanu biwang a lima nu u ngin i ibpangalimuan nu kawananan a lima nu ⁴ka enggu di den mapayag su entu. Na su Ama nu a lu sa sulega a pakailay kanu pinggula nu a entu i mamalas sa lekanu.

Su Dait a Ukit a Kapangeni-ngeni

(Luk 11:2-4)

⁵“Na u mangeni-ngeni kanu menem na da kanu miling kanu manga taw a dikena senep sa atay i kabpagagama nin. Nia nilan kalinian na pedtindeg silan a ’bpangeni-ngeni lu kanu pedsambayanan nilan enggu sia kanu ligid’u lalan asal’a mailay silan nu manga taw. Na saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i nakua nilan den man su balas’ilan. ⁶Ugaid’a sekanu na uman kanu mangeni-ngeni na ludep kanu kanu bilik ka enggu dala pakailay sa lekanu, entu pan ka pangeni-ngeni kanu kanu Ama nu a lu sa sulega a di ’gkailay. Na sekanin a pakailay kanu apia su di ’gkailay i mamalas sa lekanu. ⁷Na sia kanu kapangeni-ngeni nu na di nu den pedsasalumani su kapedtalun nu a mana bun su penggulan nu manga taw a dikena-Yahudi ka nia nilan kataw na sia kanu kalendu nu kapedtalun-talu nilan na pakikinegen silan. ⁸Na di nu silan milingi. Ka su Ama nu man na bagu nu pan ’bpangenin su ngin i nasisita nu na ’gkatawan nin den su entu. ⁹Na maya ba i ukit a kapangeni-ngeni nu
‘Hu Ama nami a lu sa sulega, dait man a ’bpagadatan su ingala nengka a suti.

¹⁰Ibpangeni-ngeni nami i makalangkap den sia sa liwawaw na dunia su kapendatu nengka taman sa matuman su kahanda nengka sia a mana lu sa sulega.

¹¹Enggi kami kanu sagugunay a makan nami.

¹²Ampun ka su kabaladusan nami sa mana bun su kinaampun nami kanu mindusa sa lekami.

¹³Di kami nengka semuguti sa masasat ugaid’a makin kami nengka itangka kanu Saitan.’^z

¹⁴Ka amaika ampunen nu man su kabaladusan nu ped’u sa lekanu na ampunen kanu bun nu Ama nu a lu sa sulega. ¹⁵Ugaid’a amaika di nu silan ampunen na su Ama nu a lu sa sulega na di kanu nin bun ampunen.

^z 6:13 Su Saitan sia na nia nin maena sa basa a Grik na Daluaka.

Mataya 6

Su Dait a Ukit a Kabpuasa

¹⁶“Na uman kanu ’bpuasa na di nu ’bpagilingi su manga taw a dikena senep sa atay i kabpagagama nin, pendidilimeng silan ka di nilan pedtuganulen su beneng’ilan asal’a katusan nu taw i pebpuasa silan. Na saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i nakua nilan den man su balas’ilan. ¹⁷Ugaid’a sekanu na u ’bpuasa kanu na ’bpia-piani nu su buk’u enggu panagupi nu su beneng’u ¹⁸asal’a di katusan nu manga taw i pebpuasa kanu. Na su Ama nu a lu sa sulega a di ’gkailay i mamalas sa lekanu. Na sekanin i pakailay kanu apia su di ’gkailay.

Su Kakawasan sa Dunia

(Luk 12:33-34)

¹⁹“Na da kanu ’bpelimud sa kakawasan sia sa dunia ka kanen bu na ligay enggu anay enggu lusudan bu na tanegkawn ka tegkawn nin. ²⁰Ugaid’a lu ka limud sa kakawasan sa sulega ka di makan lu na ligay enggu anay enggu di bun kalusudan su walay asal’a mategkaw nilan. ²¹Ka u endaw man i kakawasan nengka na lu bun ba i pamusungan nengka.

(Luk 11:34-36)

²²“Su mata na su palitan nu badan, na amaika su mata nengka ka matingaw na ’gkaliwanag su badan nengka. ²³Ugaid’a amaika su mata nengka ka malebug na ’gkalibuteng su badan nengka^a na amaika nia nengka palitan i da tayaw nin na sangat den i kalibuteng’a uyag-uyag’engka.

(Luk 16:13)

²⁴“Na dala taw a makapadsalengan nin enggalebek su dua kataw a mapulu nin ka apia ngin den na makadtalipenda nin su sakataw ka su sakataw bu i kanggalebekan nin sa mapia, sakataw bu i makakalimu nin

^a 6:22-23 amaika su mata nengka ka matingaw na ’gkaliwanag su badan nengka ... amaika su mata nengka ka malebug na ’gkalibuteng su badan nengka Nia ped a maena nu nia a ayat na amaika senep sa atay su kapedsangul’engka kanu Kadenan, na mana bun nu matingaw a mata a malinawag i kailay nin. Na amaika menem ka dikena senep sa atay su kapedsangul kanu Kadenan ka nia nengka ’bpaginapasen na su kakawasan sa dunia na mana bun su malebug a mata a da mailay nin.

Mataya 6

ka makapadtaday nin su sakataw. Na di nengka man makapadsalengan su kasimba nengka kanu Kadenan enggu su kapangilay nengka sa kakawasan sa dunia.

Su di Dait a Kalidu sa Ginawa pantag kanu Kauyag

(Luk 12:22-31)

²⁵“Kagina ka maitu na nia ku madtalu sa lekanu na di nu ’bpebidua i ginawa nu sa kauyag’u, u ngin i kanen nu atawa ka panun i kainem’u atawa ka kambalegkas’u. Dikena ba nia labi a balapantag na su ginawa nu kumin kanu makan, enggu su badan kumin kanu balegkas? ²⁶Ilay nu su manga papanuk sa kawang-kawangan, dikena silan ’bpamula atawa ka pedsabpet atawa ka ’bpebidua sa makan ugaid’a su Ama nu a lu sa sulega i papegkan lun. Na sekanu pan a entu a labi a balapantag kumin kanu manga papanuk? ²⁷Na entain sa lekanu i sia kanu kapegkalidu na ginawa nin na makapagkalendu nin su umul’in sa apia sakauras bu?

²⁸“Na makapantag menem sa kapembalegkas na enduken ka ’gkaliduan nu sa ginawa su entu? Edsusuliman nu su manga ulak sa benday u panun i kapegkasela nilan. Dikena silan penggalebek atawa ka ’bpagaul ²⁹ugaid’a edtalun ku sa lekanu i apia su Ragya Sulaiman^b a kawasa den a benal na dala kalepengi na kapia na balegkas’in su kapia nu apia satiman bu kanu manga ulak ba a nia. ³⁰Na su manga utan kanu benday na pedtuganulen bun nu Kadenan apia sagugunay bu i kabpaguyag’in ka kanu temundug a gay na tutungen bun, na nia pan a entu i sekanu? Nga den a kanaut’a salig i lekanu a nan kanu Kadenan.

³¹“Kagina ka maitu na di nu den ’bpebidui sa ginawa u ngin basi i kanen nu, u panun basi i kainem’u atawa ka kambalegkas’u. ³²Ka su manga taw a dala sabut’in kanu Kadenan na maitu bun ba i ’bpaginapasesen nin. Na ’gkatawan bun man nu Ama nu a lu sa sulega i nasisita nu su langun nu entu. ³³Ugaid’a nia nu muna paginapas na su kapendatu nu Kadenan enggu su kaikelasan nin ka su langun nu nia ba na matalima nu bun. ³⁴Kagina ka maitu na di nu den ’bpebidui sa ginawa su makatundug a gay ka nia nu bu pagitunga na su

^b 6:29 Su Ragya Sulaiman na isa kanu manga datu nu Israil. Wata sekanin nu Nabi Daud.

Mataya 6, 7

sagugunay bu ka su makatundug a gay na salakaw menem i entu a lidu na ginawa.”

Su Kapanendit sa Ped'engka

(Luk 6:37-38; Luk 6:41-42)

7 ¹Pidtalun pamun nu Isa al-Masih i “Da kanu manendit kanu ped’u ka enggu di kanu bun wagiban nu Kadenan. ²Kagina u ngin i isendit’u kanu ped’u na maitu bun ba i iwagib sa lekanu nu Kadenan. Na u ngin i kasela na ipedsendit’u kanu ped’u na maitu bun ba i kasela na iwagib sa lekanu. ³Ngintu ka nia nengka madsima na su puling’u ped’engka inunta na su puling’engka a manga mana den lendu i kasela nin na di nengka madsima? ⁴Atawa ka panun ba i kapedtalun nengka kanu ped’engka sa ‘Sia ka, ka iawa ku i puling’engka a nan,’ inunta na manga mana den lendu i kasela nu puling’engka? ⁵Seka a dikena senep sa atay i kabpagagama nin na iawa nengka muna su puling’u mata nengka a manga mana den lendu i kasela nin ka enggu nengka mailay sa mapia su kaawa nengka kanu puling’u ped’engka.

⁶“Na di nu menggay kanu manga asu su suti a langun-taman ka edtaliungan kanu nin bun mebut. Atawa ka di nu midtug kanu manga taw sa lupa su manga muntia ka dakudaken nilan bu.

Su Kapangeni kanu Kadenan

(Luk 11:9-13)

⁷“Pangeni kanu man ka enggan kanu, pangilay kanu ka makatun kanu, panutuk kanu ka ukan kanu. ⁸Ka apia entain man i mangeni na makatalima, na su ’bpangilay na makatun enggu su ’bpanutuk na kaukan.

⁹“Na entain ba sa lekanu sia a manga lukes i amaika mangeni su wata nin sa pan na nia nin lun inggay na watu, ¹⁰udi na u mangeni sa seda su wata nin na nia nin lun inggay na nipay? ¹¹Na apia ngin den man i kawag’a palangay nu na katawan nu menggay sa mapia su wata nu. Na nia pan a entu su Ama nu a lu sa sulega a mataw menggay sa mapia kanu apia entain a mangeni sa lekanin!

¹²“Kagina ka maitu na nia nadtimuan nu kasuguan a inisulat’u Musa enggu su panduan nu manga nabi na ‘Nia nu enggula kanu ped’u na u ngin i kalinian nu a enggulan nu ped’u sa lekanu.’ ”

Mataya 7

Su Masimpit a Lalan

(Luk 13:24)

¹³Na pidtalu pan nu Isa al-Masih i “Sia kanu ukit kanu masimpit a bengawan. Ka su bengawan a ibpawang sa kabinasan na maulad enggu madaya i lalan nin. Na madakel i ’bpagukit lun. ¹⁴Ugaid’a su bengawan a ibpawang sa uyag-uyag a da taman nin^c na masimpit enggu dikena malemu a ’bpagukitan. Na paidu bu i pakatun lun.

Su Kapangingat kanu manga Taw a ’Bpenabi-nabi

(Luk 6:43-44)

¹⁵“Pangingat kanu kanu manga ’bpenabi-nabi a ’bpamamandu sa di pakatidtu. Semupeg silan sa lekanu a mana bun silan manga bili-bili. Ugaid’a nia nin kabantang na mana silan asu sa damakayu a dupang. ¹⁶Na makilala nu silan sia kanu galebek’ilan. Ka di man munga su kayu a teneken sa ubas atawa ka unga na kayu a igus. ¹⁷Na su mapia a kayu na nia nin bun unga na mapia. Ugaid’a su di mapia a kayu na nia nin bun unga na di bun mapia. ¹⁸Ka di man makaunga sa di mapia su mapia a kayu. Maitu bun ba su di mapia a kayu na di bun makaunga sa mapia a unga. ¹⁹Na langun na kayu a di ’bpagunga sa mapia na ’bpaneppeden ka ibpagidtug kanu apuy. ²⁰Na maya ba i kakilala nu kanilan, na sia kanu galebek’ilan.

Su manga Taw a di Pegkilalan nu Isa al-Masih

(Luk 13:25-27)

²¹“Dikena langun na pedtawag sa laki sa ‘Mapulu, Mapulu’ na makalusud kanu kandatu nu Kadenan ka nia bu makalusud na su penggalebek kanu kahanda nu Ama ku a lu sa sulega. ²²Ka sia kanu Gay a Mauli na madakel a taw i temawag sa laki sa ‘Mapulu, Mapulu, dikena ba inipayag’ami bun su kadtalu nu Kadenan sia nakanggulalan kanu ingala nengka enggu namugaw kami bun sa saitan taman sa napailay kami sa manga kangagaipan sia nakanggulalan kanu ingala

^c 7:14 uyag-uyag a da taman nin Su nia na dikena kakawasan sa dunia. Ka su uyag-uyag a da taman nin na nia ba su matalima nu taw amaika semalig silan kanu Isa al-Masih. Na apia entain i makatalima kanu nia ba na di den temala sa kasiksan lu sa Mauli a Gay.

Mataya 7, 8

nengka?’ ²³Na nia ku mambu isumpat kanilan na ‘Di ku a benal sekanu kangatawan. Awa kanu sia, sungkang a manga taw.’ ”

Su Embalangan a Pembudsud sa Walay

(Luk 6:47-49)

²⁴Na pidtalu pan nu Isa al-Masih i “Apia entain i ’bpakikineg kanu kadtalu ku taman sa ipenggulalan nin su entu na nia nin kalagidan na mana su mama a balaitungan a mimbalay na lu nin inibudsud sa mabagel kanu lakungan a watu. ²⁵Na guna makauma su ulan taman sa migkadalem enggu sinemambel sa sangat i kabandes’in a pakasugat kanu walay na da bun mageba su walay ka mabagel i kinabudsud’in lun.

²⁶“Na apia entain menem i ’bpakikineg kanu kadtalu ku ugaid’a di nin ipenggulalan su entu na nia nin menem kalagidan na mana su mama a dala itungan nin a mimbalay na lu nin inibudsud kanu damapedtad. ²⁷Na guna makauma su ulan taman sa migkadalem enggu sinemambel sa sangat i kabandes’in a pakasugat kanu walay na nabinasa sa tidtu-tidtu su walay.”

Su Kinapamandu nu Isa al-Masih a aden Kawagib’in

²⁸Na guna i entu mapasad’u Isa al-Masih mangusiat kanilan na sangat a nangagaip su madakel a taw kanu kinapamandu nin ²⁹kagina ’bpamandu sekanin a mana aden kawagib’in a dikena mana kanu manga gulu nu pangitaban.

Su Kinapagkapia nu Isa al-Masih kanu Taw a aden Sakit’in a Debpig

(Markus 1:40-45; Luk 5:12-16)

8 ¹Na guna den makambaba su Isa al-Masih kanu bakulud na madakel a benal a taw i midtatanggunut sa lekanin. ²Daka aden mama a pedsakit sa debpig^d i sinemupeg kanu Isa al-Masih ka sinemugiud kanu kaadapan nin ka nia nin lun pidtalu na “Hu Mapulu, amaika miug ka na makapagkapia^e aku nengka.” ³Na inami nu Isa al-Masih su mama sa nia

^d **8:2** Su **debpig** sia na isa a embalangan na sakit sa lanitan a pegkaket kanu sapu. Sia sa basa a Tagalog na *ketong*. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu debpig sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab

^e **8:2** **makapagkapia** Na nia lun kadtalu sia kanu basa a Grik na *’bpelimpiun* atawa ka *pedsutin*. Su taw a aden sakit’in a debpig na sia kanu adat-betad’u manga Yahudi na haram a benal i entu. Na apia entain i makaubay atawa ka makaami kanu taw a debpigen na maharam bun. Nia ukit a kapapegkapia kanu nia a sakit na pedsutin.

Mataya 8

nin lun pidtalu na “Pegkiug aku, ’gkapia ka den saguna.” Na midsambuta demun i kinagkapia nu mama a entu. ⁴Na nia pidtalu lun nu Isa al-Masih na “Ingati ka a benal i madtalu nengka i nia kanu apia entain ugaid’a ganat ka, ka pailay ka kanu ’bpangurban enggu ’gkurban ka a mana bun su inisugu nu Nabi Musa asal’a mailay nu manga taw i nasuti ka den.”

Su Salig’u Kapitan nu Sundalu a Dikena-Yahudi

(Luk 7:1-10)

⁵Guna su nakauma su Isa al-Masih sa Kapurnaum na aden kapitan na sundalu a sinemupeg lun ka inipamagayuk’in lun i ⁶“Mapulu, su ’bpanunugun ku na pendeket bu sa ikam ka di pakalakaw enggu ’gkasakitan a benal sekanin.” ⁷Nia pidtalu nu Isa al-Masih sa lekanin na “Uway, lemu aku ka pagkapiian ku sekanin.” ⁸Na nia inisawal’u kapitan nu sundalu na “Mapulu, di aku a benal makadait a ’bpawangan nengka pan i walay ku. Ugaid’a edtalun nengka bu man i ’gkapia su panunugun ku na ’gkapia den sekanin. ⁹Na katawan ku i entu ka apia saki na aden pan mapulu ku a pedsugu sa laki enggu aden bun manga sundalu ku a saki i pegkakataw lun, na amaika edtalun ku kanu isa kanilan i ‘Lu ka’ na lemu sekanin, u edtalun ku menem kanu ped i ‘Sia ka’ na semia sekanin. Na u edtalun ku menem kanu ulipen ku i ‘Enggalebek ka i nia’ na enggalebeken nin.”

¹⁰Guna makineg’u Isa al-Masih su nia na nagaip sekanin. Na nia nin nadtalu kanu manga taw a pedtatanggunut lun na “Sabensabenal a dala aku pamun makailay sa taw sia sa dalepa a Israil a maya ba i kasela na salig’in. ¹¹Edtalun ku sa lekanu na madakel a taw i mamakauma ebpun sa sebangen enggu sedepan^f i mamung keman kanu kanduli^g kaped’u Nabi Ibrahim, Iskak enggu Nabi Yakub sia kanu kandatu nu Kadenan. ¹²Ugaid’a madakel kanu manga taw a dait a malusud kanu kandatu nu Kadenan^h i makaidtug lu kanu kalibutengan a ’bpamanguliang sa matanug i taw nin enggu ’bpamegkiget i ngipen nin.”

^f 8:11 Su manga taw a ebpun sa sebangen enggu sedepan na silan su manga taw a dikena-Yahudi.

Langun nu taw sa dunia liu kanu manga taw sa Israil na amung kanu manga taw a dikena-Yahudi.

^g 8:11 Su nia a **kanduli** na sia kanu mauma a kandatu nu Kadenan sia kanu bagu a dunia sa kanu kambalingan nu Isa al-Masih.

^h 8:12 Na su nalabit sia a **taw a dait a malusud kanu kandatu nu Kadenan** na su manga taw a Israil atawa ka su manga Yahudi. Dait a silan i muna-muna a malusud kanu kandatu nu Kadenan ugaid’a su langun nu kemias kanu Isa al-Masih na maawa kanilan su entu a kawagib. Na sia den silan naluyud kanu Datu na Giadsal.

Mataya 8

¹³Na nia pidtalu nu Isa al-Masih kanu kapitan nu sundalu na “Uli ka den, ka manggula su ’bpangenin nengka sabap kanu salig’engka.” Saleta mambu na migkapia den su panunugun kanu entu demun ba a kutika.

Su Kinapagkapia nu Isa al-Masih kanu ’Bpamedsakit enggu su manga Inasukan na Saitan

(Markus 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁴Na guna lu su Isa al-Masih kanu walay ni Pitru na nailay nin su panugangan ni Pitru a babay a ’bpagiga ka pegkayaw a benal. ¹⁵Daka inami nin su lima nu panugangan ni Pitru na kanu entu demun ba na naawa su mayaw nin taman sa nakambangun sekanin ka tinalagadan nin pan su Isa al-Masih. ¹⁶Na kanu kapegkagabi na madakel i pinananggit lu sa lekanin a inasukan na saitan. Na pidtalu nin bu su manga saitan na minawa den silan taman sa pinagkapia nin bun su langun nu ’bpamedsakit lu.

¹⁷Kagina ka maitu na natuman su pidtalu nu Nabi Isayas sia kanu kitab a “Iniawa nin su manga sakit tanu enggu inaku nin su penggedamen tanu.”ⁱ

Su Dua Kataw a Pegkiug ’Bpagunut kanu Isa al-Masih

(Luk 9:57-62)

¹⁸Guna mailay nu Isa al-Masih i namakalibet sa lekanin su madakel a manga taw na inisugu nin kanu manga tagapeda nin i lempag silan kanu lanaw. ¹⁹Saleta mambu na sinemupeg sa lekanin su gulu nu pangitaban sa nia nin pidtalu kanu Isa al-Masih na “Gulu, munut aku sa leka sa apia endaw ka ’bpawang.” ²⁰Na nia pidtalu nu Isa al-Masih sa lekanin na “Su manga asu sa damakayu na aden manga pesu nilan a kapangintelenan enggu su manga papanuk sa kawang-kawangan na aden manga salag’ilan a kapangintelenan ugaid’a su Kaka nu Manusia na dala dalepa nin a kapangintelenan nin.” ²¹Nia menem pidtalu nu ped kanu ’bpamangunut lun na “Mapulu, pauli aku pan muna ka apasen ku pan lemebeng su ama ku.” ²²Ugaid’a nia inisumpat’u Isa al-Masih sa lekanin na “Isalig’engka

ⁱ 8:17 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat’u Nabi Isayas 53 ayat 4.

Mataya 8

den kanu namamatay i kalebeng'ilan kanu namamatay,^j unut ka den sa laki.”

Su Kinapatelen nu Isa al-Masih kanu Sambel enggu Bagel

(Markus 4:35-41; Luk 8:22-25)

²³Na nageda su Isa al-Masih enggu su 'bpamangunut lun kanu awang. ²⁴Da ka pan ba ka nakatingguma lu kanu lanaw su sangat i kabagel'in a sambel taman sa sama bu di pakageled'u bagel su awang'ilan ugaid'a su Isa al-Masih na pedtulug bun. ²⁵Daka pinukaw nilan su Isa al-Masih ka pidtalun nilan lun i “Mapulu, ilipuas kami nengka, 'gkaled tanu den!” ²⁶Na nia pidtalun nu Isa al-Masih kanilan na “Nginan ka 'gkagilekan kanu? Malubay a benal i salig'u!” Daka midtindeg su Isa al-Masih ka sinapalan nin su sambel enggu su bagel taman sa lineminaw sa mapia su lanaw. ²⁷Na nangagaip silan langun taman sa nakapamagidsaya nilan i “Entain a taw i nia? Apia su sambel enggu bagel na 'bpaginugut lun.”

Su Kinapagkapia nu Isa al-Masih kanu Dua Kataw a Mama a Inasukan na manga Saitan

(Markus 5:1-20; Luk 8:26-39)

²⁸Na guna den makalipag su Isa al-Masih enggu su 'bpamangunut lun kanu dalepa nu manga taw a Gadara^k na sinumbak sekanin nu dua kataw a inasukan na saitan a lu nakabpun kanu 'bpamelebengan. Na su dua kataw a nia na pakagkaid a benal tembu dala pakatika lu 'bpagukit. ²⁹Daka nia nilan pidtalun sa matanug kanu Isa al-Masih na “Hu Tunggal'u Kadenan na di kami nengka den 'bpelusudi. Ngintu, sinemia ka asal'a lasayn kami nengka sa apia da pan mauma su timpu?” ³⁰Saleta na aden madakel a benal a taw sa lupa^l a papegkanen lu kanu dikena bun gaid mawatan kanilan. ³¹Na inipamagayuk'ilan kanu Isa al-Masih i “Amaika bugawn kami nengka na lu kami nengka den paasuk kanu entu a manga taw sa lupa.” ³²Na nia inisumpat'u Isa al-Masih kanilan na “Lu kanu

^j 8:22 isalig'engka den kanu namamatay i kalebeng'ilan kanu namamatay Na su nauna sia a nalabit a *namamatay* na inukit sa bayuk a nia nin maena na su taw a di 'bpaginugut kanu Isa al-Masih ka timbang a minatay den sia kanu kailay lun nu Kadenan. Na su ikadua menem a nalabit a *namamatay* na su taw a mibpitas den i ngiawa nin enggu su badan nin.

^k 8:28 *manga taw a Gadara* Su ped na nia nilan lun kinasulat na *manga taw a Girasa*, su ped menem na *manga taw a Girgisa*.

^l 8:30 *taw sa lupa* Na ped a ipedtawag kanu *gembut*.

Mataya 8, 9

den!” Daka minawa mambu su manga saitan ka lu den silan minasuk kanu manga taw sa lupa. Na da ka pan ba ka su madakel a taw sa lupa na namakadtatalaguy silan lu kanu matibeng a bakulud taman sa namakatibpu silan kanu lanaw enggu nanged. ³³Guna su maitu na midtatalaguy mamagayas su manga pedtuganul kanu manga taw sa lupa ka linemu silan kanu siudad ka inipanudtul’ilan kanu manga taw su langun na nanggula apeg den nu nanggula nu dua kataw a entu a inasukan na manga saitan. ³⁴Daka nameliu kanu siudad su langun na manga taw asal’a mailay nilan su Isa al-Masih. Na guna nilan mailay sekanin na inipamagayuk’ilan lun i ganatan nin den su inged’ilan.

Su Kinapagkapia nu Isa al-Masih kanu Mama a di nin den Pakanggagalebek su Lawas’in

(Markus 2:1-12; Luk 5:17-26)

9 ¹Na guna su maitu na nageda menem su Isa al-Masih kanu awang ka linemipag embalingan kanu siudad a pegkakalebenan nin. ²Daka aden manga taw lu a pinananggit’ilan kanu Isa al-Masih su mama a pinaiga bu kanu ’bpagigan nin ka di nin den pakanggagalebek su lawas’in. Na guna mailay nu Isa al-Masih su salig’ilan sa lekanin na nia nin pidtalu kanu mama a di pakanggagalebek i lawas’in na “Dua na manga wata, embageli ka i manggiginawa nengka ka su kabaladusan nengka na inampun den.” ³Saleta na aden mambu manga gulu nu pangitaban lu a nia ’gkangadtalu na ginawa nilan na “Pedsakutu i mama^m a nia.” ⁴Ugaid’a ’gkatawan nu Isa al-Masih u ngin i ’gkatagu sa ginawa nilan taman sa pidtalu nin kanilan i “Nginan ka nia nu ’gkapagitung na mawag? ⁵Ngin besen i malemu a edtalun ku, ‘Su kabaladusan nengka na inampun den?’ Udi na ‘Embangun ka, ka lakaw ka?’ ⁶Ugaid’a ipaamad ku sa lekanu i su Kaka nu Manusia na aden kawagib’in sia sa dunia sa kapangampun nin kanu kabaladusan.” Daka nia nin pidtalu kanu mama a di nin den pakanggagalebek i lawas’in na “Embangun ka, kua ka i ’bpagigan nengka ka uli ka den.” ⁷Daka mimbangun mambu su mama ka minuli. ⁸Na guna mailay i entu nu madakel a taw na nangagilekan silan enggu napugi nilan su Kadenan ka sekanin man i ’bpangenggay kanu manusia sa man a kapegkagaga.

^m 9:3 Su mama sia a nalabit na su Isa al-Masih.

Mataya 9

Su Kinabaluy kanu Mataya sa Makadtatanggunut kanu Isa al-Masih (Markus 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹Na su kinatalus'u Isa al-Masih kanu kabpelalakaw nin na nailay nin su mama a bedtuan sa Mataya a 'bpagagayan lu kanu 'bpangubelan nin sa buwis. Na nia nin lun pidtalu na "Unut ka sa laki." Daka midtindeg mambu sekanin ka minunut kanu Isa al-Masih. ¹⁰Na kanu kapegkan nu Isa al-Masih lu kanu walay ni Mataya kaped'in su 'bpamangunut lun na madakel i naped'in keman a 'bpamangubela sa buwis enggu manga taw a dikena balaagama.ⁿ ¹¹Na guna madsusuliman nu manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu su entu na nia nilan pidtalu kanu 'bpamangunut kanu Isa al-Masih na "Nginan ka pegkan i gulu nu a nan kaped'u 'bpamangubela sa buwis enggu manga taw a dikena balaagama?" ¹²Na guna makineg'u Isa al-Masih su entu na nia nin pidtalu kanilan na "Dikena man nia pakanasisita sa taligamut su manga taw a dala sakit'in ka su manga taw a aden sakit'in. ¹³Ugaid'a pagitung'u u ngin i maena nu kadtalu a nia kanu kitab a 'Nia ku 'gkapangingalap na su limu nu, dikena su kurban nu."^o Kagina dikena nia ku kinasia i nia ku pedtawagen na su manga ikelas ka su manga baladusa."

Su Kinadtalu nu Isa al-Masih pantag kanu Bagu a Ukit sa Kapaginugut kanu Kadenan (Markus 2:18-22; Luk 5:33-39)

¹⁴Daka sinemupeg sa lekanin su 'bpamangunut kanu Nabi Yahiya sa nia nilan lun inidsa na "Ngintu ka sekami a nia a 'bpamangunut kanu Yahiya enggu su manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu na tatap 'bpamebpuasa ugaid'a su 'bpamangunut sa leka na dikena 'bpamebpuasa?" ¹⁵Na nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Ngintu, dait besen a lidun nu manga ana nu pegkawingen^p su ginawa nilan

ⁿ 9:10 **manga taw a dikena balaagama** Nia nin maena sa basa a Grik na *manga baladusa*. Na sia kanu adat-betad'u manga Yahudi na timbang a baladusa su manga taw a dikena balaagama.

^o 9:13 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Husia 6 ayat 6.

^p 9:15 Su iniupaman sa pegkawingen sia na su Isa al-Masih. Su manga ana nin na su 'bpamangunut lun. Inusal a upaman su kapegkawinga kagina su nia ba a pakalagian na su langun na taw a pedtalabuk kanu entu na pedsele-sela dikena 'bpelidun i ginawa. Na sia kanu adat-betad'u manga taw lu na amaika 'bpuasa su taw na nia nin maena na aden lidu na ginawa nin a ibpangeni-nigeni nin kanu Kadenan.

Mataya 9

amaika kaped'ilan pamun su mama a pegkawingen? Ugaid'a u mauma su gay a kuan den su mama a pegkawingen na entu ba i kabpuasa nilan.

¹⁶“Na dala man temapi sa bagu a ginis kanu labing a balegkas^q ka amaika 'gkegken den su bagu a ginis na mangagandel'in su labing a ginis na makin den 'gkasela su kisi nin. ¹⁷Udi na dala bun demiken sa bagu a ig'a ubas kanu labing a taguan a upis'a binatang kagina makapambetu nu bagu a ig'a ubas su labing a taguan a upis'a binatang^r na amaika maitu na maudud su ig'a ubas enggu 'gkalat su taguan a upis'a binatang. Ugaid'a nia man dait na su bagu a ig'a ubas na sia ipembetad kanu bagu a taguan ka amaika maitu na mauget i magaga nin apeg'u dalem'in a ig'a ubas.”

Su Kinapambibiag kanu Wata nu 'Gkaunutan nu Pedsambayangan nu manga Yahudi enggu su Kinapagkapia kanu Babay a Pebpupulugu
(Markus 5:21-43; Luk 8:40-56)

¹⁸Na pedtalun pamun su Isa al-Masih na aden nakauma a isa a 'gkaunutan nu pedsambayangan nu manga Yahudi, na sinemugiud sekanin kanu kaadapan nu Isa al-Masih ka nia nin pidtalu na “Nia pamun ba a kutika i kapatay nu wata ku a babay ugaid'a u munut ka sa laki ka dapenetan nengka sekanin na embibiag pamun.” ¹⁹Na midtindeg su Isa al-Masih ka minunut sa lekanin apeg'u 'bpamangunut lun. ²⁰Saletu mambu na aden babay a pebpupulugu kanu dalem'u sapulu enggu dua lagon den i sinemupeg lu kanu taligkudan nu Isa al-Masih ka inami nin su sanggayad'u lambung'u Isa al-Masih ²¹ka nia nin 'gkadtalu na ginawa na “U maami ku bu i lambung'in a nan na 'gkapia aku den.” ²²Na linengian sekanin nu Isa al-Masih ka nia nin lun pidtalu na “Manga dua na suled, embageli ka i manggiginawa nengka ka su salig'engka i napagkapia sa leka.” Na migkapia mambu su babay kanu entu demun ba a kutika.

^q 9:16 Su bagu a ginis sia na su panduan nu Isa al-Masih. Su labing a balegkas menem sia na su manga panduan nu 'gkangaunutan nu manga Yahudi.

^r 9:17 Makapambetu nu bagu a ig'a ubas su labing a taguan a upis'a binatang kagina su bagu a ig'a ubas na gay nin pegkauguet na pegkaledsem. Na amaika pegkaledsem su ig'a ubas na mana 'gkaadenan na sambel a sabapan na kambetu nu labing a taguan a upis'a binatang kagina di den pedsugut. Na su nalabit sia a taguan a upis'a binatang na upis'a kambing atawa ka bili-bili.

Mataya 9

²³Na guna makauma su Isa al-Masih kanu walay nu 'gkaunutan nu pedsambayangan na nailay nin su manga taw a pebpapalendag^s enggu madakel a taw a 'gkangabusiug. ²⁴Na nia nin pidtalu kanilan na "Pameliu kanu! Ka dikena minatay i wata a nan ugaid'a pedtulug bu sekanin." Na nadtatawan nilan bu su Isa al-Masih. ²⁵Na guna su nakapaliu den su madakel a taw na linemudep su Isa al-Masih lu kanu bilik a nabetadan nu wata a babay ka inami nin sia sa lima su wata taman sa nakambangun mambu. ²⁶Na su entu a nanggula na nakapayapat kanu lusud'u inged.

Su Kinapailay nu Isa al-Masih kanu Dua Kataw a Di Pakailay

²⁷Na kanu kinaganat'u Isa al-Masih lu na midtundug-tundug sa lekanin su dua kataw a di pakailay ka ibpelalis'ilan i "Tupu nu Daud,^t ikalimu kami nengka pan!" ²⁸Na guna makauma su Isa al-Masih kanu walay na sinupegan sekanin nu entu a di pamakailay. Na inidsan mambu silan nu Isa al-Masih sa "Bpaginugut kanu sa magaga ku enggula i nia?" Nia nilan pidtalu na "Uway, Mapulu!" ²⁹Daka dinapenetan nu Isa al-Masih su mata nilan sa nia nin pidtalu na "Sabap kanu salig'u na 'gkapia kanu den." ³⁰Na kanu entu demun ba na nakailay silan. Saleta na inibpaliugat'u Isa al-Masih kanilan i di nilan edtalu-talun i entu kanu apia entain. ³¹Ugaid'a guna den silan makaganat lu na inipayapat'ilan bun edtalu-talu kanu lusud'u inged su pantag kanu Isa al-Masih.

Su Kinapadtalu nu Isa al-Masih kanu Taw a Di Pakadtalu sabap sa Inasukan na Saitan

³²Saleta na kanu kapengganat'ilan lu na aden menem pinananggit kanu Isa al-Masih a mama a di pakadtalu sabap sa inasukan na

^s 9:23 **pebpapalendag** Sia kanu adat-betad'u manga Yahudi na pebpapalendag silan amaika aden pebpatay kanilan sa dikena nia nin maena i penggalaw-galaw ka ukit i entu sa gagaw nilan kanu minatay.

^t 9:27 Su **Daud** sia na sekanin su Nabi Daud. Nia paginugut'u manga taw sa Israil na isa kanu tupu nu Daud i pandatun nu Kadenan. Su entu ba a datu i mapambaya-baya kanilan kanu manga kuntela nilan enggu endatu sekanin taman sa taman. Na nia nilan ibedtu kanu 'bpagangapan nilan a entu a datu a tupu nu Daud na *Masih*. Na 'bpaginugutan nu di a entu pakailay i su Isa na su *Masih*. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu *Masih* sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

Mataya 9, 10

saitan. ³³Na guna nin mabugaw su saitan a minasuk kanu mama na nakadtalu su mama. Na nangagaip su madakel a taw taman sa nia nilan nangadtalu na “Da pamun a benal manggula i maya ba sia sa Israil.”
³⁴Ugaid’a nia pedtalun nu manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu na “Su datu nu manga saitan i minenggay lun sa bagel sa kabpamugaw nin kanu manga saitan.”

Su Kinalat’u Ginawa nu Isa al-Masih kanu Madakel a Taw

³⁵Na linapat’u Isa al-Masih su manga siudad enggu su manga inged ka ’bpamamandu lu kanu manga pedsambayanan nu manga Yahudi, ibpangusiat’in su Mapia a Tutuma pantag kanu kapendatu nu Kadenan enggu papegkapihan nin su langun nu sakit enggu penggedamen nu taw. ³⁶Na guna nin mailay su madakel a benal a taw na nalat i ginawa nin kanilan kagina ’gkabalibug silan enggu madakel i kamutuan nilan. Na mana silan manga bili-bili a dala pedtuganul lun. ³⁷Daka nia pidtalu nu Isa al-Masih kanu ’bpamangunut lun na “Su pedsabpeten^u na madakel den a benal ugaid’a paidu bu i gumagalebek.” ³⁸Kagina ka maitu na pangenin nu kanu kigkuan kanu pedsabpeten^v i semugu pan sekanin sa manga ped pan a manga gumagalebek kanu pedsabpeten nin.”

Su Kinasugu nu Isa al-Masih kanu Sapulu enggu Dua a Pinamili nin sa Kapangusiat kanu Mapia a Tutuma (Markus 3:13-19; Luk 6:12-16)

10 ¹Na linimud’u Isa al-Masih su sapulu enggu dua^w kanu ’bpamangunut lun ka inenggay nin kanilan su bagel sa kapamugaw kanu manga saitan enggu kapagkapia kanu langun nu sakit enggu penggedamen nu taw. ²Na nia su sapulu enggu dua a ’bpamangunut lun a pinamili nin a masugu nin, nia muna-muna sia na si Simiun a bedtuan bun sa Pitru, entu pan ka si Anduk a suled bun ni

^u 9:37 Su pedsabpeten sia na su manga taw sia sa dunia. Na su gumagalebek na su manga taw a pebpayapat kanu kadtalu nu Kadenan.

^v 9:38 Su kigkuan kanu pedsabpeten na su Kadenan.

^w 10:1 sapulu enggu dua Na nia ba i tanda nu sapulu enggu dua a tribu nu Israil. Na nia nabpunan nu sapulu enggu dua a tribu nu Israil na su sapulu enggu dua a wata nu Nabi Yakub. Su ped a ngala nu Nabi Yakub na Israil.

Mataya 10

Simiun Pitru, su edsuled a si Yakub enggu si Yuhan a manga wata ni Zabidi, ³si Pilipus, si Bintulumi, si Tumas, si Mataya a nangubela sa buwis, si Yakub a wata ni Alpayus, si Tadius, ⁴si Simiun a 'bpaninideg kanu dalepa enggu si Yahuda Iskalia a tempu kanu Isa al-Masih.

(Markus 6:7-13; Luk 9:1-6)

⁵Na su sapulu enggu dua a nia a sinugu nu Isa al-Masih na nia nin lun pidtalu na "Da kanu a benal lemu kanu dalepa nu manga dikena-Yahudi atawa ka lu kanu siudad'u manga taw sa Samaria. ⁶Ka nia nu 'bpawangi na su manga tupu nu Israil a mana nangatadin a bili-bili. ⁷Na sia kanu kabpelalakaw nu na ipangusiat'u i 'Masupeg den a benal su kapendatu nu Kadenan.' ⁸Pagkapia nu su 'bpamedsakit, pambibiag'u su namamatay, suti nu su 'bpamedsakit sa debpig,^x bugawi nu sa saitan su manga taw a inasukan na saitan. Da kanu mapabayad ka da bun bayad'u kinatalima nu sa nia. ⁹Da kanu mananggit sa apia salad a kuleta kanu uyut'u. ¹⁰Da kanu bun mananggit sa apia ngin a taguan atawa ka ped pan a balegkas atawa ka ampis'a ay udi na tudek. Ka nanget man a matalima nu gumagalebek u ngin i nasisita nin sa kapaguyag'in.^y

¹¹"Na apia endaw a siudad atawa ka dalepa i kabpawangan nu na edsipati nu sa mapia u entain i dait a tumpun nu a temalima sa lekanu, na lu kanu demun ba taman sa kaganat'u menem. ¹²Na kanu kaludep'u kanu walay na salam kanu. ¹³Na amaika su taw nu walay a entu ka makadait kanu salam'u, na embarakat su entu kanilan. Ugaid'a amaika di silan makadait kanu entu a salam'u na di embarakat su entu kanilan. ¹⁴Na apia entain i di temalima sa lekanu atawa ka di makikineg kanu usiatan nu na sia kanu kaganat'u kanu walay atawa ka kanu siudad na ipubpug'u su libubuk'u ay nu.^z ¹⁵Saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i su entu ba a dalepa a da talima sa lekanu na labi a maugat i kukuman

^x 10:8 suti nu su 'bpamedsakit sa debpig Su nia a sakit na nia lun kabedtu sa basa na saluwang a taw na *ketong*. Sia kanu adat-betad'u manga Yahudi na su taw a aden sakit'in a debpig na haram a benal a taw. Na nia ukit a kapapegkapia kanilan na pedsutin silan.

^y 10:9-10 Na kanu nia a manga ayat na papedtuntayan i su Kadenan i mangaden kanu langun na nasisita nilan sia makanggulalan kanu manga taw a 'bpangusiatan nilan tembu di den nasisita a mananggit pan silan sa apia ngin.

^z 10:14 ipubpug'u su libubuk'u ay nu Sia kanu adat-betad'u manga taw a Yahudi na nia ba i ukit'ilan sa kapailay nilan sa pegkias silan taman sa su entu a manga taw a ipegkias'ilan na nakasibay den kanu Kadenan.

Mataya 10

kanilan sia kanu Gay nu Harikiamat^a kumin kanu dalepa a Sudum enggu Gumura.”^b

Dait a di Magilek kanu Kapamungkaid

(Markus 13:9-13; Luk 21:12-17)

¹⁶Nia pan pidtalu nu Isa al-Masih na “Pakikineg kanu, pedsugun ku sekanu a mana manga bili-bili lu kanu manga taw a mana asu a pakagkaid. Kagina ka maitu na pakatindép’u su kapagitung’u a mana su manga nipay ugaid’a ilingi nu bun su malapati a da ’gkagkaidan nin. ¹⁷Pangingat kanu kanu manga taw ka ipalad kanu nilan kanu ’bpamangukum enggu ipabetay kanu nilan lu kanu pedsambayanan nilan. ¹⁸Na sabap sa laki na iadap kanu nilan kanu manga gubilnadul enggu manga sultan na makadsaksi kanu kanilan enggu kanu manga dikena-Yahudi pantag sa laki. ¹⁹Na sia kanu kaadap’ilan sa lekanu na di nu ’bpelidua i ginawa nu u ngin i edtalun nu, ka kanu entu ba a kutika na itutulu sa lekanu u ngin i dait a edtalun nu. ²⁰Ka dikena man sekanu i pedtalu a entu ka su Suti a Ruh nu Kadenan i pedtalu sia pakanggulalan sa lekanu. ²¹Na kanu entu a manga timpu na su manga edtetebped sa pused na paimatayan nin su tebped’in sa pused a ’bpaginugut sa laki enggu maitu bun ba su ama na paimatayan nin su wata nin. Na su manga wata menem na semungkang kanu manga lukes’ilan a ’bpamaginugut sa laki taman sa paimatayan nilan. ²²Na sabap sa laki na kabensian kanu nu langun nu taw. Ugaid’a su taw a temigkel kanu paginugut’in taman sa kapupusan na malipuas. ²³Na amaika ’bpamungkaidanan kanu kanu siudad na ganati nu su entu ka lu kanu menem kanu ped a siudad. Ka saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i di nu paman malapat su manga siudad sa Israil na makambalingan den su Kaka nu Manusia.^c

^a 10:15 **Gay nu Harikiamat** Na nia ba su gay a kakukum’u Kadenan kanu manga taw sia kanu Mauli a Gay.

^b 10:15 **Sudum enggu Gumura** Su nia a manga siudad na bininasa nu Kadenan sa ukit a kinapaulan nin lun sa apuy asal’a matutung su entu a manga siudad sabap kanu kamustakilan a galebek’u manga taw lu. Mabatia i nia sia kanu Manga Awal 18 ayat 16 taman sa 33; 19 ayat 1 taman sa 29 sia kanu Kitab Taurat.

^c 10:23 **Kaka nu Manusia** Nia nalabit sia a Kaka nu Manusia na su Isa al-Masih. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag sa nia sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalun kanu Kitab a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.*

Mataya 10

24“Na dala mulit a kalawanan nin su gulu nin enggu dala ulipen a kalawanan nin pan su mapulu nin. 25Nia taman na malepeng'in bu su gulu nin enggu maitu bun ba su ulipen kanu mapulu nin. Na amaika su ulu nu sakambinabatan ka pedtawagen sa Bilsibul^d na labi lawan den su sakambinabatan nin!

(Luk 12:2-9)

26“Na da kanu man magilek kanilan ka dala man inipagena a di makapayag atawa ka dala natangguban a di kasawan. 27U ngin i edtalun ku sa lekanu na ipayag'u kanu manga taw enggu u ngin i ibpagedung ku sa lekanu na edtalun nu sa matanug sia kanu kaadapan nu madakel a taw. 28Na da kanu magilek kanu manusia a nia nin bu 'gkagaga 'bpagimatay na su badan ugaid'a di nin magaga mimatay su ngiawa. Nia nu man ikagilek na su Kadenan a pakagaga pembinasa kanu badan enggu ngiawa lu sa naraka taman sa taman. 29Ugaid'a apia ka maitu na apia su manga papanuk a pamugun a mababa den sa langun i alaga nin na dala isa bu kanilan a maulug kanu lupa a dikena kahanda nu Ama nu a lu sa sulega. 30Na sekanu menem, na apia su kadakel'u buk'u na katawan nu Kadenan. 31Tembu da kanu magilek sa manggula ka labi paman i kabalapantag'u kumin kanu manga pamugun.

32“Na apia entain i ipayag'in sia kanu adapan nu manga taw i 'bpaginugut sekanin sa laki na idsaksi ku bun sekanin sia kanu adapan nu Ama ku a lu sa sulega sa nalusud sekanin sa laki. 33Ugaid'a apia entain menem i kemias sa laki sia kanu adapan nu manga taw na ikias ku bun mambu sekanin sia kanu adapan nu Ama ku a lu sa sulega.”

Su di Kapamagayun'u Sakambinabatan sabap kanu Isa al-Masih

(Luk 12:51-53; Luk 14:26-27)

34Na pidtalu pamun nu Isa al-Masih i “Di nu man 'bpagitunga i su kinasia ku sa dunia na madtatanggit ku su kalilintad ka su kinasia ku na dikena kalilintad i madtatanggit ku ka kabpipitas. 35Ka nia ku kinasia

^d 10:25 pedtawagen sa Bilsibul Nia maena nu Bilsibul sa basa a Hibru na *mapulu nu sakambinabatan*. Su Bilsibul na nia bun ba su ped a gelal kanu Datu na Giadsal a datu nu manga saitan. Kagina ka maitu na su 'gkangaunutan nu manga Yahudi na inisulagid'ilan atawa ka pedtawagen nilan su Isa al-Masih sa Bilsibul sabap sa 'bpangalikud silan enggu di silan 'bpaginugut sa ebun sekanin kanu Kadenan.

Mataya 10, 11

na 'Pabpipitasen ku su wata a mama kanu ama nin, maitu bun su wata a babay kanu ina nin enggu pabpipitasen ku bun su mamanugang a babay kanu panugangan nin a babay, ³⁶taman sa nia den magkuntela nu taw na su mismu a sakambinabatan nin den.^e

³⁷“Na apia entain i ikalimu nin su ama nin atawa ka ina nin sa labi lawan pan kumin sa laki na di makaluyud sa laki. Na apia entain bun i ikalimu nin su wata nin a mama atawa ka babay sa labi pan sa laki na di bun makaluyud sa laki. ³⁸Na maitu bun ba su apia entain i di nin pamusayn su kayu nin a pinambalawaga^f sa kaunut'in sa laki na di bun makaluyud sa laki. ³⁹Ka apia entain man i kiugan nin lempuas su umul'in na madala sa lekanin su entu ugaid'a apia entain menem i kadalana na umul sabap sa laki na makatalima sa uyag-uyag a da taman nin.”

Su manga Balas

(Markus 9:41)

⁴⁰Nia pan pidtalu nu Isa al-Masih na “Apia entain i temalima sa lekanu na tinalima aku nin bun. Na apia entain menem i temalima sa laki na tinalima nin bun su sinemugu sa laki. ⁴¹Na apia entain i temalima kanu nabi sabap sa kanabi nin na makatalima su entu a taw sa ngin i balas'u nabi. Na apia entain menem i temalima kanu ikelas sabap kanu kaikelas'in na makatalima su entu a taw sa ngin i balas'u ikelas a taw. ⁴²Na apia entain i mapainem sa apia sakabasu bu a ig kanu mababa den sa langun a taw a aden paginugut'in sa laki, na saben-sabena a pedtalun ku sa lekanu i natalatantu a balasan su entu a taw.”

Su Isa al-Masih enggu su Nabi Yahiya a Nanalawat

(Luk 7:18-35)

11 ¹Na guna den mapasad'u Isa al-Masih manutama su sapulu enggu dua a 'bpamangunut lun na ginemanat lu ka tinemalus kanu kabpamandu nin enggu kabpangusiat'in kanu manga dalepa bun lu.

²Na kanu entu a timpu na lu sa bilangguan su Nabi Yahiya. Na nakineg'in su pantag kanu manga penggalebeken nu Masih. Daka sinugu

^e 10:35-36 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Mika 7 ayat 6.

^f 10:38 pamusayn su kayu nin a pinambalawaga Su nia a kadtalu na inukit bu sa bayuk a nia nin maena na dait a taliman nu taw su kamalayaan a matala nin sabap kanu kapaginugut'in kanu Isa al-Masih sa apia nia nin pan kaaden i ipatay nin.

Mataya 11

nin lu kanu Isa al-Masih su 'bpamangunut lun ³ka ipebpagidsa nin kanilan i “Ngintu, seka ba su inibpasad'u Kadenan a pakauma^g atawa ka mamamati kami pan sa ped?” ⁴Na nia inisumpat'u Isa al-Masih kanilan na “Embalingan kanu sa lekanin ka edtalu nu lun u ngin i nakineg'u enggu nailay nu. ⁵Namakailay su di pamakailay, namakalakaw su di pamakalakaw, nasuti su 'bpamedsakit sa debpig, nakakineg su di pamakakineg, nakambibiag su namamatay enggu nakapangusiat kanu manga miskinan su Mapia a Tutuma.^h ⁶Na mapia den a benal kanu taw u dala kandua-dua nin sa kapaginugut pantag sa laki.”

⁷Na guna makaganat su 'bpamangunut kanu Yahiya na linemudsu edtalu-talu su Isa al-Masih pantag kanu Yahiya lu kanu madakel a taw sa nia nin pidtalu na “Su kinalu nu a entu kanu tawan-tawan a dalepa,ⁱ na ngin i 'gkapanganganay nu a mailay nu lu? Dikena nia nu 'gkapanganganay a mailay nu lu su taw a malubay i tindeg'in a mana tiugaw a 'gkasugat'a sambel. ⁸Ugaid'a ngin basi i pegkiugan nu 'bpagilay lu kanu kinalu nu? Di nu bun pegkiugan 'bpagilay su mama a mimbalegkas sa balaalaga. Tanudi nu, ka su taw a mimbalegkas sa balaalaga na lu nu mailay kanu tulugan nu manga sultan. ⁹Ka nia nu man pegkiugan 'bpagilay kanu kinalu nu na isa a nabi. Uway, benal a nabi sekanin ugaid'a nia ku madtalu sa lekanu na minuna pan sekanin sa nabi ¹⁰ka sekanin ba a nia su nakadalem kanu kitab a

'Ilay ka! Paunan ku sa leka su pedsugun ku ka enggu nin mapagadil su lalan nengka.’^j

^g **11:3 su inibpasad'u Kadenan a pakauma** Na su nalabit kanu nia a ayatan makapantag kanu idsa nu Nabi Yahiya a pakauma a inibpasad'u Kadenan na su *Masih* atawa ka su *Isa al-Masih* a tupu nu Nabi Daud enggu sekanin bun su pedtalun a entu nu Yahiya a “Aden makatundug sa laki a labi lawan pan kumin sa laki.” Mailay i nia kanu nia bun ba a kitab 3 ayat 11. Su *Masih* bun ba a nia su 'bpagingapan nu manga taw a Yahudi a makapalipuas kanilan a mana su naalung sia kanu Kitab Taurat enggu sia kanu Kitab a Inisulat'u Manga Nabi. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu *Masih* sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalun kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

^h **11:5 Su Mapia a Tutuma** na pantag kanu pinangaden nu Kadenan a kalipuasan nu manga taw kanu kabaladusan nilan sia nakanggulalan kanu Isa al-Masih. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu Mapia a Tutuma sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalun kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

ⁱ **11:7 Su kinalu nu a entu kanu tawan-tawan a dalepa** Mailay i nia kanu nia bun ba a kitab 3 ayat 1 taman sa 10.

^j **11:10** Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Malakias 3 ayat 1. Su ipembitalia nu Kadenan sia na su *Masih*.

Mataya 11

11 Na saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i dala nakalawan sa kabalapantag kanu Yahiya a Nanalawat sa kanu langun nu pimbata sia sa dunia. Ugaid'a apia ka maitu na su kabalapantag'u Yahiya na dala makatimbang kanu kabalapantag'u mababa den sa langun a taw a nalusud kanu kapendatu nu Kadenan. 12 Na iganat kanu timpu nu kabpanalawat'u Yahiya taman den saguna na 'bpangiseg bun su kapendatu nu Kadenan enggu aden manga taw a 'bpaginapasen nilan i kalusud'ilan lun. 13 Ka su inipayag'u langun nu manga nabi enggu su kasuguan nu Musa na sia pan linemudsu i kinatuman lun sa kanu kinauma nu Yahiya. 14 Na amaika 'bpaginugutan nu su kadtalu nu manga nabi na katuntayan nu i su Yahiya den ba a nia su Nabi Ilias a nalabit a pakauma. 15 Na su entain i aden tangila nin a pakakineg na makikineg sa mapia.

16 "Ugaid'a ngin basi i kalagidan ku kanu manga taw a nia sa saguna a timpu? Mana silan manga wata a pendalemet lu kanu plasa a ibpananawag'ilan kanu manga ped'ilan i 17 'Pidtambulan nami sekanu na dala kanu edsagayan. Na guna nami menem sekanu edsengali sa sengal pantag sa kapatay na dala kanu bun pamanguliang.' 18 Na maitu ba i kalagidan ku kanilan, na mana kanu manga wata ba a entu, kagina guna a nia makauma su Yahiya a tatap pebpuasa enggu dala inem sa makalangut na nia nilan lun pidtalu na 'Inasakan sekanin na saitan.' 19 Na guna menem makauma su Kaka nu Manusia sia sa dunia a pegkan enggu 'bpaginem na nia nilan menem pidtalu lun na 'Ilay nu ba i mama a nia, busawn enggu palalangut. Nia nin pakat na su manga 'bpangubela sa buwis enggu su dikena balaagama!'^k Ugaid'a su ilemu nu Kadenan na mailay man i kabantang'in sia kanu galebekan nu entain i tinemalima lun."

Su manga Siudad a da Edtaubat

(Luk 10:13-15)

20 Na dinaway nu Isa al-Masih su manga siudad^l a pinggalebekan nin sa madakel a kagaipan kagina apia ka maitu na da bun silan edtataubat. 21 Na nia nin pidtalu na "Duan-duan nu den a manga taw sa Kurasin enggu sekanu a manga taw sa Bitsaida! Ka u mana bu man ka lu bu sa

^k 11:19 dikena balaagama Nia nin maena sa basa a Grik na *manga baladusa*. Na sia kanu adat-betad'ilan na timbang a baladusa su manga taw a dikena balaagama.

^l 11:20 manga siudad Su nalabit sia a manga siudad na su Kurasin, Bitsaida enggu Kapurnaum a manga siudad'u manga taw a Yahudi.

Mataya 11

dalepa a Tair enggu Sidun^m nanggula su kangagaipan a pinggula ku sa lekanu na nauget den man silan mimbalegkas sa saku enggu minayan kanu awⁿ a tanda na kapedtaubat'ilan. ²²Ugaid'a pedtalun ku sa lekanu i labi a maugat i kukuman sa lekanu kumin kanu manga taw sa Tair enggu Sidun sia kanu Gay nu Harikiamat. ²³Sekanu menem a manga taw sa Kapurnaum na ngintu, nia nu kataw na pakasugkul kanu den sa langit? Dikena, ka lu kanu man makaidtug sa naraka! Ka u mana bu man ka lu bu sa dalepa a Sudum nanggula su kangagaipan a pinggula ku sa lekanu na basi sampay saguna na sia pamun su entu a dalepa. ²⁴Ugaid'a pedtalun ku sa lekanu i labi a maugat i kukuman sa lekanu kumin kanu manga taw sa dalepa a Sudum sia kanu Gay nu Harikiamat."

Su Kapangintelenen nu Isa al-Masih kanu manga Taw a Pakanasisita lun

(Luk 10:21-22)

²⁵Na kanu entu ba a timpu na nangenin-geni su Isa al-Masih sa nia nin pidtalu na "Hu Ama a Mapulu a pendatu sa suleaga enggu dunia, pebpugin ku seka kagina inipagena nengka su langun nu entu kanu manga taw a balaitungan enggu mangategel sia sa dunia ugaid'a lu nengka inipayag kanu manga taw a da gaid sabut'in. ²⁶Benal man Ama a nia man ba i pakasuat sa leka."

²⁷Na pidtalu pan nu Isa al-Masih i "Saki i tinapenayan nu Ama ku kanu langun-langun. Dala isa bu a mataw kanu Wata nia tabia na su Ama. Dala bun isa a mataw kanu Ama nia tabia na su Wata enggu su manga taw a mapamili nu Wata a payagan nin lun."

²⁸Na pidtalu bun nu Isa al-Masih i "Langun nu a 'gkangalugat enggu mangaugat i 'bpananggiten nin na sia kanu sa laki ka papangintelenen ku sekanu. ²⁹Talima nu su ingkul^o a ibpangenggay ku sa lekanu enggu tuntutan kanu sia sa laki ka saki na malemek i palangay ku enggu mababa

^m 11:21 Su **Tair enggu Sidun** na siudad'u manga taw a dikena-Yahudi a badtug silan sa kadaluakan. Mailay su nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas 23 enggu sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Isikil 26 taman sa 28. Mailay bun su nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Amus 1 ayat 9 taman sa 10 enggu sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Zakaria 9 ayat 2 taman sa 4.

ⁿ 11:21 **mimbalegkas sa saku enggu minayan kanu aw** Sia kanu adat-betad'u manga taw kanu entu a timpu na pembalegkas silan sa saku enggu 'bpagayan silan sa aw amaika pedtaubat silan.

^o 11:29 **ingkul** Na su ingkul na inipaman kanu kasuguan a maugat ugaid'a su nalabit sia a ingkul a ibpangenggay nu Isa al-Masih na su manga panduan nin enggu su kapaginugut lun.

Mataya 11, 12

i muletad ku taman sa makapangintelenen man su ginawa nu. ³⁰Kagina malemu 'bpananggiten su ingkul a ibpangenggay ku enggu mapegkag sa lekanu i kapananggit'u lun."

Su Pantag kanu Gay nu Kabpangintelenen

(Markus 2:23-28; Luk 6:1-5)

12 ¹Na kanu Gay nu Kabpangintelenen na minukit su Isa al-Masih lu kanu inawidan a bantad, saleta na 'gkangagutem su 'bpamangunut lun. Daka nangetes silan kanu tiugkayan nu bantad ka kinan nilan. ²Na guna mailay i entu nu manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu na nia nilan pidtalu kanu Isa al-Masih na "Ilay ka ba! Penggalebeken nu 'bpamangunut sa leka su di a benal 'gkaalus kanu Gay nu Kabpangintelenen."^p ³Na nia inisumpat'u Isa al-Masih kanilan na "Ngintu besen, da nu pamun mabatia kanu kitab u ngin i pinggula nu Daud^q kanu timpu a 'gkagutem sekanin apeg'u manga tagapeda nin? ⁴Linemudep sekanin lu kanu walay a pedsimban kanu Kadenan^r ka kinan nin su pan a inigkurban kanu Kadenan. Na di a benal i entu 'gkaalus a kanen nin apeg'u manga tagapeda nin ka nia bu 'gkaalus a makakan sa entu na su 'bpamangurban. ⁵Atawa ka da nu pamun mabatia kanu kasuguan nu Musa i su 'bpamangurban na minggalebek silan lu kanu Suti a 'Bpagagaman kanu Gay nu Kabpangintelenen? Na di a benal i entu 'gkaalus kanu Gay nu Kabpangintelenen, ugaid'a apia ka maitu na da bun silan sugata sa kawagib. ⁶Na edtalun ku sa lekanu, aden sia labi pan i kabalapantag'in kumin kanu Suti a 'Bpagagaman.^s ⁷Na amaika kasabutan nu bu man u ngin i maena nu kadtalu a nia a

^p **12:2 Gay nu Kabpangintelenen** Nia ba su gay nu kabpangintelenen nu manga taw a Yahudi. Nasisita a di silan enggalebek kanu nia ba a gay a Gay nu Kabpangintelenen. Nia bun ba su gay nu kapedsimba nilan kanu Kadenan. Sia kanu itungan nu manga Parisiyu na apia su kapangilay sa makan kanu nia ba a gay na di bun kun kapakayan kagina galebekan kun bun su entu. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu Gay nu Kabpangintelenen sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

^q **12:3 Daud** Sekanin bun su Nabi Daud a nabaluy a Sultan. Mailay su pantag kanu nia sia kanu Ika-isa a Kitab'u Nabi Samuil 21 ayat 1 taman sa 6.

^r **12:4 walay a pedsimban kanu Kadenan** Na nia ba su walay a pedsimban kanu Kadenan a inumbal'u Nabi Musa enggu sia bun ba pedsimba su manga taw a Yahudi kanu Kadenan taman sa sia bun ba silan pegkurban unan pan nu kinapatindeg'u Nabi Sulaiman kanu Suti a 'Bpagagaman. Mabatia i nia sia kanu Kinaliu 26 sia kanu Kitab Taurat.

^s **12:6** Su 'bpelabiten sia a labi a balapantag kumin kanu Suti a 'Bpagagaman na su Isa al-Masih.

Mataya 12

‘Nia ku ’gkapangingalap na su limu nu, dikena su kurban nu,^t na di nu wagiban su manga taw a dala bun penggalebeken nin a sungkang. ⁸Kagina su Kaka nu Manusia na apia sia kanu Gay nu Kabpangintelenen na sekanin i Mapulu.”

Su Kinapagkapia nu Isa al-Masih kanu Mama a Migkipes i Sabala a Lima nin

(Markus 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹Na ginemanat menem lu su Isa al-Masih ka linemu kanu walay a pedsambayanan nu manga Yahudi. ¹⁰Na aden mama lu a migkipes i sabala a lima nin. Na inidsa nu manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu kanu Isa al-Masih i “Ngintu, ’gkaalus kanu Gay nu Kabpangintelenen su kapagkapia kanu taw a aden sakit’in?” Na inidsa nilan bu i entu asal’a aden makasendit’ilan lun. ¹¹Ugaid’a nia inisumpat’u Isa al-Masih kanilan na “U aden sa lekanu i maulug i bili-bili nin lu kanu kalut kanu Gay nu Kabpangintelenen na ngintu, di nu kuan semambut? Kuan nu guna. ¹²Na amaika maitu, na nia pan basi a entu su taw? Ka labi paman a balapantag su taw kumin kanu bili-bili! Nia nin maena na ’gkaalus kanu Gay nu Kabpangintelenen su kanggalebek sa mapia.” ¹³Daka nia pidtalun nu Isa al-Masih kanu mama a entu na “Betel ka i lima nengka a nan.” Na binetel’in mambu taman sa migkapia su lima nin sa mana bun su sabala a lima nin. ¹⁴Guna su maitu na minawa su manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu ka mindidilimudan silan ka pinagitung’ilan u panun i kabinasa nilan kanu Isa al-Masih.

Su Isa al-Masih su Pinamili nu Kadenan a Makatuman kanu Kahanda nin

¹⁵Na guna katawi nu Isa al-Masih su entu na ginemanat sekanin lu. Saleta mambu na madakel a taw i midtatanggunut lun. Na pinagkapia nin su langun nu aden sakit’in ¹⁶enggu inibpaliugat’in kanilan i di nilan a benal edtalun u entain sekanin. ¹⁷Na kanu nia a nanggula na natuman su kadtalu nu Kadenan sia nakanggulalan kanu Nabi Isayas a ¹⁸“Ilay nu! Nia su pinamili ku a panunugun ku, su pinadtaya ku a benal enggu sangat a ’gkasuatan ku.

^t 12:7 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat’u Nabi Husia 6 ayat 6.

Mataya 12

Ipalangkap ku sa lekanin su Suti a Ruh ku
taman sa ipayag'in su ngin i wagib a enggulan nin
kanu manga bangsa.

¹⁹ Di sekanin 'bpalawa atawa ka lemalis sa kadtalu nin
enggu di matanug i kadtalu nin sia kanu manga lalan.

²⁰ Mananaw gaid sekanin kanu manga taw a malubay.
Di nin lunsanan su manga taw a di nin magaga
temindeg i ginawa nin.

Di sekanin temelen taman sa di makandatu su ngin i wagib.

²¹ Na madtalu nu langun nu bangsa i sekanin su inam'ilan."^u

Su Kabarakat'u Isa al-Masih na ebpun kanu Kadenan

(Markus 3:20-30; Luk 11:14-23)

²² Daka aden pinananggit kanu Isa al-Masih a mama a di pakailay
enggu di pakadtalu ka inasukan na saitan. Na pinagkapia nin taman
sa nakailay enggu nakadtalu su mama a entu. ²³ Na nangagaip su
madakel a taw lu taman sa nia nilan nadtalu na "Tabia bun ka nia
den ba su tupu nu Daud?"^v ²⁴ Ugaid'a guna makineg'u manga taw a
lusud kanu lumpukan a Parisiyu su entu na nia nilan pidtalu na "Su
kabpamugaw nu nia a mama sa saitan na sia pakanggulalan kanu
bagel'u Datu na Giadsal^w a datu nu manga saitan." ²⁵ Ugaid'a 'gkatawan
bun nu Isa al-Masih su 'gkapagitung'ilan tembu nia nin pidtalu kanilan
na "Apia endaw a pendatuan ka mambad-bad su manga taw nin na su
entu a pendatuan na dili makadtindeg sa mauget. Na maitu bun ba su
apia endaw a siudad atawa ka sakambinabatan ka mambad-bad na di
'gkauget na magubal su entu a siudad atawa ka sakambinabatan. ²⁶ Na
maitu bun ba, amaika su Datu na Giadsal ka sekanin bun i pembugaw
kanu ginawa nin na mambad-bad su pendatuan nin. Na panun ba i
kadtindeg'u entu a pendatuan? ²⁷ Nia nu pedtalun na su kabpamugaw
ku sa saitan na sia pakanggulalan kanu kabarakat'u Datu na Giadsal. Na
amaika maitu na endaw menem pakabpun su kabarakat'u 'bpamangunut
sa lekanu sa kabpamugaw nilan sa saitan? Nia nin kabantang na silan

^u 12:18-21 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas 42 ayat 1 taman sa 4.

^v 12:23 su tupu nu Daud Na nia ba su 'gkapangingalap'u manga taw a Yahudi a pakauma a
Masih a mabaluy a datu nu manga taw a Israil.

^w 12:24 Datu na Giadsal Sia sa basa a Grik na *Bilsibul*, nia ba i ped a ngala nu Datu na Giadsal.

Mataya 12

mismu i mangimbenal sa lekanu sa dikena pakatidtu su 'gkapagitung'u a nan sa laki. ²⁸Ugaid'a amaika menem ka 'bpamugaw aku sa saitan sia pakanggulalan kanu kabarakat'u Ruh nu Kadenan, na nia nin maena na nakatingguma den sa lekanu su kapendatu nu Kadenan.

²⁹"Na su Saitan na mana bun man sekanin mabagel a mama a di kaludepan su walay nin asal'a agawn su manga kaaden nin, nia tabia na mapawik muna sekanin entu pan ka maagaw su manga kaaden nin."

³⁰Na pidtalu pan nu Isa al-Masih i "Su di temampil sa laki na pedsungkang sa laki enggu su di temabang sa laki sa kapangenggat kanu manga taw na papedsibay kanu manga taw. ³¹Kagina ka maitu na pedtalun ku sa lekanu i su langun na kadusan enggu kasakutu na maampun bun ugaid'a su kasakutu kanu Suti a Ruh nu Kadenan na da den kaampun lun. ³²Na apia entain menem i edtalu sa sungkang kanu Kaka nu Manusia na maampun bun ugaid'a su edtalu sa sungkang kanu Suti a Ruh na di den maampun iganat sa dunia taman sa akirat.

Katawan u Mapia atawa ka Mawag su Kayu sia kanu Kaunga nin

(Luk 6:43-45)

³³"Na mana bun man su kayu, na u mapia su kayu na mapia bun su unga nin, na u mawag su kayu na mawag bun i unga nin. Kagina su kayu na sia mailay kanu unga nin u mapia atawa ka mawag a kayu. ³⁴Sekanu a manga tupu nu nipay! Panun ba man i kadtalu nu sa mapia, ka su atay nu na mawag? Kagina u ngin i dalem'u atay nu taw na entu bun ba i lemiu kanu ngali nin. ³⁵Na su mapia a taw na mapia bun i madtalu nin kagina nia nakadalem kanu atay nin na mapia. Na maitu bun ba su mawag a taw, mawag i madtalu nin kagina nia nakadalem kanu atay nin na mawag. ³⁶Ugaid'a edtalun ku sa lekanu i apia ngin a kadtalu a kababalan na mauma nengka bun sia kanu Gay nu Harikiamat. ³⁷Kagina sia bun kanu kadtalu nu taw i kasugat lun sa kawagib atawa ka di lun kasugat sa kawagib."

(Markus 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸Daka nia pidtalu nu ped a manga gulu nu pangitaban^x enggu manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu na "Gulu! 'Gkapaginagkay

^x 12:38 pangitaban Na su nalabit sia a pangitaban na nia ba su Kitab Taurat a sia nakanggulalan kanu Nabi Musa.

Mataya 12

nami sa leka i makapailay kami nengka pan sa tanda a kagaipan.”
39 Ugaid’a nia inisawal’u Isa al-Masih kanilan na “Su sekanu a manga taw sa saguna a timpu a manga baladusa enggu tinemaligkud kanu Kadenan na pakapangingalap kanu sa tanda ugaid’a dala man tanda a makapailay sa lekanu nia tabia na su tanda a sia nakanggulalan kanu Nabi Yunus. 40 Ka mana bun man su Nabi Yunus a nakatelu gay enggu nakatelu kamagabi sia kanu didalem’u tian nu masela a seda,^y na maitu bun ba su Kaka nu Manusia na makatelu gay bun enggu makatelu kamagabi bun sia kanu didalem’u pakubulan. 41 Na sia kanu Gay nu Harikiamat na embuat su manga taw sa Ninibah ka sugaten nilan sa kawagib su manga taw ba a nia sa saguna a timpu kagina su manga taw sa Ninibah na midtaubat silan guna nilan makineg su usiatan nu Nabi Yunus. Ugaid’a sekanu, na apia san den sa lekanu su labi lawan pan kumin kanu Nabi Yunus na da kanu bun edtataubat. 42 Na embuat bun su puteli nu dalepa a Siba^z amaika mauma den su Gay nu Harikiamat ka sugaten nin sa kawagib su manga taw ba a nia sa saguna a timpu a da pakikineg kagina sekanin na apia lu pan ebpun sa tedtab’a dunia na nagapas bun sa kapakikineg’in kanu manga mapia a ilemu nu Nabi Sulaiman. Ugaid’a sekanu, na apia san den sa lekanu su labi lawan pan kumin kanu Nabi Sulaiman^a na da nu bun sekanin pakikinega.”

Su Pakenalan pantag kanu Manggula nu manga Taw sa Saguna a Timpu (Luk 11:24-26)

43 Na pidtalu pan nu Isa al-Masih i “Amaika mawa su saitan sia kanu lawas’u taw na edsugud-sugud den temegel kanu tawan-tawan a dalepa ka mangilay menem sa kagkalebenan nin. Na amaika di sekanin makatun 44 na nia nin mapagitung na ‘Embalingan aku lu kanu lawas’u taw a andang a inasukan ku.’ Na sia kanu kambalingan nin ka nia nin lun kailay i dala pamun pegkaleben lun enggu napamayupasan den taman sa pibpia-pianan a benal 45 na lemiu sekanin ka magakat pan sa pitu timan a manga saitan a lawan pan sa lekanin i kawag’a palangay

^y 12:40 Ebpun i nia sa Kitab a Inisulat’u Nabi Yunus 1 ayat 17.

^z 12:42 su puteli nu dalepa a Siba Mailay i nia sia kanu Ika-isa a Kitab’u manga Datu 10 ayat 1 taman sa 13. Su dalepa a Siba sa saguna a timpu na basi su Yemen a sia mailay kanu baba nu Saudi.

^a 12:42 Su linabit sia a labi lawan pan kanu Nabi Yunus enggu kanu Nabi Sulaiman na su Isa al-Masih.

Mataya 12, 13

nin ka masuk silan kanu entu ba a taw taman sa lu den ba silan 'gkaleben. Na nia manggula nu entu ba a taw na labi pan i kapasang'a magedam'in kumin kanu nauna a entu a nagedam'in. Na maitu ba i manggula nu manga taw sa saguna a timpu a manga baladusa den a benal."

Su Tidtu-tidtu a Pamilia nu Isa al-Masih

(Markus 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶Na pedtalu-talu pamun su Isa al-Masih lu kanu madakel a taw na nakauma su ina nin apeg'u manga suled'in a mama. Lu silan pedtindeg kanu liu nu walay ka pegkiugan nilan pembitalia su Isa al-Masih. ⁴⁷Na aden napasabpet kanu entu lu kanu Isa al-Masih, sa nia nin pidtalu na "Gulu, nan sa liu su ina nengka enggu su manga suled'engka a mama, 'bpangilayn ka nilan." ⁴⁸Daka nia inisumpat'u Isa al-Masih kanu midtalu lun a entu na "Entain besen i ina ku enggu manga suled ku a mama?" ⁴⁹Na tinendu nu Isa al-Masih su 'bpamangunut lun ka nia nin pidtalu na "Ilay nu, silan ba a nia su ina ku enggu manga suled ku a mama! ⁵⁰Ka apia entain man i penggalebek kanu kahanda nu Ama ku a lu sa sulega na entu ba i suled ku a mama enggu babay enggu ina ku."

Su Pakenalan pantag kanu Embalangan na Lupa a Sinaudan sa Uni

(Markus 4:1-9; Luk 8:4-8)

13 ¹Na kanu entu ba a gay na linemiu su Isa al-Masih kanu walay ka minangay kanu ligid'u lanaw taman sa nagagayan lu. ²Na madakel a benal a taw i mindidilimudan lu kanu ubay nin tembu ba nageda sekanin kanu awang ka lu ba sekanin nagagayan. Saleta mambu na su madakel a taw na lu demun silan pedtindeg kanu ligid'u lanaw. ³Na madakel i inipamandu nin kanilan sa ukit a pakenalan. Na sia kanu kabpamandu nin na pidtalu nin kanilan i "Pakikineg kanu, aden kun mama a linemu sa dalem ka sinemaud sa uni. ⁴Na sia kanu kapedsaud'in na aden nangaulug sia kanu ligid'u lalan na guna mauma nu manga papanuk na tinuka nilan su entu ka kinan nilan. ⁵Na aden menem nangaulug sia kanu manga watu a natangguban na paidu a lupa na nangagan a benal minetu kagina manipis bu i lupa nin. ⁶Na guna makakayang-kayang su senang na nalanes taman sa nagangu kagina da gaid makandalid. ⁷Aden menem nangaulug lu kanu lupa a aden

Mataya 13

manga utan nin a sudangen na guna su migkasela su manga utan na natangguban nin su pamulan. ⁸Aden menem nangaulug lu kanu mapia a lupa. Na namakaunga su entu sa mapia, aden nakaunga sa telupulu takep, aden bun nakaunga sa nempulu takep taman sa aden nakaunga sa magatus takep.

⁹“Na su entain i aden tangila nin a pakakineg na makikineg sa mapia.”

Su Sabapan a Kabpamandu nu Isa al-Masih sa Ukit a Pakenalan

(Markus 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰Na guna su nakasupeg sa lekanin su 'bpamangunut lun na inidsa nilan lun i “Ngintu ka nia nengka kabpamandu kanilan na sa ukit a pakenalan?” ¹¹Na nia inisumpat'u Isa al-Masih kanilan na “Kagina sekana na inenggan kanu sa kasabut kanu inipagena a makapantag kanu kapendatu nu Kadenan ugaid'a silan na dala silan enggi sa kasabut sa entu. ¹²Na apia entain i makikineg kanu kadtalu nu Kadenan na kadsisinggumanan pan su kasabut a aden den sa lekanin taman sa edsusubela pan ugaid'a su entain menem i dili makikineg na su paidu a aden den sa lekanin na kuan pamun su entu. ¹³Ka nia ba i sabap'in i kabpamandu ku kanilan sa ukit a pakenalan ka matag silan 'bpagilay na di silan pakailay enggu matag silan 'bpakikineg na di silan pakakineg taman sa di silan pakatuntay. ¹⁴Na natuman sia kanilan su kadtalu nu Nabi Isayas sia kanu kitab a

'Matag silan 'bpamakikineg 'bpamikal na dala 'gkatuntayan nilan.

Matag silan 'bpangingilay 'bpamikal na dala 'gkailay nilan.

¹⁵Kagina su nia a manga taw na malegen den makatuntay.

Malegen makakineg su manga tangila nilan enggu di nilan pembelaten su mata nilan.

Ka u dikena bu man maitu na makailay su mata nilan, makakineg su tangila nilan enggu makakenal su pamikilan nilan

taman sa edtaubat silan enggu pagkapihan ku silan.^b

¹⁶Ugaid'a sangat den i kapia nin sa lekanu ka pakailay su mata nu enggu pakakineg su tangila nu. ¹⁷Saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i

^b 13:14-15 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas 6 ayat 9 taman sa 10.

Mataya 13

madakel kanu manga nabi enggu kanu manga taw a ikelas i 'gkapaginagkay nilan i kailay nilan kanu ngin i 'gkailay nu ugaid'a dala nilan mailay, enggu kakineg'ilan kanu ngin i 'gkakineg'u ugaid'a dala nilan makeg.

Su Maena nu Pakenalan pantag kanu Inisaud a Uni

(Markus 4:13-20; Luk 8:11-15)

18 “Kagina ka maitu na pakikineg'u su maena nu pakenalan pantag kanu sinemaud sa uni. 19 Su ligid'u lalan a naulugan nu uni na entu ba su manga taw a 'bpamakikineg kanu kadtalu pantag kanu kapendatu nu Kadenan ugaid'a da nilan tuntayi su entu. Daka linemu su Datu na Giadsal ka kinua nin su kadtalu a inisaud kanu pamusungan nilan. 20 Na su manga watu a natangguban na paidu a lupa a naulugan nu uni na entu ba menem su manga taw a 'bpamakikineg kanu kadtalu nu Kadenan. Na endaw i kinakineg'ilan lun na tinalima nilan taman sa napia a benal i ginawa nilan. 21 Ugaid'a da gaid endalid su kadtalu nu Kadenan a lu kanilan, tembu dala silan 'gkauget kanu kabpaginugut'ilan ka guna makatingguma su kamalasyan atawa ka kapamungkaid sabap kanu kadtalu nu Kadenan na entu bun ba na taligkudanan nilan su paginugut'ilan. 22 Na su naulugan menem'u uni a aden manga utan nin a sudangen na entu ba menem su manga taw a 'bpamakikineg kanu kadtalu nu Kadenan ugaid'a sabap kanu kamutuan kanu sagugunay a timpu enggu su kasimpang sabap kanu kakawasan na nabausan su kadtalu nu Kadenan taman sa dala makaunga. 23 Ugaid'a su mapia a lupa a naulugan nu uni na entu ba menem su manga taw a 'bpamakikineg kanu kadtalu nu Kadenan enggu pedtuntayan nilan su entu sa mapia taman sa namakaunga silan. Na aden nakaunga sa telupulu takep, aden bun nakaunga sa nempulu takep taman sa aden nakaunga sa magatus takep.”

Su manga Pakenalan pantag kanu Kapendatu nu Kadenan

24 Nia pan pidtalu nu Isa al-Masih kanu madakel a taw sa ukit a pakenalan na “Su kapendatu nu Kadenan na mana bun su pinggula nu mama a sinemaud sa mapia a lagas lu kanu 'bpangangawidan nin. 25 Na gagalu na kapedtulug'u manga taw na nakauma su kuntela ka sinemaud bun sa lagas'a sagiket lu kanu manga inisaud a lagas'a bantad, entu pan

Mataya 13

ka minawa. ²⁶Na guna su linemeteb den su lagas a mapia taman sa 'bpagunga den na nailay bun mambu su manga sagiket. ²⁷Daka sinupegan nu manga ulipen su kigkuan ka pidtalu nilan lun i 'Datu, dikena ba mapia a lagas su inisaud'engka? Endaw basi nakabpun su manga sagiket a entu lu?' ²⁸Na nia nin inisumpat kanilan na 'Su kuntela i sinemaud sa entu.' Daka nia pidtalu sa lekanin nu manga ulipen nin na 'Kiugan nengka a 'bpawangan nami mamadtud?' ²⁹Ugaid'a nia nin pidtalu na 'Di nu den, ka gagalu na kapamadtud'u lun na malalagit'u bun su manga bantad. ³⁰Padtaday nu den a pegkasela kaped'u manga bantad taman sa kasabpet ka sa kapagagani lun na edtalun ku bu kanu 'bpamagagani i kuan nilan muna su manga sagiket ka uyunen nilan entu pan ka tutungen. Ugaid'a su manga bantad na limuden nilan ka iten nilan lu kanu kamalig ku.' "

(Markus 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹Nia pan ped a pakenalan a inipamandu nin kanilan na "Su kapendatu nu Kadenan na mana bun su lagas'u 'gkamun a mustasa^c a inisaud'u mama kanu 'bpangangawidan nin. ³²Na matag i nia manaut a benal a lagas kanu langun nu lagas na u pegkasela den na 'gkabaluy a masela kanu langun na 'gkamun taman sa 'gkabaluy a mana kayu tembu ba pedsalagan nu manga papanuk su manga sapak'in."

(Luk 13:20-21)

³³Na aden pamun pakenalan a inipamandu nin kanilan pantag kanu kapendatu nu Kadenan sa nia nin pidtalu na "Su kapendatu nu Kadenan na mana bun su paidu bu a pakembang a inisimbul'u babay kanu inadum'in a manga tenga sa saku i kadakel'in a arina. Na kinemembang su langun nu entu ba a inadum'in."

(Markus 4:33-34)

³⁴Na su langun nu nia na inipamandu nu Isa al-Masih kanu madakel a taw sa ukit bu na pakenalan, na di sekanin 'bpamandu u dikena sa ukit a pakenalan. ³⁵Na natuman sia ba su kadtalu nu nabi sia kanu kitab a

^c 13:31 'gkamun a mustasa Su 'gkamun a nia a mustasa na dikena pagidsan nu mustasa a katatapan a 'gkailay tanu sia kanu dalepa tanu ka su nia a mustasa na pegkasela a 'gkalampanan nin pan su lambeg'u taw.

Mataya 13

“Nia ukit a kapamandu ku kanilan na sa ukit a pakenalan. Ipayag ku kanilan su da makapayag iganat pan kanu kinapangaden.”^d

Su Maena nu Pakenalan pantag kanu Bantad enggu Sagiket

³⁶Daka ginanatan nu Isa al-Masih su madakel a taw ka linemudep kanu walay. Na sinupegan sekanin nu 'bpamangunut lun ka pidtalu nilan lun i “Edsinantal ka pan sa lekami su maena nu pakenalan pantag kanu bantad enggu sagiket lu kanu 'bpangangawidan.” ³⁷Na pidsinantal mambu nu Isa al-Masih kanilan sa nia nin pidtalu na “Su sinemaud kanu mapia a lagas na su Kaka nu Manusia. ³⁸Su 'bpangangawidan na su dunia. Su mapia a lagas na silan su manga taw a pendatuan nu Kadenan.^e Ugaid'a su manga sagiket na silan su manga taw a pendatuan nu Saitan.^f ³⁹Su kuntela a sinemaud kanu lagas'u sagiket na su Saitan enggu su kasabpet na su Mauli a Gay. Su 'bpamagagani menem na silan su manga malaikat. ⁴⁰Na mana bun su kabpelimud kanu manga sagiket asal'a 'gkatutung kanu apuy, na maitu bun ba i manggula sia kanu Mauli a Gay. ⁴¹Su Kaka nu Manusia na sugun nin su manga malaikat'in sa limuden nilan su langun nu kadsabapan nu kapendusa enggu su manga taw a penggalebek sa kabaladusan sia kanu pendatuan nin ⁴²ka ipaidtug'in lu kanu pegkalaw-kalaw a apuy a 'bpamanguliang sa matanug i taw nin enggu 'bpamegkiget i ngipen nin. ⁴³Na su manga ikelas menem a taw na pamedsigay a mana den silan kasigay nu senang lu kanu pendatuan nu Ama nilan a su Kadenan. Na su entain i aden tangila nin a pakakineg na makikineg sa mapia.

Su Ped a manga Pakenalan pantag kanu Kapendatu nu Kadenan

⁴⁴“Su kapendatu nu Kadenan na mana bun su nakatagu a kakawasan lu kanu 'bpangangawidan a natun nu mama ugaid'a initagu nin 'bpaluman. Na sangat a napia i ginawa nin taman sa minuli ka pibpasa nin su langun nu kaaden nin ka pinamasa nin su

^d 13:35 Ebpun i nia sia kanu Manga Sengal 78 ayat 2 sia kanu Kitab Zabur.

^e 13:38 su manga taw a pendatuan nu Kadenan Na silan su manga taw a binedtuan sa wata nu Kadenan.

^f 13:38 su manga taw a pendatuan nu Saitan Na silan su manga taw a binedtuan sa wata nu Saitan a su Datu na Giadsal.

Mataya 13

entu a 'bpangangawidan. ⁴⁵⁻⁴⁶Nia pan ped a ibaratan kanu kapendatu nu Kadenan na mana bun su balaalaga a muntia a 'bpanuntulen nu padagang. Na guna nin matun su balaalaga sa langun a muntia na minuli ka pibpasa nin su langun nu kaaden nin ka pinamasa nin su entu a muntia.”

⁴⁷Na pidtalu pan nu Isa al-Masih i “Su kapendatu nu Kadenan na mana su biala a inibiala nu 'bpanginseda kanu ig a nakakua sa langun na embalangan na seda. ⁴⁸Na ginuyud'ilan lu sa tepad su biala guna su napenu den na seda ka pinamili nilan su langun nu mapia nu seda ka inibetad'ilan kanu bukag, na su langun na mawag'u seda menem na inidtug'ilan. ⁴⁹Na maitu bun i manggula sia kanu Mauli a Gay. Su manga malaikat na makatingguma sia ka isenggay nilan kanu manga taw a luyud kanu Kadenan su manga taw a luyud kanu Saitan ⁵⁰ka idtug'ilan lu kanu pegkalaw-kalaw a apuy a 'bpamanguliang sa matanug i taw nin enggu 'bpamegkiget i ngipen nin.”

⁵¹Na inidsa nu Isa al-Masih kanu 'bpamangunut lun i “Ngintu, 'gkatuntayan nu bun su langun nu pedtalun ku a nia?” Na nia nilan inisumpat na “Uway, 'gkatuntayan nami bun.” ⁵²Daka nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na “Kagina ka maitu na u aden gulu na pangitaban a mapamandu taman sa malusud kanu kapendatu nu Kadenan na nia nin kailing-ilingan sia kanu kabpamandu nin na mana bun su kigkuan kanu walay a katawan nin mapaliu kanu 'bpanaguan nin su bagu a kaaden nin enggu su labing a kaaden nin.”

Su Isa al-Masih na dala Talima lu kanu Dalepa nin demun

(Markus 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³Guna mapasad'u Isa al-Masih mamandu su manga pakenalan a entu na ginemanat sekanin lu. ⁵⁴Na linemu sekanin kanu dalepa nin demun^g ka namamandu lu kanu walay a pedsambayanan nilan. Na sangat a nangagaip su manga taw lu taman sa nia nilan 'gkangadtalu na “Endaw nakua nu mama a nia su kataw nin enggu su kapegkagaga nin penggalebek sa kangagaipan? ⁵⁵Dikena ba sekanin su wata nu panday

^g 13:54 **dalepa nin demun** Na lu pimbata su Isa al-Masih sa Bitlihim ugaid'a nia nabaluy a dalepa nin na su Nasarit. Mabatia su nia sia kanu nia bun ba a kitab 2 ayat 1 enggu 23. Tembu binedtuan sekanin sa 'Su Isa a taw sa Nasarit.' Su Nasarit na telupulu enggu dua kakilumitru i kawatan nin kanu Kapurnaum.

Mataya 13, 14

enggu nia nin ina na si Mariam? Su manga suled'in a manga mama na si Yakub, Yusup, Simiun enggu Yahuda? ⁵⁶Su manga suled'in menem a babay na kaped tanu bun sia? Amaika maitu na endaw basi nakua nu nia a mama su langun nu nia a kataw nin?" ⁵⁷Guna su maitu na nasakit i ginawa nilan lun. Daka nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Apia endaw na 'bpagadatan su nabi nia tabia na kanu dalepa nin demun enggu kanu familia nin." ⁵⁸Kagina ka maitu na da gaid enggula lu sa kabarakatan su Isa al-Masih sabap sa kada na salig'ilan.

Su Kinapatay nu Yahiya a Nanalawat

(Markus 6:14-29; Luk 9:7-9)

14 ¹Na kanu entu ba a timpu na nakauma sa pakinegan nu Datu Hirud su makapantag kanu Isa al-Masih. ²Daka nia nin pidtalu kanu 'gkangasaligan nin na "Su entu a mama na sekanin su Yahiya a Nanalawat, mimbibiag 'bpaluman tembu ba pakanggalebek sekanin sa manga kabarakatan." ³Kagina si Hirud man i napasigkem enggu napapawik kanu Yahiya ka inipabilanggu nin sabap kani Hirudias a danden a kaluma nu suled'in a mama a si Pilipus. ⁴Kagina tatap sekanin pedtalan nu Yahiya sa "Dikena wagib a pinangaluma nengka su kaluma nu suled'engka." ⁵Na pegkiugan sekanin 'bpagimatay nu Hirud ugaid'a di nin 'gkanggula ka 'gkagilekan sekanin kanu madakel a taw sabap sa 'bpalitialan nilan i saben-sabenal a nabi su Yahiya. ⁶Daka kanu gay nu kapedsele-sela kanu kinambata kanu Hirud na midsagayan kanu kasangulan nilan su laga a wata ni Hirudias, na sangat a nasuatan nu Hirud su entu ⁷taman sa inidsapa nin i inggay nin kanu laga su apia ngin a kalinian nin. ⁸Na guna makambitiala nu laga su ina nin, na nia pidtalu nu laga kanu Datu Hirud na "Inggay nengka sa laki su ulu nu Yahiya a 'Bpanalawat, sia nengka ibetad sa lampay." ⁹Na malegen sa ginawa nu Datu Hirud su entu ugaid'a sabap sa nakadsapa nin sia kanu adapan nu manga ana nin na inisugu nin i inggay kanu laga su entu. ¹⁰Daka pinaputukan nin sa ulu su Yahiya lu sa bilangguan. ¹¹Na inibetad kanu lampay su ulu nu Yahiya ka init lu kanu laga entu pan ka inenggay nin kanu ina nin. ¹²Daka linemu kanu bilangguan su 'bpamangunut kanu Yahiya ka kinua nilan su bangkay nin ka inilebeng'ilan. Entu pan ka linemu silan kanu Isa al-Masih ka pinanudtul'ilan su entu sa lekanin.

Mataya 14

Su Kinapakan kanu Madakel a Taw

(Markus 6:30-44; Luk 9:10-17; Yuhan 6:1-14)

¹³Na guna makineg'u Isa al-Masih su entu na nageda sekanin sa awang ka linemu sekanin kanu nakadtawan-tawan a dalepa. Na nakineg'u madakel a taw ebpun sa embala-bala a inged su entu daka tinundug'ilan sekanin a linemalag bu silan. ¹⁴Na endaw i kinatepad'u Isa al-Masih na nailay nin su madakel a benal a taw taman sa nalat i ginawa nin kanilan. Daka pinagkapia nin su 'bpamedsakit kanilan. ¹⁵Na guna su pedsukilep den na sinupegan sekanin nu 'bpamangunut lun ka pidtalu nilan sa lekanin i "Pedsukilep den na nakadtawan-tawan i nia a dalepa. Paganat ka den i manga taw a nia asal'a makalu silan kanu manga inged ka enggu silan makapamasa sa makan nilan." ¹⁶Ugaid'a nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Di den nasisita a lemu pan silan, ka sekanu i enggay kanilan sa makan." ¹⁷Na nia nilan nakasumpat sa lekanin na "Da pegken tanu sia, nia tabia na lima timan bu a nia a pan enggu dua timan a seda." ¹⁸Daka nia nin pidtalu kanilan na "It'u sia sa laki i namba." ¹⁹Na inisugu nin i mayan kanu damautan su madakel a taw. Na guna nin makua su lima timan a pan enggu dua timan a seda na tinemingada sekanin kanu langit ka midsukul-sukul enggu pinugi nin su Kadenan. Entu pan ka pidtebi-tebi nin ka inipatalagad'in kanu 'bpamangunut lun lu kanu madakel a taw. ²⁰Na nakakan su langun nu taw taman sa nangausug silan. Na aden pan nangasama nu manga taw keman a nia kadakel a nalimudan lun na sapulu enggu dua kabukag. ²¹Na su namakakan bu a manga mama na manga lima ngibu den i kadakel'in liu pan i manga babay enggu manga wata.

Su Kinalakaw nu Isa al-Masih kanu Liwawaw nu Ig

(Markus 6:45-52; Yuhan 6:15-21)

²²Na pinapageda mamagayas'u Isa al-Masih su 'bpamangunut lun lu kanu awang ka pinauna nin silan lemipag kanu lanaw. Saleta mambu na pinauli nin den su madakel a taw. ²³Na guna su nakapaganat'in den su madakel a taw na tinemakedeg sekanin kanu palaw ka nangenin-ngeni taman sa nauma sekanin na edsukilep lu a isa nin bu. ²⁴Saleta na su awang a pinagedan nu 'bpamangunut lun na nakakalud den sa mawatan. Na 'gkasugat silan na mabagel a bagel ka 'gkasulang'ilan su

Mataya 14, 15

sambel. ²⁵Na guna su mangagan den mapita na tinundug silan nu Isa al-Masih a linemakaw bu lu kanu liwawaw nu lanaw. ²⁶Daka guna sekanin mailay nu 'bpamangunut lun na sangat a nangagilekan silan taman sa nakalalis'ilan i "Manginggilek!" ²⁷Na midtalumamagayas su Isa al-Masih sa "Da kanu 'gkagilek, ka saki bun i nia. Pagkabagel'u i manggiginawa nu." ²⁸Na nia nakasumpat'i Pitru na "Mapulu, u benal a seka i nan na pasan aku a lemakaw kanu liwawaw nu ig." ²⁹Nia pidtalum nu Isa al-Masih na "Sia ka den." Daka linemutad kanu ig si Pitru ka linemakaw kanu liwawaw nu ig 'bpawang kanu Isa al-Masih. ³⁰Na guna kasipati ni Pitru su mabagel a sambel na nagilekan, daka pakageled sekanin, na nakalalis'in edtalum i "Mapulu, ilipuas aku nengka!" ³¹Na pinamagayasan sekanin kemawa nu Isa al-Masih ka pidtalum nin sa lekanin i "Ngin den a kalubay na salig i leka. Ngintu ka mindua-dua ka?" ³²Na endaw i kinapageda nilan kanu awang na napenek su sambel. ³³Daka su 'bpamangunut lun a lu kanu awang na sinugiudan nilan sekanin sa nia nilan nadtalum na "Sabensabenal a seka su Tunggal'u Kadenan."

Su Kinapagkapia nu Isa al-Masih kanu 'Bpamedsakit

(Markus 6:53-56)

³⁴Na guna silan lipag kanu lanaw nu Galili na lu silan dinemunggu kanu dalepa a Ginisarit. ³⁵Na endaw i kinakilala sa lekanin nu manga taw lu na inipatawag'ilan lu kanu embala-bala a dalepa su aden sakit'in ka inipait'ilan langun lu kanu Isa al-Masih, ³⁶ka inipamagayuk'ilan bu sa lekanin i ipaami nin pan kanilan su bibil'u lambung'in. Na su langun nu namakaami na migkapia.

Su Tidu-tidu a Pakagkaledsik kanu Taw

(Markus 7:1-23)

15 ¹Na aden manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu enggu manga gulu nu pangitaban a ebpun sa Awrusalim i linemu kanu Isa al-Masih ka pidtalum nilan sa ²"Nginan ka 'bpanalepasen nu 'bpamangunut sa leka su adat-betad'u manga kaapuan tanu? Ka di nilan pedsutin su lima nilan sa ukit a kapenggagas lun bagu silan pegkan." ³Ugaid'a nia inisumpat'u Isa al-Masih kanilan na "Sekanu, na nginan ka 'bpanalepasen nu bun su kasuguan nu Kadenan sabap bu sa kanu

Mataya 15

adat-betad'u? ⁴Ka nia man kadtalu nu Kadenan na 'Pagadati nu su ama nu enggu su ina nu^h enggu 'Apia entain i edtalu-talu sa mawag kanu ama nin atawa ka kanu ina nin na dait a imatayan.ⁱ ⁵Ugaid'a sekanu na nia nu ibpamandu na mapakay a edtalun nu taw kanu ama nin enggu kanu ina nin i 'Da den makadtabang ku sa lekanu ka su langun na ipedtabang ku sa lekanu na inenggay ku den kanu Kadenan.^j

⁶Nia nin maena na di den nasisita a tabangan nin pan su lukes'in. Na sabap kanu adat-betad'u na naawan nu sa kapantag su kadtalu nu Kadenan.

⁷"Sekanu a dikena senep sa atay i kabpagagama nin, na benal man su naalung'u Nabi Isayas pantag sa lekanu a

⁸'Su kabpagadat'u manga taw a nia sa laki na inandag bu sa ngali ka nia nin kabantang na mawatan i atay nilan sa laki.

⁹Su kapedsimba nilan sa laki na dala katagan nin.

Su panduan nu manusia na ibpamandu nilan sa nia nilan pedtalun na ebpun sa laki.^k

¹⁰Na pinasupeg'u Isa al-Masih su madakel a taw ka pidtalu nin i "Pakikineg kanu sa mapia enggu tuntayi nu su nia, ¹¹dikena nia pakagkaledsik kanu taw su ngin i 'bpeludep kanu ngali nin ka nia man pakagkaledsik kanu taw na su ngin i 'bpeliu kanu ngali nin."

¹²Daka sinemupeg sa lekanin su 'bpamangunut lun ka pidtalu nilan lun i "Mapulu, ngintu, katawan nengka i migkalat i ginawa nu manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu sabap kanu pidtalu nengka?"

¹³Ugaid'a nia inisumpat'u Isa al-Masih kanilan na "Su langun na pamulan a dikena inipamula nu Ama ku a lu sa sulega na mapadtud bun.

¹⁴Padtaday nu den silan. Mana man silan manga pisek a 'bpagagak sa pisek. Na amaika nia bun 'bpagagak kanu pisek i pisek bun na isa bu i kaulug'ilan kanu kalut."

^h 15:4 Ebpun i nia sia kanu Kinaliu 20 ayat 12 enggu Diutirunumi 5 ayat 16 sia kanu Kitab Taurat.

ⁱ 15:4 Ebpun i nia sia kanu Kinaliu 21 ayat 17 sia kanu Kitab Taurat.

^j 15:5 Nia maena nu ibpamandu nilan a entu a linabit'u Isa al-Masih na mana di nilan den edtabangan su lukes'ilan kagina sia kanu adat-betad'ilan na apia ngin kanu kaaden nilan i nadtalu a ibpagenggay nilan kanu Kadenan na di den 'gkapakay a ipananabangan nilan pan, apia su manga lukes'ilan pan. Na su adat-betad'ilan a nia na sia nilan kinandut kanu kasuguan a di mapakay a di tumanen su pasad kanu Kadenan sia kanu Manga Bilangan 30 ayat 1 taman sa 2 sia kanu Kitab Taurat.

^k 15:8-9 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas 29 ayat 13.

Mataya 15

¹⁵Na nia pidtalu ni Pitru kanu Isa al-Masih na “Edsinantal ka kun na sa lekami u ngin i maena nu kadtalu nengka a entu pantag kanu pakagkaledsik kanu taw.” ¹⁶Daka nia nakasumpat’u Isa al-Masih na “Apia sekanu na di nu pamun ’gkatuntayan su entu? ¹⁷Di nu ’gkaimamanan i apia ngin i makaludep kanu ngali nu taw na pedsagad bu kanu tian nin ka ’bpeliu bun? ¹⁸Ugaid’a su ’bpeliu kanu ngali nu taw na ebpun kanu atay nin. Na entu ba i pakagkaledsik kanu taw. ¹⁹Kagina sia pakabpun kanu pamusungan nu taw su manga mawag a itungan a mana su kapangimatay, kagkiuga, kapedsina, kapanegkaw, kadsaksi sa dikena benal enggu kapanila-tila. ²⁰Na nia ba i pakagkaledsik kanu taw, dikena su kapegkan a di penggagas sa lima.”

Su Babay a Dikena-Yahudi a Mabagel i Salig’in

(Markus 7:24-30)

²¹Na ginemanat lu su Isa al-Masih ka linemu kanu embala-bala kanu dalepa a Tair enggu Sidun. ²²Daka nakatekaw demun i aden babay a taw sa Kanaan a lu bun ba pegkaleben kanu entu a inged na linemu kanu Isa al-Masih ka inilalis’in edtalu i “Hu Mapulu a tupu nu Daud, ikalimu aku nengka pan. Su wata ku a babay na inasukan na saitan. Na sangat a ’gkapasangan sekanin.” ²³Ugaid’a da a benal sumpati nu Isa al-Masih su babay. Na linulud sekanin nu ’bpamangunut lun ka pinangeni nilan lun i “Edtalu ka lun den na i awan tanu nin den ka pedtundug-tundug den ’bpamikal sa lekitanu a ’bpelalis.” ²⁴Na nia pidtalu nu Isa al-Masih na “Nia bu sinuguan sa laki na sia bu kanu manga tupu nu Israil a mana nangatadin a bili-bili.” ²⁵Ugaid’a sinemupeg bun kanu Isa al-Masih su babay ka sinugiudan nin sa nia nin pidtalu na “Mapulu, tabangi aku den.” ²⁶Ugaid’a nia nin inisumpat na “Dikena mapia a kuan su pegken nu manga wata ka inggay kanu manga ayam a asu.”^l ²⁷Na nia nakasumpat’u babay na “Uway mambu Mapulu, ugaid’a apia man su manga ayam a asu na ’bpanimet bun kanu ’gkangaulug a pegken nu manga mapulu nilan.” ²⁸Daka nia nadtalu nu Isa al-Masih kanu babay na “Bai, masela a benal i salig’engka! Sigi,

^l 15:26 ayam a asu Kanu entu a timpu na nia kapegkailay nu manga taw a Yahudi kanu manga taw a dikena-Yahudi na haram. Nia ba i sabap’in sa inibaratan sa asu su manga taw a dikena-Yahudi. Ugaid’a su Isa al-Masih na dikena nia nin maena i asu i pedtimbangan nin kanu babay a entu.

Mataya 15

manggula su 'bpangenin nengka a nan." Na naulian mambu su wata nu babay kanu entu demun ba a kutika.

Su Kinapagkapia nu Isa al-Masih kanu manga Taw a aden Sakit'in enggu su Kinapakan nin menem kanu Madakel a Taw

²⁹Na minawa menem lu su Isa al-Masih ka linemu kanu ligid'u lanaw nu Galili. Entu pan ka tinemakedeg kanu palaw ka nagagayan lu. ³⁰Na pibpawangan sekanin nu madakel a taw a namananggit silan sa di pamakalakaw, di pamakailay, manga sadil, di pamakadtalu enggu madakel pan a ped ka inibetad'ilan kanu kasangunan nin. Na pinagkapia langun nu Isa al-Masih su entu. ³¹Na guna mailay nu madakel a taw i nakadtalu su di pamakadtalu, naulian su manga sadil, nakalakaw su di pamakalakaw enggu nakailay su di pamakailay na nagaip silan taman sa napugi nilan su Kadenan nu manga taw a Israil.^m

(Markus 8:1-10)

³²Na pinasupeg'u Isa al-Masih su 'bpamangunut lun ka pidtalu nin kanilan i "Gkalat i nanam ku kanu manga taw a nia, ka nakatelu gay den saguna na kaped ku bu silan taman sa da den 'gkakan nilan. Na di aku miug sa paulin ku silan a 'gkangagutem ka basi lipedengan silan sia sa lalan." ³³Na nia nadtalu nu 'bpamangunut lun na "Endaw tanu makakua sa makapakan kanu madakel a nia a taw sia sa tawan-tawan a nia a dalepa?" ³⁴Na nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Ngin i kadakel a makan san?" Nia nilan nakasumpat na "Pitu timan a pan enggu pila timan bu a seda." ³⁵Na pinapagagayan nu Isa al-Masih su madakel a taw, ³⁶entu pan ka kinua nin su pitu timan a pan enggu su seda ka inidsukul-sukul'in kanu Kadenan. Entu pan ka pidtebi-tebi nin ka inenggay nin kanu 'bpamangunut lun ka enggu nilan makatalagad kanu madakel a taw. ³⁷Na su langun nu manga taw a entu na namakakan taman sa nangaug silan enggu aden pan nangasama nilan a pegken a nia nin nalimudan na pitu kabukag. ³⁸Na pat ngibu i kadakel'u manga mama a namakakan, liu su manga babay enggu su

^m 15:31 Kadenan nu manga taw a Israil Nia ba su tidtu a Kadenan a su Kadenan a pedsimban nu manga nabi. Nia nilan bu kinadtalu sa Kadenan nu manga taw a Israil na kagina su manga taw a nia a pedtalu na dikena-Yahudi atawa ka dikena manga taw a Israil.

Mataya 15, 16

manga wata. ³⁹Na guna makapauli nu Isa al-Masih su madakel a taw na nageda sekanin kanu awang ka linemu kanu embala-bala a dalepa sa Magadan.ⁿ

Su Kabpangeni sa Tanda kanu Isa al-Masih

(Markus 8:11-13; Luk 12:54-56)

16 ¹Na aden manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu enggu Sadusiyu i namakauma lu kanu Isa al-Masih ka pembatalun nilan sekanin. Na pinangeni nilan i mapailay sekanin sa tanda a ebpun sa Kadenan.^o ²Ugaid'a nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Sia kanu kagkagabi ka u maliga su kawang-kawangan na katawan nu i mapia su temundug a gay. ³Na sia menem kanu kagkapita ka u maliga su kawang-kawangan na katawan nu i dikena mapia su gay. Katawan nu a benal 'bpilatas su ula-ula nu gay sia kanu kapegkailay nu kanu kawang-kawangan. Ugaid'a di nu katawan 'bpilatas su manga tanda kanu 'gkanganggula sa saguna a manga timpu. ⁴Sekanu a manga taw sa saguna a timpu a manga baladusa enggu tinemaligkud kanu Kadenan na pakapangingalap kanu sa tanda ugaid'a dala man tanda a makapailay sa lekanu nia tabia na su tanda a sia nakanggulalan kanu Nabi Yunus."^p Daka tinagak'in silan.

Su Pakembang'u manga Taw a Lusud kanu Lumpukan a Parisiyu enggu Sadusiyu

(Markus 8:14-21)

⁵Na linemipag silan lu kanu lanaw nu Galili saleta mambu na nakalipat embalutu sa makan su 'bpamangunut lun. ⁶Na pidtalu nu Isa al-Masih kanilan i "Pangingati nu a benal su pakembang'u manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu enggu Sadusiyu." ⁷Daka mimbibitialai

ⁿ 15:39 Su **Magadan** a pembedtuan bun sa Magdala na nia kapagitung'u ped a alim na ped a ngala nu dalepa a bedtuan sa Dalmanuta. Su nia a dalepa na sia matampal sa sedepan nu lanaw nu Galili.

^o 16:1 **tanda a ebpun sa Kadenan** Sia sa basa a Grik na *tanda a ebpun sa sulega*.

^p 16:4 **Nabi Yunus** Sekanin su nabi a linamed'u masela a seda. Na nakatelu ka nagagabian enggu nakatelu kamaagabi sekanin sia kanu didalem'u tian nu seda. Na kanu ulian nu ikatelu nin gay na initubpa sekanin nu masela a seda a bibiag bun sekanin. Na su pedtalun nu Isa al-Masih sia a tanda nu Nabi Yunus na nia nin bun pedtumbuken na su ginawa nin sia kanu kapatay nin a embibiag sekanin kanu ulian nu ikatelu nin gay.

Mataya 16

su 'bpamangunut lun sa “Nia sabap a kinadtalu nin sa nia na da tanu makambalutu sa pan.”⁸ Na 'gkatawan bun nu Isa al-Masih su pembibitalan nilan. Daka nia nin pidtalu kanilan na “Manaut a benal i salig'u, nginan ka nia nu 'gkambibitalia i dala nait'u a makan? ⁹ Nginan, di kanu pamun pakatuntay? Di nu 'gkatademan su kinadtebi-tebi ku kanu lima timan a pan a inipakan kanu lima ngibu i kadakel'in a taw? Pila kabukag i nangalimud'u a nasama a pan kanu entu ba? ¹⁰ Na su pitu timan menem a pan a inipakan kanu pat ngibu i kadakel'in a manga taw, na pila kabukag menem i nasama a nangalimud'u? ¹¹ Nginan, di pamun 'gkasaut'a pamikilan nu i dikena nia ku pembitalan i pantag sa pan ka nia ku pembitalan sa lekanu na su pakembang'u manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu enggu Sadusiyu?” ¹² Na entu pan ba ka natuntayan nu 'bpamangunut lun i dikena nia pedtalun nu Isa al-Masih su matakapala a pakembang'u manga taw a Parisiyu enggu Sadusiyu ka su panduan nilan.

Su Kinapayag'u Pitru u Entain su Isa al-Masih

(Markus 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹³ Na guna silan makauma kanu inged a masupeg kanu siudad a Kaisaria-Pilipus na inidsa nu Isa al-Masih kanu 'bpamangunut lun i “Entain su Kaka nu Manusia kanu kapegkasabut'u manga taw?” ¹⁴ Na nia nilan lun inisumpat na “Sekanin kun su Yahiya a Nanalawat,^q nia menem kadtalu nu ped na sekanin su Nabi Ilias,^r su ped menem na sekanin su Nabi Yaramias enggu su ped menem na isa sekanin kanu manga ped pan a nabi paganay.” ¹⁵ Daka inidsa nu Isa al-Masih kanilan i “Ugaid'a sa lekanu na entain aku?” ¹⁶ Na nia inisumpat'i Simiun Pitru na “Seka su Masih a Tunggal'u kaisa-isa nin bu a tidtu a Kadenan!” ¹⁷ Na nia pidtalu nu Isa al-Masih sa lekanin na “Sangat i kapia nin i nia sa leka, Simiun a wata ni Yuhan, ka dikena man sia kanu kapegkagaga nu manusia i kinataw nengka sa nia ka su Ama ku a lu sa sulega i minayag

^q **16:14 Yahiya a Nanalawat** Mailay su nia kanu nia bun ba a kitab 3 ayat 1 taman sa 2. Su Yahiya a nia na su pinaputukan ni Datu Hirud sa ulu. Nalabit su entu sia kanu nia bun ba a kitab 14 ayat 1 taman sa 12.

^r **16:14 Nabi Ilias** Iganat kanu timpu nin na nakalima gatus lagun pan i naipus bagu nakauma su Isa al-Masih sia sa dunia. Na sia sa katuntay nu manga taw a Yahudi na su Nabi Ilias na embalingan sia sa dunia bagu makauma su Masih. Sia nilan i entu kinandut kanu nakadalem kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Malakias 4 ayat 5 taman sa 6.

Mataya 16

lun sa leka. ¹⁸Na pedtalun ku sa leka i seka si Pitru,^s na kanu nia ba a masela a watu^t i patindegan ku kanu umpungan nu 'bpamaginugut sa laki. Di silan tabanan nu bagel'u kanarakan. ¹⁹Na inggay ku sa leka su gunsu nu kalusud kanu kapendatu nu Kadenan. Na u ngin i isugut'engka sia sa dunia na nakasugut den i entu lu sa sulega enggu u ngin i isapal'engka sia sa dunia na nakasapal den i entu lu sa sulega." ²⁰Daka inibpaliugat'u Isa al-Masih kanilan i apia sakataw na dala muna edtalan nilan lun sa sekanin su Masih.

Su Kinapayag'u Isa al-Masih pantag kanu Dait a Maukit'in a Kamalasyan enggu su Kapatay nin

(Markus 8:31-9:1; Luk 9:22-27)

²¹Na iganat kanu entu ba a timpu na linudsuan nu Isa al-Masih edsinantal kanu 'bpamangunut lun i nasisita a lemu sekanin sa Awrusalim enggu dait a mikit sekanin sa madakel a kamalasyan sia kanu palad'u 'gkangaunutan nu manga Yahudi enggu su manga mapulu nu 'bpamangurban taman den kanu manga gulu nu pangitaban. Na imatayan sekanin ugaid'a kanu ikatelu nin gay na embibiag sekanin 'bpaluman. ²²Daka guna su maitu na inisibay ni Pitru su Isa al-Masih ka dinaway nin sa nia nin pidtalu na "Mapulu, di isugut'u Kadenan i nan! Di manggula i nan sa leka." ²³Ugaid'a sinangulan nu Isa al-Masih si Pitru ka dinaway nin sa nia nin lun pidtalu na "Awa ka sia Saitan! Pakaungen ka sa laki. Su 'gkapagitung'engka a nan na dikena ebpun kanu Kadenan ka kanu manusia." ²⁴Daka nia pidtalu nu Isa al-Masih kanu 'bpamangunut lun na "U entain i miug mabaluy a makaunut sa laki na dait a lipatanan nin su kiug'u ginawa nin enggu pamusayn nin su kayu nin a pinambalawaga^u ka munut sa laki. ²⁵Ka apia entain i kiugan nin lemipuas su umul'in na makin madala sa lekanin su entu. Ugaid'a apia entain menem i kadalan na umul sabap sa laki na makatalima sa uyag-uyag a da taman nin. ²⁶Ka ngin i katagan nin kanu taw amaika

^s 16:18 Pitru Sia sa basa a Grik na *petros* a nia nin maena na *watu*.

^t 16:18 masela a watu Sia sa basa a Grik na *petra* a nia nin maena na *watu*, katatapan na masela gaid a watu atawa ka lakungan.

^u 16:24 pamusayn nin su kayu nin a pinambalawaga Su nia a kadtalu na inukit bu sa bayuk a nia nin maena na dait a taliman nu taw su kamalasyan a matala nin kanu kapaginugut'in kanu Isa al-Masih sa apia nia nin pan kaaden i ipatay nin.

Mataya 16, 17

makua nin su langun nu kakawasan sa dunia ugaid'a di nin matalima su uyag-uyag a da taman nin?^v Atawa ka aden ba makaenggay nu taw a makaaun nin kanu umul'in sa apuy sa naraka? Dala guna. ²⁷Na su Kaka nu Manusia na makatingguma man sia a linangkapan nu sigay nu Ama^w nin kaped'in su manga malaikat^x ka balasan nin su taw sia luyud kanu ngin i pinggalebek'in. ²⁸Na saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i di matag matay su ped sa lekanu sia taman sa di nilan mailay su katingguma nu Kaka nu Manusia ka enggu nin kandatuan su manusia.”

Su Kinasigay nu Isa al-Masih

(Markus 9:2-13; Luk 9:28-36)

17 ¹Na guna maipus su nakanem gay na pinaunut'u Isa al-Masih si Pitru enggu su edsuled a si Yakub enggu si Yuhan lu kanu malambeg a palaw, na natalipulu bu silan lu ba. ²Na gagalu na kapedtulik'ilan kanu Isa al-Masih na nakatekaw demun edsalin su palas'in. Sinemigay su beneng'in sa mana kasigay na senang enggu pakaipeng-ipeng i kinagkaputi nu balegkas'in. ³Na nakatekaw menem 'bpapapayag kanilan su Nabi Musa enggu su Nabi Ilias a inimbitiala nilan su Isa al-Masih. ⁴Daka nia nadtalu ni Pitru kanu Isa al-Masih na “Mapulu, mapia ka sia tanu! U miug ka na mumbal aku sia sa telu timan a balal: satiman i leka, satiman i kanu Nabi Musa enggu satiman menem i kanu Nabi Ilias.” ⁵Na gagalu nu kapedtalu ni Pitru na nakatekaw demun silan natangguban na gabun a sangat a pakaipeng-ipeng. Daka nakatekaw i aden suala a nakabpun kanu gabun sa nia nin pidtalu na “Nia ba su Tunggal a wata^y ku a pinadtaya enggu sangat a 'gkasuatan ku.

^v 16:26 **uyag-uyag a da taman nin** Su nia na dikena kakawasan sa dunia. Ka su uyag-uyag a da taman nin na nia ba su matalima nu taw amaika semalig silan kanu Isa al-Masih. Na apia entain i makatalima kanu nia ba na di den temala sa kasiksan lu sa Mauli a Gay.

^w 16:27 Su **Ama** sia na su Kadenan. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu *Ama tanu a su Kadenan* sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtau kanu Kitab* sia kanu kapupusan nu nia a kitab.

^x 16:27 Su **manga malaikat** na nia nin maena na *papedsampaya* ka aden a entu na silan i pedsampay kanu kadtau nu Kadenan kanu manga taw enggu penggalebeken nilan bun su ped pan a ipedsugu nu Kadenan kanilan. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu manga malaikat sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtau kanu Kitab* a mailay sia kanu kapupusan nu nia a kitab.

^y 17:5 Su **Tunggal a wata** sia na su Isa al-Masih. Nia sabap a kinagelal lun sa Tunggal'u Kadenan na kagina ebpun mismu sekanin kanu Kadenan sia nakanggulalan kanu Suti a Ruh nu Kadenan. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu Tunggal'u Kadenan sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtau kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

Mataya 17

Pakikineg'u sekanin.”⁶ Na guna nilan i nia makineg na nakasugiud silan ka sangat a nagilekan silan. ⁷ Ugaid'a linulud silan nu Isa al-Masih ka inami nin silan sa nia nin pidtalu na “Edtingdekan kanu, da kanu 'gkagilek.”⁸ Na guna silan tengab na da den nailay nilan a ped ka su Isa al-Masih bun den.

⁹ Na gagalu nu kabpeludus'ilan kanu palaw na inisugu nu Isa al-Masih kanilan i apia sakataw na dala edtalan nilan kanu entu a nailay nilan taman sa di pan matay enggu makambibiag 'bpaluman su Kaka nu Manusia. ¹⁰ Daka inidsa sa lekanin nu telu kataw a 'bpamangunut lun i “Ngintu ka pedtalan nu manga gulu nu pangitaban i natatalanged kun a pambalinganen muna sia sa dunia su Ilias unan nu kauma nu Masih?”¹¹ Na nia inisawal'u Isa al-Masih kanilan na “Benal a pambalinganen muna su Ilias sia sa dunia ka enggu nin kaumbayan su langun nu dait a umbayan. ¹² Ugaid'a pedtalan ku sa lekanu i nakauma den man sia su Ilias^z ugaid'a da sekanin makilala taman sa pinggula nilan sa lekanin i apia ngin i pegkiugan nilan lun panggula. Na maitu bun ba i manggula nu Kaka nu Manusia, di den mauget na mukit den sekanin sa kamalasaan sia kanu palad'ilan.”¹³ Na entu pan ba ka natuntayan nu 'bpamangunut lun i su Nabi Yahiya besen a Nanalawat su pedtalan nin a entu.

Su Kinapagkapia nu Isa al-Masih kanu Wata a Inasukan na Saitan

(Markus 9:14-29; Luk 9:37-43a)

¹⁴ Na guna silan makauma kanu madakel a taw na aden mama a sinemupeg kanu Isa al-Masih ka midtinggaleb kanu kasangulan nin ka nia nin pidtalu na ¹⁵ “Mapulu, ikalimu nengka pan su wata ku a mama a pedsaingen. Na sangat a 'gkapasangan sekanin. Tatap sekanin 'gkaudtang kanu apuy enggu kanu ig. ¹⁶ Na pinananggit ku sekanin kanu 'bpamangunut sa leka ugaid'a dala nilan sekanin magaga mapagkapia.”¹⁷ Na nia nadtalu nu Isa al-Masih na “Ngin den a kada na salig i nia a manga taw saguna! Sangat a namakasibay kanu den! Ngin ba i kauget'a kadtangen ku sa lekanu? Endaw ba taman i katigkel ku sa lekanu? It'u sia sekanin sa laki.”¹⁸ Na pidtalan nu Isa al-Masih su saitan sa awan

^z 17:12 Su Ilias a pedtalan nu Isa al-Masih sia na su Yahiya a Nanalawat, nakasulat bun i nia kanu Markus 9 ayat 11 taman sa 13.

Mataya 17

nin su wata na minawa mambu su saitan taman sa midsambuta demun su kinagkapia nu wata.

¹⁹Daka sinupegan nu 'bpamangunut lun su Isa al-Masih ka tinalipulu nilan midsa sa "Ngintu ka di nami pakapaawa su saitan a entu?" ²⁰⁻²¹Na nia nin pidtalu kanilan na "Kagina manaut a benal i salig'u. Ugaid'a saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i, u aden bu man salig'u a apia mana bu kanaut'a lagas'a 'gkamun a mustasa na makapaalat'u i palaw ba a nia u sugun nu sa malat. Ka da man di nu magaga amaika semalig kanu."

Su Kinapayag'u Isa al-Masih 'Bpaluman pantag kanu Kapatay nin

(Markus 9:30-32; Luk 9:43-45)

²²Na guna mangalimud su Isa al-Masih enggu su 'bpamangunut lun lu sa Galili na pidtalu nu Isa al-Masih kanilan i "Su Kaka nu Manusia na mangagan den ipalad kanu manga kuntela nin. ²³Na imatayan nilan sekanin ugaid'a kanu ikatelu nin gay na embibiag." Na sangat a nalidu i ginawa nu 'bpamangunut lun.

Su Kinabayad'u Isa al-Masih sa Buwis

²⁴Na guna makauma silan sa Kapurnaum na aden linemulud kani Pitru a 'bpamangubela sa buwis sa nia nilan lun inidsa na "Pembayad bun sa buwis kanu Suti a 'Bpagagaman su gulu nu?" ²⁵Nia inisumpat'i Pitru na "Uway mambu."

Na guna makaludep si Pitru lu kanu walay, na inunanan sekanin midsa nu Isa al-Masih sa "Pitru, sa leka lun a kalangan, entain i pembayad sa buwis kanu manga sultan sia sa dunia? Su manga wata nilan atawa ka su ped a taw?" ²⁶Nia inisumpat'i Pitru na "Su ped a taw." Daka nia menem pidtalu nu Isa al-Masih sa lekanin na "Amaika maitu na di den nasisita a mayad pan sa buwis su manga wata. ²⁷Ugaid'a asal'a di ta makagkalat sa ginawa kanilan na mayad ta bun sa buwis, na lu ka sa lanaw ka pangawat ka. Na endaw i muna-muna a makua nengka a seda na ukai ka i ngali nin ka mailay nengka lu ba i kuleta a pilak^a na kua ka i entu ka entu ba i ibayad ta dua."

^a 17:27 Su kuleta a pilak sia na sia sa basa a Grik na *istitir*, nia nin maena na nia kadakel'u alaga nin na makabayad'a dua kataw a taw sa buwis kanu Suti a 'Bpagagaman. Na kanu entu a timpu na su mama a Yahudi a nia nin umul na lemampas pan sa sapulu enggu siyaw na nasisita den a mayad sa buwis a nia nin kadakel na timbang a dua gay a sukay na gumagalebek.

Mataya 18

Entain i Badtug sa Langun sia kanu Kapendatu nu Kadenan?

(Markus 9:33-37; Luk 9:46-48)

18 ¹Na kanu entu ba a kutika na sinemupeg kanu Isa al-Masih su 'bpamangunut lun ka inidsa nilan lun i "Entain i mabadtug sa langun sia kanu kapendatu nu Kadenan?" ²Daka tinemawag su Isa al-Masih sa wata ka pinadtindeg'in kanu luk'ilan ³ka nia nin pidtalu na "Sabensabenal a pedtalun ku sa lekanu i taman a di kanu edsalin sa maya ba kanu manga wata na di kanu malusud kanu kapendatu nu Kadenan. ⁴Kagina ka maitu na apia entain i ibaba nin i ginawa nin sa mana kanu manga wata ba a nia na entu ba i balapantag sa langun sia kanu kapendatu nu Kadenan. ⁵Apia entain i temalima sa isa kanu maya ba a manga wata sabap sa 'bpaginugut silan sa laki na mana bun saki i tinalima nin. ⁶Na apia entain menem a taw i makapandusa^b nin su mababa a manga wata a maya ba kanu manga wata a aden salig'in sa laki na mapegkag pan a kasiksan nu taw a entu i iketan sa masela a gilingan a watu su lig'in ka igeled lu kanu luk'u lagat."

Su Sabapan nu Kandusa

(Markus 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁷Nia pan pidtalu nu Isa al-Masih na "Duan-duan nin den su sakadunia sabap sa madakel a sasat a pakapandusa kanilan. Na natalatantu man a makatingguma su sasat ugaid'a duan-duan nin den su taw a kadsabapan na kandusa nu ped'in.

⁸"Na amaika su lima nengka atawa ka su ay nengka i kadsabapan na kandusa nengka na putuk ka, ka idtug'engka. Ka nia tinemu i sabala bu i lima nengka atawa ka ay nengka ugaid'a aden sa leka su uyag-uyag a da taman nin kumin sa dua embala i lima nengka atawa ka ay nengka ugaid'a lu ka makaidtug kanu apuy sa naraka taman sa taman. ⁹Amaika ka su mata nengka menem i kadsabapan na kandusa nengka na suat ka su entu ka idtug'engka ka nia tinemu i sabala bu i mata nengka ugaid'a aden sa leka su uyag-uyag a da taman nin kumin sa aden sa leka su dua embala a mata nengka ugaid'a lu ka makaidtug kanu apuy sa naraka."

^b 18:6 makapandusa Nia nin maena na makapasibay nin su salig kanu Isa al-Masih.

Mataya 18

Su Natadin a Bili-bili

(Luk 15:3-7)

10-11 Na pidtalu pan nu Isa al-Masih i “Pangingati nu a benal i makababa nu su mababa a manga taw a maya ba kanu manga wata a nia, ka nia ku madtalu sa lekanu na su malaikat’ilan a pedtiakap kanilan^c na ’bpeludep ’bpeluakat kanu Ama ku a lu sa sulega.

12 “Ngin i kalangan nu amaika aden taw a pedtuganul sa ayam’in a magatus a bili-bili lu kanu palaw, na satiman na natadin? Ngintu, di nin tagaken su siyawpulu enggu siyaw timan a bili-bili nin ka enggu nin mapangilay su satiman a natadin? Tagaken nin guna.

13 Na u matun nin den su entu na saben-sabenal a sangat i kagalaw nin lun kumin kanu siyawpulu enggu siyaw a da matadin. 14 Na maitu bun ba i kahanda nu Ama nu a lu sa sulega. Di nin kiugan a matadin i apia sakataw bu kanu mababa a manga taw a maya ba kanu manga wata.”

Su Dait a Enggulan amaika Endusa su Suled’engka sa Paginugut

15 Na pidtalu bun nu Isa al-Masih i “Amaika endusa sa leka su suled’engka sa paginugut na ’bpawangi ka, imbitiala nengka sekanin sa dua kanu bu, patuntayi ka lun su pinggula nin a di mapia. Amaika pakikinegen ka nin taman sa mangeni sa ampun na nakambalingan su mapia a kadsuled’u. 16 Ugaid’a amaika di sekanin makikineg na pangenggat ka sa sakataw atawa ka dua kataw kanu suled’engka sa paginugut ka enggu aden dua kataw atawa ka telu kataw a makadsaksi kanu apia ngin a mambitiala. 17 Ugaid’a u di pamun sekanin makikineg kanilan na ipanudtul’engka den kanu umpungan nu ’bpamaginugut ugaid’a amaika di pamun sekanin makikineg kanu umpungan nu ’bpamaginugut na itimbang’u den sekanin sa dikena-Yahudi^d atawa ka ’bpangubela sa

^c 18:10-11 su malaikat’ilan a pedtiakap kanilan Sia sa itungan nu ped a alim na aden malaikat a pedtiakap kanu uman i isa a taw a ’bpaginugut kanu Kadenan. Mabatia i nia sia kanu Manga Sengal 91 ayat 11 sia kanu Kitab Zabur enggu sia kanu Sulat kanu Manga Taw a Hibru 1 ayat 14 sia kanu Kitab Injil. Aden bun ped a alim a nia nilan itungan na aluak’u isa a taw a ’bpaginugut kanu Kadenan. Mabatia i nia sia kanu Manga Pinggalebek 12 ayat 14 taman sa 15.

^d 18:17 dikena-Yahudi Kanu paganay a timpu na su manga taw a dikena-Yahudi na dala sabut’ilan kanu Kadenan. Nia katatapan na pedsimba silan sa balahala.

Mataya 18

buwis.^e 18 Na saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i, u ngin i isugut'u sia sa dunia na nakasugut den i entu lu sa sulega enggu u ngin i isapal'u sia sa dunia na nakasapal den i entu lu sa sulega.^f 19 Na saben-sabenal a pedtalun ku bun sa lekanu i, u aden dua kataw a nagayun mangeni-ngeni sa apia ngin a 'bpangenin nilan na inggay nu Ama ku su entu kanilan a lu sa sulega. 20 Kagina u aden dua kataw atawa ka telu kataw a endilimudan mangeni-ngeni sia kanu ingala ku na lu aku bun kanilan.”

Endaw Taman i Kaampun nu Taw kanu Ped'in

21 Daka sinemupeg si Pitru kanu Isa al-Masih ka inidsa nin lun i “Mapulu, endaw taman i kaampun ku kanu suled ku a tatap pendusa sa laki? Ngintu, taman sa makapitu?” 22 Na nia pidtalu nu Isa al-Masih sa lekanin na “Dikena taman bu sa makapitu i kaampun nengka lun ka taman sa makapitupulu enggu pitu takep.^g 23 Kagina sia kanu kapendatu nu Kadenan na nia nin kalagidan na mana su isa a Sultan a pegkiugan nin papembayad su manga panunugun nin a nakautang sa lekanin. 24 Na linudsuan nin mangetuk su namakautang lun. Na aden isa a nakautang sa lekanin sa miliun-miliun i kadakel'in. 25 Na di den 'gkagaga nu mama pembayad su entu. Guna su maitu na inisugu nu Sultan sa lekanin i 'bpasan nin su langun nu kaaden nin apeg den nu kaluma nin enggu su manga wata nin taman kanu ginawa nin ka enggu nin pakabayad lun. 26 Daka sinemugiud kanu Sultan su panunugun ka pinangeni nin lun i 'Enggi aku pan sa kutika ka bayadan ku langun su entu sa leka.' 27 Na nalat i nanam'u Sultan sa lekanin taman sa da nin den pabayadi su utang'in. 28 Na guna su nakaganat su panunugun lu na nailay nin su sakataw a ped'in bun a panunugun a aden utang'in sa lekanin a nia nin kadakel na manga pat ulan a sukay nu gumagalebek.^h Na sinigkem'in

^e 18:17 Su 'bpangubela sa buwis na haram enggu dikena matidtu sia kanu adat-betad'u manga Yahudi kanu entu a timpu sabap kanu galebekan nilan. Na mababa i kapegkailay nu manga Yahudi kanilan sabap kanu katalimbut'ilan sia kanu galebekan nilan.

^f 18:18 u ngin i isugut'u sia sa dunia na nakasugut den i entu lu sa sulega enggu u ngin i isapal'u sia sa dunia na nakasapal den i entu lu sa sulega Nia maena nu nia a ayatan na pantag sa kapatidtu kanu suled'engka sa paginugut a pendusa enggu apeg den nu kapangampun.

^g 18:22 makapitupulu enggu pitu takep Nia maena nu pedtalun nu Isa al-Masih sia na su kaampun kanu ped'engka na da taman nin. Su kasuli na dikena ebpun kanu Kadenan ka ebpun kanu Saitan. Nalabit bun su pantag kanu kasuli sia kanu Manga Awal 4 ayat 24 sia kanu Kitab Taurat.

^h 18:28 manga pat ulan a sukay nu gumagalebek Na nia nin kadakel na magatus a dinarius ka uman i sakadinarius na sagay a sukay nu taw.

Mataya 18, 19

taman sa pinekel'in ka pidtalu nin lun i mayad sekanin sa utang'in sa lekanin. ²⁹Daka sinemugiud su panunugun kanu ped'in bun ba a entu a panunugun ka pinangeni nin lun i 'Enggi aku pan sa kutika sa kabayad ku sa leka.' ³⁰Ugaid'a dala sekanin kiug ka makin nin pan inipabilanggu taman a di nin kabayadan su utang'in sa lekanin. ³¹Na guna mailay i entu nu ped'ilan menem a panunugun na sangat a nasakit i ginawa nilan sa lekanin. Tembu inipanudtul'ilan kanu Sultan su entu a nanggula. ³²Na inipatawag'u Sultan su panunugun a entu ka nia nin lun pidtalu na 'Sangat i kadaluaka nengka a panunugun. Da ku den pabayada seka kanu langun na utang'engka kagina napakalimu-limu ka sa laki. ³³Na dikena ba nia dait na malat i nanam'engka bun kanu ped'engka a panunugun a mana bun su kinalat a nanam ku sa leka?' ³⁴Na nasakit a benal i ginawa nu Sultan sa lekanin, na pinakapasangan nin taman sa di nin kabayadan su langun nu utang'in sa lekanin. ³⁵Na maya bun ba i enggulan nu Ama ku a lu sa sulega sa lekanu amaika di nu ampunen sa senep sa atay su suled'u."

Su Panduan nu Isa al-Masih pantag kanu Kambelag

(Markus 10:1-12)

19 ¹Na guna mapasad'u Isa al-Masih mamandu kanilan su entu na ginanatan nin su prubinsia a Galili ka linemu kanu dalepa a Yudia lu tampal kanu sebagean nu lawas'a ig'u Jordan. ²Na madakel a benal a manga taw i minunut sa lekanin taman sa pinagkapia nin su aden manga sakit'in kanilan.

³Na aden namakauma a manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu lu kanu Isa al-Masih ka pembatalun nilan sekanin sa nia nilan lun inidsa na "Ngintu, 'gkaalus a imbelag'u mama su kaluma nin sa apia ngin a sabapan nin?" ⁴Daka nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Ngintu, da nu pamun mabatia kanu kitab i sia kanu punan-punan na pinangaden silan nu Kadenan a mama enggu babay?ⁱ ⁵Entu pan ka pidtalu nin i 'Nia ba i sabap'in ka pitasen nu mama su ama nin enggu su ina nin ka enggu nin pakadtampung su kaluma nin taman sa maisa den silan.'^j ⁶Na amaika maitu na dikena den silan dua kataw ka nabaluy

ⁱ 19:4 Ebpun i nia sia kanu Manga Awal 1 ayat 27; 5 ayat 2 sia kanu Kitab Taurat.

^j 19:5 Ebpun i nia sia kanu Manga Awal 2 ayat 24 sia kanu Kitab Taurat.

Mataya 19

den silan a sakabadan bu. Tembu ba di dait a pabpitasen nu manusia su pinadtampung'u Kadenan."

⁷Na nia nilan inisumpat kanu Isa al-Masih na "Ngintu ka inisugu nu Nabi Musa i kaenggay sa kasulatan sa kambelag kanu babay, entu pan ka embelagen nu mama?" ⁸Na nia menem inisumpat'u Isa al-Masih kanilan na "Inisugut'u Musa su kambelag'u kanu kaluma nu sabap kanu kategas'u pamusungan nu ugaid'a sia kanu punan-punan na dikena maitu. ⁹Ugaid'a nia ku madtalu sa lekanu na apia entain i embelag sa kaluma nin ka mangaluma sa ped na pakagkiuga sekanin nia tabia na migkiuga su kaluma nin a entu." ¹⁰Na nia nadtalu nu 'bpamangunut lun na "Amaika man besen i kagkaluma, na nia pan mapia i di den 'gkaluma i taw." ¹¹Daka nia inisumpat'u Isa al-Masih kanilan na "Dikena langun na taw na kadtindegan nin i man a ukit, ka endaw bu su inenggan sa kapegkagaga sa maitu. ¹²Ka aden manga taw a di den makapangaluma ka nait'in den gememaw i kada na kamamai nin enggu aden bun manga taw a kinapun enggu manga taw a pinamili nilan i di kapangaluma sabap kanu kapenggalebek'in kanu kahanda nu Kadenan. Na u entain i makagaga edtindog sa nia na enggulan nin."

Su manga Wata na Masupeg kanu Kapendatu nu Kadenan

(Markus 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³Daka aden manga wata a 'bpamananggiten lu kanu Isa al-Masih asal'a kadapenetan nin taman sa makapangeni-ngeni nin ugaid'a sinapalan nu 'bpamangunut lun. ¹⁴Na pidtalan silan nu Isa al-Masih sa "Di nu silan pedsapali. Suguti nu silan sa kasia nilan sa laki, ka maya ba kanu manga wata ba a nia i malusud kanu kapendatu nu Kadenan." ¹⁵Na guna silan kadapeneti nu Isa al-Masih na ginemanat sekanin lu.

Su Kawasa na Mapasang i Kalusud'in kanu Kapendatu nu Kadenan

(Markus 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶Na aden manguda a mama a sinemupeg sa lekanin ka inidsa nin lun i "Gulu, ngin i mapia a enggulan ku asal'a matalima ku su uyag-uyag a da taman nin?" ¹⁷Na nia pidtalu nu Isa al-Masih sa lekanin na "Nginan ka ibpagidsa nengka sa laki i pantag sa ngin i mapia? Su Kadenan bu man i mapia. Ugaid'a amaika pegkiugan nengka a maaden sa leka su uyag-uyag a da taman nin na inggulalan nengka su manga kasuguan."

Mataya 19

18 Na nia inisumpat'u mama na "Endaw sa kanu manga kasuguan?" Na nia menem inisumpat'u Isa al-Masih sa lekanin na "Da ka mangimatay, da ka 'gkiuga, da ka manegkaw, da ka edsaksi sa dikena benal, 19 pagadati ka su ama nengka enggu su ina nengka enggu ikalimu nengka su ped'engka sa mana bun kanu ginawa nengka."^k 20 Na nia pidtalu nu mama na "Langun nu nia na ipenggulalan ku den. Ngin pan i kulang ku?" 21 Na nia inisumpat'u Isa al-Masih sa lekanin na "Amaika pegkiugan nengka a da kulang'engka na uli ka, ka 'bpasa ka su manga kaaden nengka ka inggay nengka su pasa nin kanu manga miskinan ka enggu maaden sa leka su kakawasan sa sulega, entu pan ka unut ka sa laki."

22 Na guna makineg'u mama su entu na minawa a sangat a nalidu i ginawa nin ka madakel a benal su kaaden nin. 23 Daka nia pidtalu nu Isa al-Masih kanu 'bpamangunut lun na "Sabensabenal a pedtalun ku sa lekanu i malegen a benal i kalusud'u kawasa kanu kapendatu nu Kadenan. 24 Ka nia ku madtalu sa lekanu na nia malemu i kaludep'u unta kanu pesu nu lagum kumin kanu kalusud'u kawasa kanu kapendatu nu Kadenan."

25 Na guna i entu makineg'u 'bpamangunut lun na sangat a nangagaip silan sa nia nilan nadtalu na "Amaika maitu na entain pan besen i malipuas?" 26 Na pidtulikan nu Isa al-Masih silan ka nia nin pidtalu kanilan na "Su manusia na di nin magaga ugaid'a su Kadenan na dala di nin magaga." 27 Daka nia nadtalu ni Pitru na "Panun menem i maya ba sa lekami a nia a initabun nin su langun-langun ka enggu makadtatanggunut sa leka? Ngin basi i makua nami a balas?" 28 Na nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Sabensabenal a pedtalun ku sa lekanu i sekanu a 'bpamangunut sa laki na sia kanu kaayan nu Kaka nu Manusia kanu kulesi nin ka endatu den sekanin kanu mangauma a timpu a bagu a dunia na magagayan kanu bun kanu sapulu enggu dua a kulesi ka enggu nu makukum su sapulu enggu dua a tupu nu Israil.^l 29 Na apia entain man i tinemagak sa walay nin atawa ka suled'in magidsan i mama enggu babay, ama nin enggu ina nin, manga wata nin atawa ka manga kalupan nin sabap sa laki na takep-temakep pan

^k 19:19 Su manga kasuguan a nia na ebun kanu Kinaliu 20 ayat 12 taman sa 16, Diutirunumi 5 ayat 16 taman sa 20 enggu Libitikus 19 ayat 18 sia kanu Kitab Taurat.

^l 19:28 Israil Nia ba su Nabi Yakub. Nia nabpunan nu sapulu enggu dua a tupu nu Israil na su sapulu enggu dua a wata nin.

i matalima nin taman sa maaden pan sa lekanin su uyag-uyag a da taman nin. ³⁰Na madakel kanu manga taw saguna a nakatagu sa unan i makatagu silan sa ulian enggu su manga nakatagu menem sa ulian a taw saguna na makatagu menem silan sa unan.

Su manga Gumagalebek kanu Pamumulanen a Ubas

20 ¹“Kagina su kapendatu nu Kadenan na nia nin kalagidan na mana bun su kigkuan kanu walay a mibpanay lemiu ka ’bpangilay sa gumagalebek lu kanu pamumulanen nin a ubas. ²Na guna silan makapasad magayun kanu manga gumagalebek sa sakadinarius^m i isukay nin kanilan kanu kagagabian na pinanggalebek’in den silan kanu pamumulanen nin a ubas. ³Na kanu uras a manga ikasiyaw sa mapita na linemi menem sekanin, na aden menem nailay nin lu kanu padian a ’bpamedtindeg bu. ⁴Na pidtalu nin kanilan i ‘Sekanu na amung kanu bun enggalebek lu kanu pamumulanen ku a ubas ka sukayan ku sekanu sa ngin i wagib.’ ⁵Na linemu mambu silan. Na kanu kutika menem a manga maudtu na linemi menem sekanin. Na maitu bun ba i pinggula nin kanu manga ikatelu sa malulem. ⁶Na kanu uras a manga ikalima sa malulem na linemi menem sekanin, na aden menem nailay nin a ’bpamedtindeg bu. Daka nia nin pidtalu kanilan na ‘Nginan ka kagagabian na ’bpamedtindeg kanu bu sia a dala penggalebeken nu?’ ⁷Na nia nilan inisumpat sa lekanin na ‘Kagina dala papenggalebek sa lekami.’ Na nia nin menem inisumpat na ‘Angay kanu lu kanu pamumulanen ku ka enggalebek kanu lu.’

⁸“Na guna su pegkagabi den na nia pidtalu nu kigkuan kanu pamumulanen a ubas kanu ’gkasaligan nin na “Tawag ka su manga gumagalebek ka inggay nengka kanilan su sukay nilan, iganat’engka kanu nangauli a pinanggalebek taman den kanu nangauna.’ ⁹Na sinemupeg su manga gumagalebek a nangauli a nia nin den kinabpun enggalebek na manga ikalima den sa malulem, na uman i isa kanilan na nakatalima sa sakadinarius. ¹⁰Na sinemupeg menem su nangauna lemudsu enggalebek, na nia ’gkangadtalu na ginawa nilan na labi a masela i matalima nilan. Ugaid’a nia nilan bun natalima na sakadinarius

^m 20:2 sakadinarius Kanu entu a timpu na isa kanu manga kuleta nilan na bedtuan sa dinarius. Sakadinarius i kadsalilidan a sagay a sukay nu gumagalebek kanu entu a timpu.

Mataya 20

bun i uman i isa kanilan. ¹¹Daka mimbuku silan kanu kigkuan, ¹²sa nia nilan pidtalu na 'Sakauras bu i kinanggalebek'u nia a manga taw na pinadtimbang'engka den sa lekami a nagagabian i kinanggalebek'in enggu tinemigkel kanu mayaw a senang.' ¹³Ugaid'a nia nin pidtalu kanu isa kanilan na 'Pakat, dikena ku seka pedtalimbuten. Nia ta man napagayunan na sakadinarius bu kanu kagagabian. ¹⁴Na kua ka den i sukay nengka ka uli ka den. Ugaid'a pegkiugan ku pedsukay su nangauli a nia sa mana bun sa leka. ¹⁵Ka aden man kawagib ku sa kagkiug-kiug ku kanu kaaden ku. Basi 'bpangalikudan nengka bu i kabpangenggay ku a nia.'

¹⁶"Na maya bun ba sia kanu kandatu nu Kadenan. Madakel kanu manga taw saguna a nakatagu sa ulian i makatagu silan sa unan enggu su manga nakatagu menem sa unan na makatagu menem silan sa ulian."

Su Ikatelu a Kinapayag'u Isa al-Masih pantag kanu Kapatay nin

(Markus 10:32-34; Luk 18:31-34)

¹⁷Na kanu kabpagangay nu Isa al-Masih sa Awrusalim na tinalipulu nin embitalia su sapulu enggu dua a 'bpamangunut lun ka pidtalu nin kanilan sia sa lalan i ¹⁸"Ilay nu, nia tanu den sa lalan a ipebpawang sa Awrusalim, na su Kaka nu Manusia na ipalad kanu manga mapulu nu 'bpamangurban enggu kanu manga gulu nu pangitaban ka sugaten nilan sa kawagib sa dait a matay sekanin. ¹⁹Na ipalad'ilan sekanin kanu manga dikena-Yahudi asal'a mapagumpak enggu mapametay taman sa itutuk kanu kayu a pinambalawaga ugaid'a kanu ikatelu nin gay na embibiag sekanin 'bpaluman."

Su Kanggihad kanu Ginawa

(Markus 10:35-45)

²⁰Daka sinemupeg kanu Isa al-Masih su kaluma ni Zabidi a ped'in su dua kataw a wata nin a si Yakub enggu si Yuhan ka sinemugiud sekanin kanu Isa al-Masih ka aden 'bpangenin nin lun. ²¹Na nia inidsa nu Isa al-Masih sa lekanin na "Ngin i kahanda nengka?" Na nia inisumpat'u babay sa lekanin na "Bpangenin ku i sia kanu kandatu nengka na paayan ka su dua kataw a wata ku a nia, sia sa kawanan nengka i sakataw, sia sa biwang'engka menem i sakataw." ²²Na nia pidtalu nu Isa al-Masih na "Di nu 'gkatuntayan u ngin i 'bpangenin nu a nan.

Mataya 20

Ngintu, makagaga kanu kanu kamalasyan a matala ku?ⁿ Na nia nilan inisumpat na “Uway, makagaga kami.” ²³Na nia nin pidtalu kanilan na “Uway, makagaga kanu kanu kamalasyan a matala ku ugaid’a su kaayan kanu tampal sa kawanan ku enggu kanu biwang ku na dikena saki i pegkakataw sa entu ugaid’a inadil i entu nu Ama ku kanu manga taw a inadilan nin lun.”

²⁴Na guna makineg’u sapulu kataw pan a ’bpamangunut lun na nasakit i ginawa nilan kanu dua kataw a entu a edteped sa pused.

²⁵Daka tinawag silan nu Isa al-Masih ka nia nin pidtalu kanilan na “Katawan nu na su manga mapulu nu manga bangsa na sangat a pendatuan nilan su manga taw nilan enggu sangat a ipebpagilay nilan su kabagel’ilan kanilan. ²⁶Ugaid’a nia dait na dikena maitu sia sa lekanu ka nia pan mula na apia entain sa lekanu i miug mabaluy a balapantag a taw na dait a mabaluy a panunugun. ²⁷Na apia entain menem i miug mangunanan na dait a mabaluy a ulipen, ²⁸ka mana bun man su Kaka nu Manusia a dikena nia nin kinasia i pedtalagadan sekanin ka nia nin kinasia na sekanin i pedtalagad taman sa inggihad’in i umul’in asal’a maaun su madakel a taw.”

Su Kinapagkapia nu Isa al-Masih kanu Dua Kataw a Di Pakailay

(Markus 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹Na kanu kinaganat’u Isa al-Masih sa Yariku na madakel a benal a taw i minunut lun. ³⁰Daka aden dua kataw a di pamakailay lu kanu ligid’u lalan a ’bpagagayan, na endaw i kinakineg’ilan sa ’bpagukit su Isa al-Masih na inilalis’ilan edtalu i “Mapulu a tupu nu Daud, ikalimu kami nengka pan!” ³¹Ugaid’a sinapalan silan nu madakel a taw sa temelen silan ugaid’a makin nilan pan inisegan i kinalalis’ilan sa “Mapulu a tupu nu Daud, ikalimu kami nengka pan!” ³²Daka mibpalen su Isa al-Masih ka tinawag’in silan ka nia nin pidtalu kanilan na “Ngin i pegkiugan nu a enggulan ku sa lekanu?” ³³Na nia nilan inisumpat kanu Isa al-Masih na “Mapulu, ukai ka pan su mata nami.” ³⁴Na nalat i nanam’u Isa al-Masih kanilan. Daka dinapenetan nin su mata nilan, na kanu entu demun ba na nakailay silan taman sa pidtatanggungan nilan su Isa al-Masih.

ⁿ 20:22 Su kamalasyan a matala ku na nia nin maena sa basa a Grik na tagayan a ’bpagineman ku.

Mataya 21

Su Kinauma nu Isa al-Masih sa Awrusalim (Markus 11:1-11; Luk 19:28-40; Yuhan 12:12-19)

21 ¹Na guna su pakasupeg den lu sa Awrusalim su Isa al-Masih enggu su 'bpamangunut lun taman sa nakauma silan kanu dalepa a bedtuan sa Bitpaig lu kanu Palaw nu Ulibus na sinugu nu Isa al-Masih su dua kataw a 'bpamangunut lun ²sa nia nin lun pidtalu na "Lu kanu kanu dalepa a nan sa 'gkasangulan nu'a, ka endaw i kauma nu na aden mailay nu lu a iniketan a kimar a aden pipis'in. Na bekali nu ka it'u silan sia sa laki. ³Na u aden 'gkenu sa lekanu sa entu, na edtalu nu kanilan i nasisita nu Mapulu su nia. Na paganaten kanu nilan mamagayas." ⁴Na kanu nia ba a nanggula na natuman su nakadalem kanu kitab a sia nakanggulalan kanu manga nabi^o a

⁵ "Edtalu nu kanu manga taw sa Awrusalim^p i

'Ilay nu, pakauma su Datu nu a mababa i muletad'in a nia nin bu pigkudan na su pipis a kimar.' ^q

⁶Daka ginemanat den mambu su dua kataw a 'bpamangunut lun ka pinggula nilan den su inisugu nu Isa al-Masih kanilan ⁷taman sa nait'ilan man su kimar enggu su pipis'u kimar lu kanu Isa al-Masih. Na inampisan nilan su entu kanu manga lambung'ilan, entu pan ka pigkudan nu Isa al-Masih. ⁸Na su madakel a benal a taw na inipamelat'ilan su manga lambung'ilan lu kanu lalan enggu su manga ped menem na namegkua sa manga laun na kayu ka inibelat'ilan bun kanu lalan. ⁹Na su madakel a taw a 'gkangauna enggu 'bpamedtundug kanu Isa al-Masih na ibpamelalis'ilan i

"Pugin su tupu nu Daud!

Palihalan su pakauma a sinugu nu Kadenan!

Pugin su Kadenan a lu sa sulega!"

¹⁰Na guna su 'bpeludep den su Isa al-Masih kanu siudad a Awrusalim na timbang a langun na taw lu na nangabusiug silan sa nia nilan

^o 21:4 **manga nabi** Su nabi sia a nalabit na nia ba su Nabi Zakaria enggu su Nabi Isayas.

^p 21:5 **manga taw sa Awrusalim** Sa basa a Grik na wata a *babay nu Zion*. Su nia a kadtalu na bayuk'u manga taw a Hibru atawa ka Yahudi a nia nin maena na *taw sa Awrusalim* ka su Zion na danden a ngala nu Awrusalim.

^q 21:5 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Zakaria 9 ayat 9 enggu sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas 62 ayat 11.

Mataya 21

pamakaisa na “Entain i nia?” ¹¹Na nia mambu 'bpamedtalun nu madakel a taw na “Sekanin su nabi a si Isa, a taw sa Nasarit a sakup'u prubinsia a Galili.”

Su Kinapamugaw nu Isa al-Masih kanu manga Padangang lu kanu Suti a 'Bpagagaman

(Markus 11:15-19; Luk 19:45-48; Yuhan 2:13-22)

¹²Na linemu su Isa al-Masih kanu lama-lama nu Suti a 'Bpagagaman ka pinamugaw nin su langun nu padagang enggu su 'bpamamasa taman sa pinamangkulat'in su lamisan nu 'bpamanambi sa kuleta enggu su manga ayanan nu manga padagang sa malapati ¹³ka nia nin pidtalu kanilan na “Nia nakadalem kanu kitab na ‘Su walay ku na bedtuan sa walay a 'bpangeni-ngenian.’” Ugaid'a inumbal'u a salag'u manga tanegkawn.”

¹⁴Na aden di pamakailay enggu di pamakalakaw i nangeni sa tabang kanu Isa al-Masih lu kanu Suti a 'Bpagagaman, na pinagkapia nin mambu silan. ¹⁵Ugaid'a sangat a nalipunget su manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su manga gulu nu pangitaban guna nilan mailay su manga kagaipan a entu a pinggula nu Isa al-Masih taman den kanu kabpamelalis'u manga wata lu kanu Suti a 'Bpagagaman sa “Pugin su tupu nu Daud!” ¹⁶Na nia nilan pidtalu kanu Isa al-Masih na “Nginan, 'gkagineg'engka bun i pedtalun na manga wata a nan?” Na nia inisumpat'u Isa al-Masih kanilan na “Uway, 'gkagineg ku. Ngintu, da nu pamun mabatia kanu kitab i 'Pigkahanda nu Kadenan i kapugi sa lekanin nu manga wata apeg den nu manga wata a pedsusu pamun's?” ¹⁷Guna su maitu na tinagak'in silan ka linemu kanu dalepa a Bitani ka lu ba sekanin napalepas sa magabi.

Su Kinalanes'u Kayu a Igus

(Markus 11:12-14; Markus 11:20-24)

¹⁸Na kanu kinagkapita sa kapembalingan nu Isa al-Masih lu sa Awrusalim na nagutem sekanin. ¹⁹Daka aden nailay nin a kayu a igus sia kanu ligid'u lalan, na pibpawangan nin su entu ugaid'a dala

^r 21:13 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas 56 ayat 7.

^s 21:16 Ebpun i nia sia kanu Manga Sengal 8 ayat 2 sia kanu Kitab Zabur.

Mataya 21

natun nin lun a unga ka laun bu. Na nia nin pidtalu kanu kayu a igus na “Iganat saguna na di ka den munga taman sa taman.” Na kanu entu demun ba na migkulay su kayu a igus. ²⁰Na guna mailay i entu nu ’bpamangunut lun na sangat a nangagaip silan taman sa nia nilan nadtalu na “Panun a entu i kinadsambuta demun malanes’u kayu a igus?” ²¹Na nia inisumpat’u Isa al-Masih kanilan na “Sabensabenal a pedtalun ku sa lekanu i amaika aden salig’u taman sa dala kandua-dua nu lun na dikena maya bu ba i magaga nu enggula kanu pinggula ku kanu kayu a igus ka apia nia nu pan edtalun kanu palaw i ialat’in i ginawa nin kanu lagat na manggula su entu. ²²Na langun man na ipangeni-ngeni nu na matalima nu amaika aden salig’u.”

Su Kinaisa kanu Isa al-Masih pantag kanu Kawagib’in

(Markus 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³Na nakauma menem su Isa al-Masih kanu Suti a ’Bpagagaman. Na kanu kabpamandu nin lu na sinupegan sekanin nu manga mapulu nu ’bpamangurban enggu su ’gkangaunutan nu manga Yahudi ka inidsa nilan lun i “Ngin i kawagib’engka sa kapenggula nengka sa langun nu nia? Entain i minenggay lun i nia sa leka?” ²⁴Na nia inisumpat’u Isa al-Masih kanilan na “Aden satiman a makaisa ku sa lekanu. Amaika ka sawalen nu, na edtalun ku bun mambu sa lekanu u endaw nakabpun su kawagib ku sa kapenggula ku kanu langun nu nia. ²⁵Ngintu, endaw ebpun su kawagib’u Yahya sa kabpanalawat, kanu Kadenan atawa ka kanu manusia?” Na mimbibitalai silan sa nia nilan pidtalu kanu uman i isa kanilan na “Amaika nia tanu edtalun i ebpun kanu Kadenan na idsa nin sa lekitanu u ngintu ka da tanu palitiayi si Yahya. ²⁶Ugaid’a amaika nia tanu menem edtalun i ebpun sa manusia na makagilek i madakel a nia a taw ka langun nilan na ’bpaginugut sa nabi si Yahya.” ²⁷Daka nia nilan bu nakasumpat kanu Isa al-Masih na “Di nami katawan.” Na nia mambu pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na “Amaika maitu na di ku bun edtalun sa lekanu u endaw nakabpun su kawagib ku sa kapenggula ku sa langun nu nia.

Su Pakenalan pantag kanu Dua Kataw a Wata

²⁸“Ngin basi i kapegkailay nu sa nia? Aden mama a aden dua kataw a wata nin a mama. Sinupegan nu mama su kaka a wata nin ka pidtalu

Mataya 21

nin lun i 'Datu, enggalebek ka pan saguna lu kanu pamumulanan tanu a ubas.' ²⁹Ugaid'a nia inisumpat'u wata na 'Di aku pegkiug.' Ugaid'a da matana-tana na midsambi su itungan nin ka linemu bun lawa sekanin. ³⁰Na sinupegan menem'u mama su ikadua a wata nin ka maitu bun ba i pidtalu nin kanu pidtalu nin kanu kaka a wata nin. Na nia menem inisumpat'u wata a nia na 'Uway, lemu aku Ama.' Ugaid'a nia mauli sa entu na da sekanin lu. ³¹Na entain basi kanu dua kataw a entu a manga wata i naginugut kanu kiug'u ama nin?" Na nia nilan inisumpat na "Su kaka a wata." Daka nia mambu pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Sabensabenal a pedtalun ku sa lekanu i nia pan mauna makalusud kanu kapendatu nu Kadenan su 'bpamangubela sa buwis enggu su manga sundal kumin sa lekanu, ³²ka su Yahiya na nakatingguma sa lekanu asal'a makatutulu nin sa lekanu su ukit sa kaikelasan ugaid'a da nu sekanin paginuguti. Na su manga taw a nia a 'bpamangubela sa buwis enggu su manga sundal na pinaginugutan nilan su Yahiya. Ugaid'a sekanu, na apia nailay nu den i midtataubat den silan na da kanu bun edtataubat.

Su Pakenalan pantag kanu manga Dupang a 'Bpangangawid *(Markus 12:1-12; Luk 20:9-19)*

³³"Pakikineg'u pamun su ped pan a nia a pakenalan. Aden mama a namumulan sa ubas. Inalad'in su pamumulanan nin a entu enggu inumbalan nin sa lupitan na ubas^t taman sa pinatindegan nin sa 'bpanandengan. Entu pan ka inipatuludu nin kanu manga 'bpangangawid ka linemu sa mawatan a dalepa. ³⁴Guna su nauma den su kapegkasabpet na napasugu sekanin sa manga ulipen nin lu kanu manga 'bpangangawid asal'a makua nin su umun nin sa kanu nasabpet. ³⁵Ugaid'a sinigkem'u manga 'bpangangawid su manga ulipen nin. Na su sakataw na pinametay nilan enggu su sakataw menem na inimatayan enggu su sakataw menem na pinamalantay nilan sa watu. ³⁶Na sinemugu menem su kigkuan sa labi pan i kadakel'in a ulipen lu kanu manga 'bpangangawid. Na maitu bun ba i pinakaidan nilan lun kanu nangauna a entu a sinugu. ³⁷Nia den mauli sa entu na nia nin den sinugu na su wata nin a mama sa nia nin 'gkadtalu na ginawa na

^t 21:33 Su lupitan na ubas sia na kinalutan sa pedsalulungan sa ig'u ubas a 'bpelupiten.

Mataya 21

'Pagadatan nilan su wata ku a nia.' ³⁸Ugaid'a guna mailay nu manga 'bpangangawid su wata nin na nia nilan pidtalu kanu uman i isa kanilan na 'Sia kanu ka nia den su pebpsukan, imatayan tanu sekanin ka enggu tanu makua su ipebpsuka lun a nia.' ³⁹Daka endaw i kinauma nu wata nin na sinigkem'ilan ka inidtug'ilan lu kanu liu nu pamumulanan a ubas ka inimatayan nilan. ⁴⁰Na guna den makauma su kigkuan kanu pamumulanan a ubas, na ngin basi i enggulan nin kanu manga 'bpangangawid a entu?" ⁴¹Na nia nilan lun inisumpat na "Imatayan nin su manga dupang a entu a manga taw entu pan ka ipatuludu nin su pamumulanan nin a ubas sa ped a manga 'bpangangawid a makaenggay lun sa umun sa uman makasabpet."

⁴²Na nia pan pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Ngintu, da nu pamun mabatia su nakadalem kanu kitab a

'Su watu a inendan nu manga panday na entu bun ba i nabaluy a balapantag kanu langun nu watu nu walay.^u

Su Kadenan i migkahanda sa entu a nanggula.

Sangat a makagaip-gaip kanu mata nu uman i isa su entu a kahanda nu Kadenan"v?

⁴³Na nia ba i sabap'in ka ngintu ka pedtalun ku sa lekanu i su kapendatu nu Kadenan na iawa den sa lekanu ka inggay kanu bangsa a penggalebeken nin su dait a enggalebeken nu taw a luyud kanu Kadenan.

⁴⁴Na apia entain i makagebpa kanu nia ba a watu na malupet-lupet enggu apia entain menem i kaulugan nu nia ba a watu na matapung-tapung."

⁴⁵Na guna i entu makineg'u manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu na naimamanan nilan i silan i pedtumbuken nu Isa al-Masih kanu entu a pakenalan nin. ⁴⁶Daka pebpapangilay nilan u panun i kasigkem'ilan kanu Isa al-Masih ugaid'a 'gkagilekan silan kanu madakel a taw kagina ipedtimbang'ilan su Isa al-Masih sa isa bun a nabi.

^u 21:42 **balapantag kanu langun nu watu nu walay** Nia nin maena na su watu a nia na nabaluy a mabagel sa langun kanu edsiap-siapan nu udsadan nu walay. Su manga taw kanu entu a timpu na nia nilan ukit kanu kapembalay nilan na pebpatpasagin nilan su mangasela a watu ka entu ba i 'bpagusalen nilan a kasangkapan sa kapembalay nilan. Dait a mabagel a benal su watu a usalen kanu udsadan nu walay asal'a mabagel bun su walay. Nia ba a ibaratan a pedtalun nu Isa al-Masih na pantag demun kanu ginawa nin ka sekanin man i binaluy nu Kadenan a mabagel a udsadan nu lumpukan nu langun nu 'bpamaginugut kanu Kadenan.

^v 21:42 Ebpun i nia sia kanu Manga Sengal 118 ayat 22 taman sa 23 sia kanu Kitab Zabur.

Mataya 22

Su Pakenalan pantag kanu Masela a Kapegkalilang

(Luk 14:15-24)

22 ¹Na nia pan pidtalu nu Isa al-Masih kanilan sa ukit a pakenalan na ²“Sia kanu kapendatu nu Kadenan na nia nin kalagidan na mana bun su isa a Sultan^w a pebpakalagianan nin sa masela a kapegkalilang su wata nin a mama.^x ³Na pinaangayan nin kanu manga ulipen nin su langun nu pinangenggat kanu entu a pakalagian. Ugaid’a dala pegkiug pedtalabuk kanilan. ⁴Na napasugu menem sekanin ’bpaluman kanu ped a manga ulipen^y lu kanilan sa nia nin katigan na ‘Edtalu nu kanu manga pinangenggat a entu i lemu den silan kanu pegkalilangan ka naadil den su manga pegken, nasumbali den su pinagkasebud a sapi taman sa nalutu den su langun.’ ⁵Ugaid’a da silan ipamamantag’u pinamangenggat a entu ka makin minawa su uman i isa, aden linemu kanu inawidan nin, su ped na linemu kanu pendagangan nin, ⁶su ped menem na sinigkem’ilan su manga ulipen ka pinamungkaidanan nilan taman sa inimatayan nilan. ⁷Na sangat a nalipunget su Sultan. Daka pinasuguan nin kanu manga sundalu nin sa kaimatay kanu namangimatay taman sa inipatudung’in su dalepa nilan. ⁸Entu pan ka pidtalu nin kanu manga ulipen nin i ‘Kagina ka naadil den su pakalagian a nia, ugaid’a su manga pinangenggat na da makadait kanu nia, ⁹na makin kanu lu kanu manga lalan ka enggat’u kanu pegkalilangan su apia entain a mailay nu.’ ¹⁰Na linemu den mambu su manga ulipen kanu manga lalan ka pinangenggat’ilan den su apia entain a nailay nilan a manga taw magidsan i dupang atawa ka dikena taman sa napenu na manga taw a tinemalabuk su entu a pegkalilangan.

¹¹“Na linemudep mambu su Sultan ka ’bpagilayn nin su manga ana. Daka nailay nin su isa a mama a dala makambalegkas sa balegkas sa kapegkalilang. ¹²Na pidtalu nin su mama sa ‘Pakat, nginan ka sia ka a da ka makambalegkas sa balegkas sa kapegkalilang?’ Ugaid’a di pakasumpat su mama. ¹³Daka pidtalu nu Sultan kanu manga ulipen nin i ‘Pawik’u su ay nin enggu lima nin ka idtug’u lu kanu kalibutengan a ’bpamanguliang i taw nin enggu ’bpamegkiget i ngipen nin.’ ”

^w 22:2 Sultan Su Sultan sia a linabit na su Kadenan.

^x 22:2 wata nin a mama Su wata a mama sia a linabit na su Isa al-Masih.

^y 22:4 manga ulipen Su nalabit sia a manga ulipen na su manga nabi a sinugu nu Kadenan sia sa dunia.

Mataya 22

¹⁴Na nia pan pidtalu nu Isa al-Masih na “Madakel man su pinangenggat ugaid’a paidu bu su manga napamili.”

Su Kapendulat kanu Isa al-Masih pantag kanu Kapembayad sa Buwis
(Markus 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵Daka su manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu na namangawa ka pinagitung’ilan u panun i kadulat’ilan kanu Isa al-Masih sia kanu manga kadtalu nin. ¹⁶Na sinemugu silan kanu ’bpamangunut kanilan apeg’u manga taw nu Hirud^z lu kanu Isa al-Masih. Na nia nilan pidtalu sa lekanin na “Gulu, katawan nami i matidtu ka a taw enggu bantang su ibpamandu nengka kanu manga taw a lalan kanu Kadenan. Di ka mapambidaya enggu di nengka ’bpagilayn su malatabat’u taw. ¹⁷Na ngin i kailay nengka lun, ngintu, wagib sa lekitanu a manga Yahudi i kabayad sa buwis kanu Sultan sa Ruma atawa ka dili?” ¹⁸Na ’gkatawan bun nu Isa al-Masih su mawag a kahanda nilan. Daka nia nin inisumpat kanilan na “Manga taw a dikena senep sa atay i kabpagagama nin, nginan ka pembatalun aku nu? ¹⁹Pananggiti aku nu sia sa kuleta a ’bpagusalen sa kapembayad sa buwis.” Na initan nilan mambu sa dinarius. ²⁰Daka nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na “Entain i kiplas sa nia enggu entain i kingala lun?” ²¹Nia nilan inisawal na “Kanu Sultan sa Ruma.” Daka nia nin pidtalu kanilan na “Amaika maitu na inggay nu kanu Sultan su ngin i kanu Sultan enggu inggay nu kanu Kadenan su ngin i kanu Kadenan.” ²²Na guna nilan makineg su nia na sangat a nangagaip silan taman sa namakaawa silan.

Su Kinabatalu kanu Isa al-Masih pantag kanu Kambibiag ’Bpaluman
(Markus 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³Na kanu entu bun ba a gay na aden manga taw a lusud kanu lumpukan a Sadusiyu a pedtalu sa dala kambibiag ’bpaluman nu namamatay i sinemupeg kanu Isa al-Masih ka inidsa nilan lun i ²⁴“Gulu, nia inisulat’u Nabi Musa kanu kitab na ‘Amaika su mama ka minatay a dala makambata kanu kaluma nin na dait a pangaluman

^z 22:16 **manga taw nu Hirud** Na manga taw a Yahudi a balapantag enggu mabagel. Na binedtuan silan sa taw nu Hirud sabap sa lamig silan kanu sakambinabatan ni Hirud a pinandatu nu Sultan sa Ruma kanu dalepa a Palistin.

Mataya 22

nu suled'in a mama su balu nin ka su mambata nilan na mabaluy a wata nu suled'in a entu a minatay.^a 25 Na aden pitu kataw a edsusuled a mama. Na su kaka sa langun na nangaluma ugaid'a minatay a dala makamuliataw. Na pinangaluma nu ikadua su balu nu kaka nin. 26 Na maitu bun ba i nanggula nin na minatay bun a dala makamuliataw. Daka pinangaluma menem'u ikatelu taman sa nagkaluma man langun nu babay su pitu kataw a edsusuled a dala makamuliataw. 27 Nia mauli sa entu na minatay bun su babay. 28 Na sia kanu kambibiag 'bpaluman nu namamatay na entain kanu pitu kataw a entu a edsusuled i kikaluma kanu babay? Kagina nagkaluma nin silan langun." 29 Nia inisumpat'u Isa al-Masih kanilan na "Pakasibay kanu sabap sa di nu 'gkatuntayan su nakadalem kanu kitab enggu su kabarakat'u Kadenan. 30 Kagina kanu kambibiag 'bpaluman nu namamatay na dikena den 'bpangaluma su manga mama enggu dikena den 'bpangaluman su manga babay ka mana den silan manga malaikat lu kanu sulega. 31 Ugaid'a makapantag sa u embibiag 'bpaluman su namamatay na ngintu, da nu pamun mabatia sia kanu kitab su kinadtalu nu Kadenan sa lekanu sa

32 'Saki su Kadenan a pedsimban nu Ibrahim, Iskak enggu Yakub'^b? Su namamatay na di den pakasimba kanu Kadenan ka su manga bibiag bu i pakasimba lun." 33 Na guna makineg'u madakel a taw su nia a panduan nin na sangat a nangagaip silan.

Su Balapantag sa Langun na manga Kasuguan

(Markus 12:28-34; Luk 10:25-28)

34 Ugaid'a su manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu na guna nilan makineg i da den kasumpati nu manga taw a lusud kanu lumpukan a Sadusiyu su Isa al-Masih na mindidilimudan silan ka pibpawangan nilan su Isa al-Masih. 35 Na isa kanilan a gulu bun nu pangitaban i minatalu kanu Isa al-Masih sa nia nin inidsa lun na 36 "Gulu, endaw kanu manga kasuguan i balapantag sa langun?" 37-38 Na nia inisumpat'u Isa al-Masih na "Nia balapantag sa langun kanu manga kasuguan na 'Ikalimu

^a 22:24 Ebpun i nia sia kanu Diutirunumi 25 ayat 5 taman sa 6 sia kanu Kitab Taurat.

^b 22:32 Saki su Kadenan a pedsimban nu Ibrahim, Iskak enggu Yakub Nia nin maena na apia dala den sia sa dunia su Nabi Ibrahim, Nabi Iskak enggu su Nabi Yakub na sia kanu adapan nu Kadenan lu sa sulega na bibiag bun silan. Pedsimba pamun silan kanu adapan nu Kadenan sampay saguna. Su nia a ayatan na ebpun kanu Kinaliu 3 ayat 6 sia kanu Kitab Taurat.

Mataya 22, 23

nengka su Kadenan a Mapulu sa senep sa atay,^c ginawa enggu itungan.^d
39Nia menem temundug na 'Ikalimu nengka su ped'engka sa mana bun kanu ginawa nengka.^e 40Na naputus kanu nia ba a dua a kasuguan su langun nu kasuguan nu Musa enggu su panduan nu manga nabi.”

Su Kinaisa nu Isa al-Masih kanu manga Taw pantag kanu Masih

(Markus 12:35-37; Luk 20:41-44)

41Na gagalu na 'gkangalimud pamun su manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu na minidsa su Isa al-Masih kanilan 42sa nia nin inidsa na “Sa lekanu a kalangan, entain i kitupu kanu *Masih?” Na nia nilan inisawal na “Tupu nu Daud.” 43Daka nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na “Panun a entu ka tinawag'u Daud sa Mapulu su Masih sa kanu kinadtalu nin sia nakanggulalan kanu Suti a Ruh sa

44 'Pidtalu nu Kadenan a Mapulu kanu Mapulu ku i

“Ayan ka sia tampal kanu kawananan ku

taman sa pasugiuden ku su manga kuntela nengka

kanu palad'u ay nengka”^f?

45Na amaika maitu sa tinawag'in sa Mapulu, na panun a entu i kinadtupu nin lun?” 46Na apia sakataw na dala nakasawal lun. Na iganat kanu entu ba na da den nakatika lun midsa.

Su Kaingat kanu 'Gkangaunutan nu manga Yahudi

(Markus 12:38-39; Luk 11:43; Luk 11:46; Luk 20:45-46)

23 1Daka nia pidtalu nu Isa al-Masih kanu madakel a taw enggu kanu 'bpamangunut lun na 2“Su manga gulu nu pangitaban enggu su manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu na silan i nasanganan sa kapamandu sa kanu kasuguan nu Musa.^g 3Na paginuguti

^c 22:37-38 Ikalimu nengka su Kadenan a Mapulu sa senep sa atay Nia amadan sa kakalimu kanu Kadenan na sia kanu kanggulalan kanu langun nu kasuguan nin, dikena nia nin bu sabap i gilek sa lekanin ka sabap kanu senep sa atay a limu sa lekanin. Di nengka kalinian a masungkang'engka su kahanda nin.

^d 22:37-38 Ebpun i nia sia kanu Diutirunumi 6 ayat 5 sia kanu Kitab Taurat.

^e 22:39 Ebpun i nia sia kanu Libitikus 19 ayat 18 sia kanu Kitab Taurat.

^f 22:44 Ebpun i nia sia kanu Manga Sengal 110 ayat 1 sia kanu Kitab Zabur. Kanu nia ba a kitab na su Kadenan a Mapulu na ipembitala nin su Masih a pedtawagen nu Nabi Daud sa Mapulu nin apia nia nin pan kaaden i su Masih na embatan pan sia kanu tupu nin.

^g 23:2 silan i nasanganan sa kapamandu sa kanu kasuguan nu Musa Nia nin maena sa basa a Grik na silan i 'bpagagayan kanu kulesi nu Musa.

Mataya 23

nu su langun nu ibpamandu nilan ugaid'a di nu munuti su penggalebeken nilan kagina matag'ilan ibpamandu su entu na dikena nilan ipenggulalan. ⁴Su ibpamandu nilan na nia nin kalagidan na mana nilan pinadtitimpung su mangaugat a it a mapasang a benal 'bpananggiten ka inipapananggit'ilan kanu manga taw ugaid'a dikena silan pedtabang sa panun i kagkapegkag'u kabpananggit lun.

⁵"Na langun nu penggalebeken nilan na penggalebeken nilan bu i entu asal'a mailay nu taw. Upama, su kapapegkasela nilan kanu taguan a dinidaleman kanu kadtalu nu Kadenan a inibalud kanu bias'ilan enggu kanu ngelay nilan^h enggu su kapapegkalendu nilan kanu palumpung'u balegkas'ilan.ⁱ ⁶Kalilinian nilan gaid a makapagagayan silan lu kanu 'bpagagayanan nu manga mapulu lu kanu pegkakanduli enggu lu kanu manga pedsambayanan tanu a manga Yahudi. ⁷Kalilinian nilan bun gaid i kapagadatan silan nu manga taw lu kanu manga padian enggu pedtawagen silan a gulu. ⁸Ugaid'a sekanu na da kanu papedtawag sa gulu kagina sakataw bu i gulu^j nu enggu edsusuled kanu langun. ⁹Di nu temawag sa ama su apia entain sa lekanu sia sa dunia ka sakataw bu i Ama nu ka su Ama nu bu a lu sa sulega. ¹⁰Di nu bun temawag sa mapulu su apia entain sa lekanu ka sakataw bu i Mapulu nu ka su Masih bu. ¹¹Ka apia entain sa lekanu i miug mabaluy a balapantag na dait a mabaluy a panunugun. ¹²Na apia entain menem a taw i ipulu nin i ginawa nin na makababa enggu apia entain menem i ibaba nin i ginawa nin na makapulu."

^h 23:5 taguan a dinidaleman kanu kadtalu nu Kadenan a inibalud kanu bias'ilan enggu kanu ngelay nilan Su nia na mana taguan a patpasagi a manaut enggu inumbal ebpun kanu upis'a binatang. Sia kanu adat-betad'ilan na langun a balaagama a mama a matua enggu iganat sa sapulu enggu telu lagun su umul'in na ipembalud'ilan su entu a taguan kanu bias'ilan enggu kanu ngelay nilan labi-labi den kanu timpu a kabpangeni-ngeni nilan. Na amaika masela su taguan a entu kanu bias'ilan na pebpagilay i entu sa balaagama gaid silan. Na mailay i nia sia kanu Diutirunumi 6 ayat 8; 11 ayat 18 sia kanu Kitab Taurat. Dinaleman nilan su entu a taguan kanu kadtalu nu Kadenan a sia sa Kitab Taurat a Su Kinaliu 13 ayat 1 taman sa 10 enggu ayat 11 taman sa 16, Diutirunumi 6 ayat 4 taman sa 9; 11 ayat 13 taman sa 21.

ⁱ 23:5 su kapapegkalendu nilan kanu palumpung'u balegkas'ilan Nia ba su adat-betad'u manga taw a Yahudi sa ukita kapailay nilan sa penggalebeken nilan su kahanda nu Kadenan enggu ipenggulalan nilan su kasuguan nu Kadenan. Na su manga balaagama na papegkalendun nilan su palumpung'u balegkas'ilan asal'a pakapailay nilan kanu manga taw i saben-sabenal a ipenggulalan nilan su kasuguan nu Kadenan. Nia palas'u iket a nia na bilu a ibpagiket'ilan kanu pat a pisuk'u balegkas'ilan.

^j 23:8 Su linabit sia a gulu na su Isa al-Masih.

Mataya 23

Su Kinadaway nu Isa al-Masih kanu 'Gkangaunutan nu manga Yahudi (Markus 12:40; Luk 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³Nia pan pidtalu nu Isa al-Masih na “Duan-duan nin den i sekanu a manga gulu nu pangitaban enggu sekanu a manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu, dikena senep sa atay i kabpagagama nu! Ka pinelen nu man su manga taw sa kalusud'ilan kanu kapendatu nu Kadenan. Na sekanu mismu na di kanu man makalusud kanu kapendatu nu Kadenan taman sa di nu bun pedsugutan su ped a taw sa kalusud'ilan lu ba.^k

¹⁵“Duan-duan nin den i sekanu a manga gulu nu pangitaban enggu sekanu a manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu, dikena senep sa atay i kabpagagama nu ka 'gkalapat'u den 'bpelakaw pagidsan i sia sa kapuluan enggu ig asal'a makapangenggat kanu sa apia sakataw bu sia kanu kabpagagama nu. Na apia entain a taw i makapapaginugut'u na nasisigulu a benal i kanaraka nin kumin sa lekanu.

¹⁶“Duan-duan nin den i sekanu a 'gkangaunutan a mana manga pisek! Kagina pedtalun nu na apia entain i edsapa kanu Suti a 'Bpagagaman na da bun kapantag'in su entu. Ugaid'a apia entain i edsapa kanu bulawan a sia kanu Suti a 'Bpagagaman na di 'gkawagib a di matuman su entu. ¹⁷Sekanu a mana manga pisek enggu di pamakatidtu i itungan nin! Ngin besen i balapantag, su bulawan atawa ka su Suti a 'Bpagagaman a pedsuti kanu bulawan? ¹⁸Pedtalun nu bun i apia entain i edsapa kanu pegkurbanan na da bun katagan nu entu. Ugaid'a apia entain i edsapa kanu ipegkurban na di 'gkawagib a di matuman su entu. ¹⁹Sekanu a mana manga pisek! Ngin besen i balapantag, su ipegkurban atawa ka su pegkurbanan a pedsuti kanu ipegkurban? ²⁰Na pedtalun ku sa lekanu i apia entain man i pedsapa kanu pegkurbanan na apeg'u langun nu lu kanu pegkurbanan na pakalalagit'in pedsapa. ²¹Na su pedsapa menem kanu Suti a 'Bpagagaman na apeg'u Kadenan na pakalalagit'in bun pedsapa. ²²Na su pedsapa menem kanu sulega na pakalalagit'in bun pedsapa su kulesi nu Kadenan apeg'u sekanin a 'bpagagayan lun.

^k 23:13 Su ayat 14 a nia na dala makaamung kanu nia a kitab a inisulat'i Mataya ugaid'a nakaamung su nia kanu kitab a inisulat'i Markus 12 ayat 40 enggu kanu kitab a inisulat'i Luk 20 ayat 47. Na mapakay a mailay kanu nalabit a nia a manga ayatan.

Mataya 23

23“Duan-duan nin den i sekanu a manga gulu nu pangitaban enggu sekanu a manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu, dikena senep sa atay i kabpagagama nu! Ka apia man su manga paninu^l nu a nasabpet’u na pedsakatan nu ugaid’a ipedtalipenda nu su labi a balapantag kanu kasuguan a mana su kaenggay sa kawagib, su kakalimu enggu su katidtu. Dait man a menggay kanu sa edsakat ugaid’a di nu ipedtalipenda su langun nu entu a labi a balapantag a kasuguan. 24Na nia nu kalagidan na pedsalalen nu su tagenek sia kanu ’bpaginemen nu inunta na ’bpelameden nu su unta! Sekanu a ’gkangaunutan na mana kanu man manga pisek!

25“Duan-duan nin den i sekanu a manga gulu nu pangitaban enggu sekanu a manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu, dikena senep sa atay i kabpagagama nu! ’Bpelimpiuan nu su liu na tagayan nu enggu lampay nu ugaid’a sia sa ludep’in na napenu na da makalila enggu unga na di kagaga kemumpen kanu ginawa. 26Sekanu a lusud kanu lumpukan a Parisiyu a mana manga pisek! Limpiu nu muna su ngin i sia sa ludep’u tagayan nu ka makaamung bun kalimpiuan su liu nin.

27“Duan-duan nin den i sekanu a manga gulu nu pangitaban enggu sekanu a manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu, dikena senep sa atay i kabpagagama nu! Mana kanu bun manga lebeng a binintulan sa maputi taman sa mapia gaid mambu a ’bpagilayn i sia sa liu nin ugaid’a sia sa ludep’in na napenu-penu na manga suag’a minatay enggu langun pan na embalangan na kaledsik. 28Na maitu ba i kalagidan nu, kagina nia kapegkailay nu manga taw na ikelas kanu ugaid’a nia nin kabantang na su kabpaguyag-uyag’u na pakasungkang kanu pangitaban enggu napenu kanu na kabpamagigiling.”

**Su Kinadtalu nu Isa al-Masih kanu ’Gkangaunutan nu
manga Yahudi pantag kanu Kasiksan nilan
(Luk 11:47-51)**

29Na pidtalu pamun nu Isa al-Masih i “Duan-duan nin den i sekanu a manga gulu nu pangitaban enggu sekanu a manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu, dikena senep sa atay i kabpagagama nu!

^l 23:23 **manga paninu** Su nalabit sia a manga paninu na manganaut a pamumulan a bedtuan sa *mint, dill* enggu *cummin* sa basa a English.

Mataya 23

Inumbalan nu sa tempat^m su manga nabi enggu pibpalasan nu bun su tempat'u ikelas a manga taw ³⁰sa nia nu 'gkangadtalu na 'U mana bu man ka 'bpaguyag-uyag tanu kanu timpu nu manga kalukesan tanu na di tanu silan amungan kanu kinapatuga nilan kanu lugu nu manga nabi.' ³¹Na nia nin maena na sekanu mismu i 'bpangimbenal lun sa manga muliataw kanu nu manga taw a minimatay kanu manga nabi! ³²Na patalus'u den mimasad su galebekan a linudsuan nu manga kalukesan nu. ³³Manga tupu nu nipay! Di nu man malipuas su kasiksan sa naraka. ³⁴Kagina ka maitu na nia ku madtalu sa lekanu na mapasugu aku san sa lekanu sa manga nabi, manga balaitungan a manga taw enggu manga gulu nu pangitaban. Na nia nu pakaidan kanilan na pangimatayan nu su ped, su ped menem na ipatutuk'u kanu kayu a pinambalawaga enggu su ped menem na pakapasangan nu mametay sia kanu manga pedsambayanan nu enggu pamugawn nu kanu apia endaw a dalepa. ³⁵Tembu ba kawagiban kanu den sa kinaigis'u lugu nu langun nu manga ikelas a taw sia sa dunia iganat pan kanu Habil a ikelas a taw taman den kanu wata nu Barakia a si Zakaria a inimatayan nuⁿ sia kanu pageletan nu Suti a 'Bpagagaman enggu kanu pegkurbanan. ³⁶Na saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i langun nu nia ba a nanggula na maningguma sia kanu manga taw sa saguna ba a nia a timpu.

Su Kapegkalidu na Ginawa nu Isa al-Masih kanu manga Taw sa Awrusalim (Luk 13:34-35)

³⁷"Manga taw sa Awrusalim! Sekanu man i 'bpangimatay kanu manga nabi enggu 'bpamengel sa watu kanu manga sinugu san sa lekanu a sabapan na kapatay nilan. Nakapila-pila ku den sekanu pegkiugan 'bpelimud sa katuludu ku sa lekanu a mana bun kanu ina nu manuk a

^m 23:29 **tampat** Su tempat na ped a kadtalu sa lebeng. Katatapan a ipembedtu kanu lebeng'u manga nabi, datu atawa ka sultan.

ⁿ 23:35 **inimatayan nu** Si Habil i nauna a taw a inimatayan a nalabit sia kanu Danden a Kitab. Ikelas sekanin a taw. Mailay i nia sia kanu Manga Awal 4 ayat 8 sia kanu Kitab Taurat. Si Zakaria menem i nauli a taw a ikelas a inimatayan a nalabit sia kanu Danden a Kitab. Mailay bun i nia sia kanu Ikadua a Tarsilan 24 ayat 20 taman sa 22. Na dikena nu manga gulu nu pangitaban enggu su manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu i mismu a minimatay kanilan ka su manga kalukesan nilan. Pidtalu bu i nia nu Isa al-Masih kagina papedsabutan nin i su manga gulu nu pangitaban enggu su manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu na isa bu i kadupangan a pinggula nilan enggu su manga kalukesan nilan.

Mataya 23, 24

'bpelekepan nin su manga pipis'in ugaid'a di kanu pegkiug. ³⁸Ilay nu! Ka taligkudan den nu Kadenan su dalepa nu. ³⁹Na pedtalun ku den ba a nia sa lekanu i di aku nu den mailay 'bpaluman nia tabia na mauma pan su gay a edtalun nu den i 'Palihalan su pakauma a sinugu nu Kadenan.' ”

Su Kagubal'u Suti a 'Bpagagaman

(Markus 13:1-2; Luk 21:5-6)

24 ¹Na ginanatan nu Isa al-Masih su Suti a 'Bpagagaman, na kanu kinaliu nilan lu na sinupegan sekanin nu 'bpamangunut lun ka inipasandeng'ilan lun su Suti a 'Bpagagaman taman kanu namakabalibet lun. ²Ugaid'a nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na “Su langun na namba a 'gkangailay nu na apia satiman na dala mailay nu lun a mamakapamaguntul a watu nin ka natalatantu a aden gemubal lun su langun nu entu.”

Su manga Tanda sa kanu Gay a Mauli

(Markus 13:3-13; Luk 21:7-19)

³Na gagalu na kabpagagayan nu Isa al-Masih lu kanu Palaw nu Ulibus na sinupegan sekanin nu 'bpamangunut lun ka tinalipulu nilan lun midsa i “Edtalu ka pan sa lekami u kanu i kanggula kanu entu ba enggu ngin i tanda nu kambalingan nengka sia enggu su Gay a Mauli.” ⁴Na nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na “Pangingati nu i dala makapasibay sa lekanu. ⁵Madakel i embuat a nia nilan edtalun na silan su Masih taman sa madakel i makapasibay nilan. ⁶Na makakineg kanu sa embubunua magidsan i masupeg enggu mawatan a dalepa, na da kanu magilek ka nasisita a manggula i entu ugaid'a dikena pamun i entu su kabangkit kanu dunia. ⁷Kagina embubunua pan su manga bangsa enggu embubunua pan su manga sultan. Na maaden su kanggutem enggu manga linug kanu madakel a dalepa. ⁸Ugaid'a ludsuan bu i nia nu kamalasaan a nia nin kalagidan na mana su masakit a 'bpelumpak kanu endaw demun i kabpeludsu pembata nu babay.

⁹“Kagina ka luyud kanu sa laki na kabensian kanu nu langun na bangsa. Ipalad kanu nilan lu kanu 'bpamungkaid ka enggu kanu nilan pakapasangan taman sa imatayan kanu nilan. ¹⁰Na madakel i temagak kanu salig'ilan taman sa tipun enggu kabensian den na uman i isa i ped'in. ¹¹Na madakel i embubuat a 'bpenabi-nabi ka pasibayn nilan

Mataya 24

su madakel a taw. ¹²Na sabap sa 'bpangiseg bun su kadaluakan, na madakel den i pegkelas i limu nin. ¹³Ugaid'a su taw a temigkel sa kanu paginugut'in taman sa kapupusan na entu ba i malipuas. ¹⁴Na makapangusiat pan su nia a Mapia a Tutuma pantag kanu kapendatu nu Kadenan kanu pat a pisuk'u dunia asal'a katawan langun nu bangsa su entu. Entu pan ba ka mauma den su kapupusan.

(Markus 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵“Na amaika mailay nu den su pakangingilu a pakagiabu a nadталu nu Nabi Danyil^o a edtindeg den lu kanu Suti a 'Bpagagaman a punan a katagak kanu dalepa^p (na dait a katuntayan nu pembatia su pantag kanu nia) ¹⁶sa su langun na taw sia sa Yudia na dait a mamagayas den silan malalaguy lu kanu manga palaw. ¹⁷Na su lu kanu liu nu walay nin na di den lemudep asal'a kemua pan sa manga langun-taman nin. ¹⁸Maitu bun su lu kanu 'bpangangawidan na di den dait a muli pan asal'a kemua sa lambung'in. ¹⁹Na duan-duan nin den su manga babay a magingay enggu papedsusu sa wata kanu entu ba a manga timpu! ²⁰Na ipangeni-ngeni nu i di manggula su entu kanu timpu na kambalat atawa ka Gay nu Kabpangintelenen ²¹kagina kanu entu ba a manga timpu na temala su manga taw sa da idsan nin a kamalasaan. Su entu a kamalasaan na dala pagidsan nin iganat pan sa kinapangaden kanu dunia sampay den saguna enggu di den a benal kabpalumanan su entu. ²²Ugaid'a sabap kanu manga taw a pinamili nu Kadenan na pigkahanda nin i pupusen nin den mangagan su entu ba a manga timpu kagina amaika dili na dala masama a bibiag a taw.”

Su manga Tanda sa Kambalingan nu Kaka nu Manusia

²³Nia pan pidталu nu Isa al-Masih na “Amaika aden edталu sa lekanu sa 'Ilay nu, nia den su Masih' udi na 'Ilay nu, entu den sekanin!' na da kanu maginugut sa entu ²⁴ka embubuat su manga 'bpamagigiling sa Masih enggu su manga 'bpenabi-nabi. Na enggalebek silan sa kangagaipan a kabarakatan asal'a makapasibay nilan apia su manga taw a pinamili nu Kadenan amaika magaga nilan. ²⁵Na pinakatawan ku

^o 24:15 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Danyil 9 ayat 27; 11 ayat 31; 12 ayat 11.

^p 24:15 katagak kanu dalepa Su dalepa sia na su Suti a 'Bpagagaman lu sa dalepa a Awrusalim.

Mataya 24

den ba a nia sa lekanu su entu sa unan na di pan 'gkanggula. ²⁶ Tembu amaika aden edtalu sa lekanu sa 'Entu den sekanin kanu tawan-tawan a dalepa' na da kanu lemu. Na amaika aden menem edtalu sa lekanu sa 'Entu sekanin kanu bilik'a' na da kanu maginugut. ²⁷ Kagina su kauma nu *Kaka nu Manusia na nia nin kalagidan na mana bun su kapedt alas'u kilat iganat sa sebang an taman sa sedepan a pegkaliwanag'in su kawang-kawangan. ²⁸ Na mana bun man su kauma nu Kaka nu Manusia na amaika mailay nu i mabulig den su masela a papanuk a 'bpangan sa minatay na katawan nu den i aden bangkay lu.

(Markus 13:24-27; Luk 21:25-28)

²⁹ "Na endaw i kaipus'u entu a kamalasyan kanu entu a manga timpu na endukilem su senang, su ulan-ulan na di den 'gkalinawag enggu su manga bitun na mangaulug ganat kanu kawang-kawangan taman sa su langun nu lu sa kawang-kawangan^q na mangakuyung. ³⁰ Entu pan ka mailay kanu kawang-kawangan su tanda a pakauma den su Kaka nu Manusia. Na su langun nu bangsa kanu pat a pisuk'u dunia na maguguliang den entu pan ka mailay nilan su Kaka nu Manusia a lu makasaleta kanu manga gabun a makauma sia sa dunia. Na mailay nu manga taw su kabarakat'in enggu su sigay nin. ³¹ Na yupen su tambuli sa matanug ka sugun nin den su manga *malaikat'in ka limuden nilan su langun nu pinamili nin kanu pat a pisuk'u dunia."

Dala Makataw u Kanu i Kambalingan nu Kaka nu Manusia

(Markus 13:28-31; Luk 21:29-33)

³² Nia pan pidtalun nu Isa al-Masih na "Ilay nu su kayu a igus.^r Endaw demun i kaleteb'u manga laun nin kanu manga sapak'in na katawan den i masupeg den su kabpanenang. ³³ Na maitu bun ba u mailay nu i manggula den su langun nu entu na katawan nu den i masupeg den a benal su kauma nin a mana san den sa bengawan i kasupeg'in. ³⁴ Na saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i natalatantu a di

^q 24:29 su langun nu lu sa kawang-kawangan Na nia nin maena sa basa a Grik na manga bagel lu sa kawang-kawangan udi na su aden manga 'gkagaga nin lu sa kawang-kawangan.

^r 24:32 kayu a igus Su nia a kayu na di gaid pedsapak enggu nia katatapan na sia 'bpagetu sa watun a lupa. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu kayu a igus sia kanu Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

Mataya 24

matag makadalung su manga taw kanu nia a timpu taman sa di pan manggula su langun nu entu ba. ³⁵Na madala den su langit enggu su lupa ugaid'a su manga kadtalu ku na di madala.

(Markus 13:32-37; Luk 17:26-30; Luk 17:34-36)

³⁶“Ugaid'a makapantag kanu gay enggu kutika nu kanggula kanu entu ba na dala isa bu a makataw lun nia tabia na su Ama bu. Apia su Tunggal'in na di nin katawan, maitu bun su manga malaikat'in lu sa sulega na di nilan bun katawan. ³⁷Ka su kauma nu Kaka nu Manusia na nia nin kalagidan na mana su timpu nu Nabi Nuh. ³⁸Na bagu nakauma su kadalem na su manga taw kanu entu ba a timpu na mana bun dala 'gkanggula ka 'bpamegkan bun silan, 'bpamanginem enggu 'bpapamangalumaya pamun silan taman kanu gay a nageda den su Nabi Nuh kanu kapal. ³⁹Na di nilan 'gkaimamanan na pakauma den besen su kadalem taman sa nia nilan den kinatekaw na nangaled den silan langun. Na maitu bun ba su kauma nu Kaka nu Manusia na di bun katekawan.

⁴⁰“Na kanu entu ba a manga timpu na aden dua kataw a mama lu kanu 'bpangangawidan, na kuan su sakataw enggu su sakataw na itabun. ⁴¹Na aden bun dua kataw a babay a penggiling, na maitu bun ba, kuan su sakataw enggu itabun su sakataw. ⁴²Kagina ka maitu na endiaga kanu ka di nu katawan u ngin a gay i kauma nu Mapulu nu. ⁴³Ka mana bun man su kigkuan kanu walay, na u 'gkatawan nin bu u kanu i kauma nu tanegkawn na endiaga sekanin asal'a di kalusudan su walay nin. ⁴⁴Na nia ba i sabap'in a dait a adil kanu sa apia ngin a kutika kagina su kauma nu Kaka nu Manusia na kanu kutika a dikena nu 'bpagantapen.

Su Matidtu enggu su Dupang a Panunugun

(Luk 12:41-48)

⁴⁵“Na ngin ba i dait a ula-ula nu matidtu enggu balaitungan a panunugun a sinaligan nu mapulu kanu langun nu panunugun sa kapakan kanilan sa kanu timpu na kakan? ⁴⁶Na mapia den a benal kanu panunugun u muli su mapulu nin na kauman sekanin a penggalebeken nin su inisalig lun. ⁴⁷Na saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i isalig'in su langun nu kaaden nin kanu entu ba a panunugun. ⁴⁸Ugaid'a su dupang a panunugun na nia nin mapagitung na kagina ka dala

Mataya 24, 25

pamun lu su mapulu nin, ⁴⁹na ludsuan nin mametay su pagidsan nin bun a panunugun enggu mamakut keman enggu minem a kaped'u manga palalangut. ⁵⁰Na su mapulu nu entu a panunugun na muli kanu manga gay a di nin 'bpagantapen enggu kanu manga kutika a di nin katawan. ⁵¹Na lupet-lupeten nin su panunugun a entu taman sa itampung'in kanu manga taw a dikena senep sa atay i kabpagagama nin a lu kanu 'bpamanguliang i taw nin enggu 'bpamegkiget i ngipen nin.

Su Pakenalan pantag kanu Sapulu Kataw a Laga a manga Abay nu Pegkawingen

25 ¹“Na sia kanu kapendatu nu Kadenan kanu entu ba a manga timpu na nia nin kalagidan na mana bun su sapulu kataw a laga a abay nu pegkawingen a namananggit sa sulu ka 'bpagalawn nilan su pegkawingen a mama.^s ²Na su lima kataw kanilan na balaitungan enggu su lima kataw menem na dikena balaitungan ³kagina su lima kataw na matag silan namananggit sa sulu na dala nilan adili sa lanagas a itenggung'ilan lun ⁴ugaid'a su lima kataw menem na inadilan nilan sa lanagas a itenggung'ilan kanu manga sulu nilan. ⁵Na guna a nia maangga su kauma nu pegkawingen a mama na tinulatud silan taman sa namakatulug silan langun. ⁶Daka guna su manga luk i gay den na aden linemalis sa 'Ilay nu, pakauma den su pegkawingen, lu kanu den ka alaw nu sekanin.' ⁷Na ginemedam su manga laga a abay ka pibpia-pianan nilan su sumbuan nu sulu nilan. ⁸Daka pidtalu nu manga dikena balaitungan kanu manga balaitungan i 'Enggi kami nu pan san sa lanagas'u a nan ka 'gkaibpedan den i sulu nami'a.' ⁹Ugaid'a nia inisumpat'u manga balaitungan na 'Di basi makadtun sa lekitanu i lanagas a nia, makin lu kanu sa pendagang'a ka enggu kanu makapamasa sa lekanu.' ¹⁰Na kanu kabpamasa nilan na nakauma su pegkawingen. Na su namakapagadil bu i nakaludep kaped'u pegkawingen lu kanu pegkalilangan, entu pan ka pinintuan den su bengawan. ¹¹Daka da matana-tana na nakauma bun su kaped a entu a manga abay. Na nia nilan pidtalu na 'Mapulu, Mapulu, bukati kami pan'a.' ¹²Ugaid'a nia nin pidtalu kanilan na 'Sabem-sabenal a di ku a benal sekanu kangatawan.'

^s 25:1 Su pegkawingen sia a mama na inibaratan bu kanu Isa al-Masih. Kagina su kauma nu Isa al-Masih na di katawan tembu dait a adil tanu sa apia ngin a kutika.

Mataya 25

13“Kagina ka maitu na nia dait na adil kanu kagina di nu katawan u ngin a gay atawa ka kutika i kauma nu Kaka nu Manusia.

Su Pakenalan pantag kanu Telu Kataw a Panunugun a Sinaligan sa Pilak

(Luk 19:11-27)

14“Na su kapendatu nu Kadenan na mana bun su pinggula nu mama a linemalakaw sa mawatan. Tinawag'in su manga ulipen nin ka inisalig'in kanilan su kaaden nin. 15 Inisalig'in kanu sakataw su lima ngibu i kadakel'in a pilak,^t su sakataw menem na dua ngibu i kadakel'in a pilak enggu su sakataw menem na sangibu i kadakel'in a pilak, sia luyud kanu ngin i magaga nilan. Na entu pan ka ginemanat su mama. 16 Na endaw demun i kinatalima nu ulipen kanu lima ngibu i kadakel'in a pilak na kanu entu bun ba na ginemanat ka inipamantiali nin su inisalig lun taman sa nakauntung sa lima ngibu bun i kadakel'in a pilak. 17 Na maitu bun ba su nakatalima sa dua ngibu i kadakel'in a pilak, nakauntung bun sa dua ngibu i kadakel'in a pilak. 18 Ugaid'a su nakatalima sa sangibu i kadakel'in a pilak na ginemanat ka inilebeng'in kanu lupa su pilak'u mapulu nin a inisalig lun.

19“Na guna maipus su manga timpu na minuli su mapulu nilan. Na inipatawag'in su manga ulipen nin ka idsa nin kanilan u pila i nauntung'ilan kanu inisalig'in kanilan a pilak. 20 Na sinupegan sekanin nu sinaligan sa lima ngibu i kadakel'in a pilak ka inenggay nin su lima ngibu bun i kadakel'in a pilak a nauntung'in sa nia nin pidtalu na 'Mapulu, nia su inisalig'engka sa laki a lima ngibu i kadakel'in a pilak na ilay ka, nakauntung sa lima ngibu bun i kadakel'in a pilak.' 21 Nia pidtalu nu mapulu nin na 'Mapia i entu! Kasaligan ka enggu mapia ka a ulipen. Kagina ka kasaligan ka sa manaut bu a nia a inisalig sa leka na isalig ku sa leka su labi pan i kasela nin. Na sia ka, ka amungi ka su mapulu nengka kanu kapenggalaw-galaw nin.' 22 Na sinupegan bun mambu sekanin nu sinaligan sa dua ngibu i kadakel'in a pilak sa nia nin pidtalu na 'Mapulu, nia su inisalig'engka sa laki a dua ngibu a pilak na

^t 25:15 Su lima ngibu i kadakel'in a pilak sia sa basa a Grik na lima ka-talanton, nia nin maena na nia kadakel a alaga nin na su sukay nu gumagalebek kanu dalem'u manga duapulu lagun. Su nia a manga kuleta na pilak.

Mataya 25

ilay ka, nakauntung aku sa dua ngibu bun i kadakel'in a pilak.' ²³ Nia pidtalu nu mapulu nin na 'Mapia i entu! Kasaligan ka enggu mapia ka a ulipen. Kagina ka kasaligan ka sa manaut bu a nia a inisalig sa leka na isalig ku sa leka su labi pan i kasela nin. Na sia ka, ka amungi ka su mapulu nengka kanu kapenggalaw-galaw nin.' ²⁴ Na sinupegan bun mambu sekanin nu sinaligan sa sangibu i kadakel'in a pilak sa nia nin pidtalu kanu mapulu nin na 'Mapulu, katawan ku i mapasang ka a taw, 'gkapagagani nengka i dikena nengka pinamula enggu 'gkaku nengka su dikena nengka pinggalebekan. ²⁵ Kagina ka 'gkagilekan aku na inilebeng ku kanu lupa su inisalig'engka sa laki. Ilay ka, nia bun su pilak'engka a inisalig'engka sa laki.' ²⁶ Daka nia pidtalu sa lekanin nu mapulu nin na 'Da katagan nengka a ulipen. Mapauk ka a benal! 'Gkatawan nengka den i 'gkapagagani ku i dikena ku pinamula enggu 'gkaku ku su dikena ku pinggalebekan ²⁷ na ngintu ka da nengka pan itagu sa bangku su pilak ku ka enggu nia ku kambalingan na aden mauntung'in?' ²⁸ Daka inisugu nu mapulu i 'Makin nu kua sa lekanin su inisalig lun a nan ka inggay nu kanu aden sapulu ngibu i kadakel'in i pilak'in. ²⁹ Ka apia entain a taw i kasaligan kanu ngin i inisalig lun na makin edsisinggumanan pan su isalig lun ugaid'a su taw a di kasaligan kanu apia paidu bu a inisalig lun na makin kuan su inisalig lun. ³⁰ Na idtug su ulipen a dala katagan nin lu kanu kalibutengan a 'bpamanguliang i taw nin enggu 'bpamegkiget i ngipen nin.'

Su Gay a Kakukum kanu manga Taw

³¹ "Na sia kanu kambalingan nu Kaka nu Manusia a lu sa lekanin su kabarakat a kaped'u langun nu malaikat na mayan den sekanin kanu kulesi nin ka endatu den sekanin. ³² Na langun nu bangsa na endidilimudan den kanu adapan nin, na padsenggayan nin den silan sa nia nin kalagidan na mana bun su patutuganul sa bili-bili a isenggay nin su manga bili-bili kanu manga kambing. ³³ Na sia nin ibetad su manga bili-bili kanu tampal sa kawanan nin enggu su manga kambing menem sia kanu biwang'in. ³⁴ Entu pan ka edtalun nu pendatu a entu kanu sia sa kawanan nin i 'Sekanu a pinalihalan nu Ama ku, sia kanu ka talima nu su inibpusaka sa lekanu a kandatu nu Kadenan a inadil sa lekanu iganat pan kanu kinapangaden kanu dunia. ³⁵ Kagina kanu timpu a 'gkagutem aku na inenggan aku nu sa makan enggu kanu timpu

Mataya 25

a pakainem aku na pinainem aku nu. Na kanu timpu menem a nakabagu aku kanu dalepa nu na pinatalus aku nu kanu walay nu ³⁶enggu kanu timpu a dala balegkas ku na pinambalegkas aku nu. Na kanu timpu a di aku 'bpangengelag na kinakap aku nu taman kanu timpu a kinabilanggu ku na pibpawangan aku nu.' ³⁷Na nia edtalun nu manga ikelas kanu Datu na 'Mapulu, kanu i kinailay nami sa leka a 'gkagutem a pinakan nami seka atawa ka pakainem a pinainem'ami seka? ³⁸Enggu kanu i kinailay nami sa leka a nakabagu ka kanu dalepa nami a pinatalus'ami seka kanu walay nami atawa ka dala balegkas'engka na pinambalegkas'ami seka? ³⁹Kanu menem i kinailay nami sa leka a di ka 'bpangengelag atawa ka nabilanggu ka a pibpawangan nami seka?' ⁴⁰Nia isumpat'u Datu kanilan na 'Sabensabenal a pedtalun ku sa lekanu i u ngin i pinggula nu kanu apia entain kanu manga suled ku, apia su mababa pan sa langun kanilan na mana nu bun pinggula sa laki su entu.'

⁴¹"Na edtalun menem'u Datu kanu sia tampal kanu biwang'in i 'Awa kanu sia manga taw a inidsinta lu kanu da kapedtaman nin a apuy sa naraka a inadil kanu Datu na Giadsal enggu kanu manga ulayat'in."^u ⁴²Kagina kanu kinagutem ku na dala aku nu enggi sa makan enggu kanu kapegkainem ku na dala aku nu painema. ⁴³Na kanu kinabagu ku kanu dalepa nu na dala aku nu patalusa kanu walay nu enggu kanu dala balegkas ku na dala aku nu pambalegkasa. Na kanu di ku kabpangengelag enggu kinabilanggu ku na dala aku nu kakapa.' ⁴⁴Daka nia nilan edtalun sa lekanin na 'Mapulu, kanu i kinailay nami sa leka a 'gkagutem ka, 'gkamalan ka, nakabagu ka kanu dalepa nami, da ka makambalegkas, da ka pangengelag enggu nabilanggu ka a da nami seka edtabangi?' ⁴⁵Na nia nin edtalun kanilan na 'Sabensabenal a pedtalun ku sa lekanu i u ngin i da nu enggula kanu apia entain kanu manga suled ku, apia su mababa pan sa langun kanilan na da nu bun enggula i entu sa laki.'

⁴⁶"Na su nia ba a manga taw na lu den makasangul kanu da den taman nin a kasiksan ugaid'a su manga taw menem a ikelas na lu den makasangul kanu uyag-uyag a da taman nin."

^u 25:41 Su ulayat'in na nia ba su manga malaikat a minunut kanu Datu na Giadsal sa kanu kinasungkang'in kanu Kadenan.

Mataya 26

Su Kinapayag'u Isa al-Masih kanu Manggula nin

(Markus 14:1-2; Luk 22:1-2; Yuhan 11:45-53)

26 ¹Na guna mapasad'u Isa al-Masih edtalu su langun nu entu, na nia nin pidtalu kanu 'bpamangunut lun na ²"Katawan nu na dua gay bun den saguna na mauma den su Kanduli nu Kalipuas, na ipalad den su *Kaka nu Manusia ka enggu makatutuk kanu kayu a pinambalawaga."

³Saleta mambu na su manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su 'gkangaunutan nu manga Yahudi na mindidilimudan silan lu kanu tulugan nu mapulu sa langun nu 'bpamangurban a si Kaipas ⁴ka pinagitung'ilan u panun i kasigkem'ilan kanu Isa al-Masih sa di kasipatan ka enggu nilan kaimatayan. ⁵Ugaid'a nia nilan pidtalu na "Dikena kanu timpu nu Kanduli a nia asal'a di mangaden sa kasamukan su manga taw."

Su Kinabubus sa Kamutan a Lana kanu Ulu nu Isa al-Masih

(Markus 14:3-11; Yuhan 12:1-8; Luk 22:3-6)

⁶Na kanu lu su Isa al-Masih sa Bitani kanu walay nu mama a bedtuan sa Simiun a midsakit sa debpig paganay ⁷na aden babay a sinemupeg kanu Isa al-Masih a aden it'in a mapulu a benal i alaga nin a kamutan a sia nakabetad sa taguan a bedtuan sa alabastru. Na inibubus'u babay su entu kanu ulu nu Isa al-Masih kanu kabpagagayan nin pegkan. ⁸Na guna mailay nu 'bpamangunut lun su entu na nasakit i ginawa nilan sa nia nilan nadtalu na "Nginan ka pendalatan nin i nan? ⁹Mabpasa pan a benal i nan sa mapulu i alaga nin. Na inggay kanu manga miskinan su pasa nin." ¹⁰Na 'gkatawan bun nu Isa al-Masih su pedtalu-talun nilan. Daka nia nin pidtalu kanilan na "Nginan ka pedsamuken nu i babay a nia? Dait man su penggalebeken nin a nia sa laki. ¹¹Su manga miskinan na tatap'u bun silan 'gkadtagapeda ugaid'a saki na dikena nu tatap madtagapeda. ¹²Na su pinggula nu babay a nia a kinabubus'in sa kamutan a lana sa laki na inadil'in su lawas ku unan nu kalebeng sa laki. ¹³Na saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i apia endaw ipangusiat kanu lusud'u dunia su Mapia a Tutuma na mapanudtul bun su pinggula nu babay a nia a tademan sa lekanin."

¹⁴Daka si Yahuda Iskalia a isa bun kanu sapulu enggu dua a pinamili nu Isa al-Masih na linemu kanu manga mapulu nu 'bpamangurban ¹⁵ka

Mataya 26

nia nin pidtalu kanilan na “Ngin i makaenggay nu sa laki ka ipalad ku sekanin sa lekanu?” Daka inenggan nilan sekanin sa telu-wati a pilak. 16 Na iganat kanu entu ba na pibpapangilay den nu Yahuda Iskalia i mapia a kutika a katipu nin kanu Isa al-Masih.

Su Kabpagadil kanu Kapedsela-sela kanu Kanduli nu Kalipuas

(Markus 14:12-21; Luk 22:7-14; Luk 22:21-23; Yuhan 13:21-30)

17 Na kanu muna-muna a gay a kapegkan kanu pan a dala pakembang'in na sinemupeg kanu Isa al-Masih su 'bpamangunut lun ka inidsa nilan lun i “Endaw kami nengka kiugan a makapagadil sa makan kanu Kanduli nu Kalipuas?”^v 18 Na nia nin pidtalu kanilan na “Lu kanu kanu siudad ka edtalu nu kanu isa a mama lu i nia kadtalu nu Gulu na ‘Masupeg den su kutika ku. Na san ku ipedsela-sela su Kanduli nu Kalipuas kanu walay nengka a kaped ku su 'bpamangunut sa laki.’ ” 19 Na pinggula den mambu nu 'bpamangunut lun su inisugu nin kanilan. Na lu nilan den ba inadil su pegken nilan kanu Kanduli nu Kalipuas.

Su Kinapayag'u Isa al-Masih pantag kanu Katipu lun

20 Na kanu kinagakagabi na nagagayan su Isa al-Masih apeg'u sapulu enggu dua a 'bpamangunut lun ka kineman silan. 21 Na sia kanu kapegkan nilan na nia nin pidtalu kanu 'bpamangunut lun na “Sabensabenal a pedtalun ku sa lekanu i isa sa lekanu i tempu sa laki.” 22 Na sangat a nalidu a benal i ginawa nilan taman sa nia nadtalu nu uman i isa kanu Isa al-Masih na “Natalatantu a dikena saki i entu, Mapulu.” 23 Ugaid'a nia nin pidtalu na “Su kaped ku sinemumbuk sa pan kanu ladia i tempu sa laki. 24 Na dait man a matay su Kaka nu Manusia a mana bun su nakasulat pantag sa lekanin sia kanu kitab. Ugaid'a duan-duan nin den su taw a entu a tempu kanu Kaka nu Manusia! Nia pan tinemu sa lekanin i dala den embata.” 25 Na pidtalu bun mambu ni Yahuda Iskalia a tempu kanu Isa al-Masih i “Gulu, saki ba su entu?” Daka nia inisumpat'u Isa al-Masih na “Seka den i midtalu sa nan!”

^v 26:17 **Kanduli nu Kalipuas** Su nia a kanduli na makapantag kanu kinalipuas'u manga taw a Israil kanu dalepa a Egypt kanu timpu nu Nabi Musa. Madakel pan i mabatia tanu pantag sa nia sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* sia kanu kapupusan nu nia a kitab.

Mataya 26

Su Bagu a Kapasadan

(Markus 14:22-25; Luk 22:14-20; 1 Kurintu 11:23-25)

²⁶Na kanu kapegkan nilan na kinemua su Isa al-Masih sa pan. Endaw i kinadsukul-sukul'in lun enggu kinapugi nin kanu Kadenan na pidtebi-tebi nin ka inenggay nin kanu 'bpamangunut lun sa nia nin pidtalu na "Kua nu su nia ka nia ba su badan ku." ²⁷Na kinemua menem sekanin sa tagayan a aden ig'a ubas'in enggu midsukul-sukul kanu Kadenan. Entu pan ka inenggay nin kanilan sa nia nin pidtalu na "Uman i isa sa lekanu na minem kanu nia, ²⁸ka nia ba su lugu ku a minalut kanu kapasadan nu Kadenan a ipatuga asal'a maampun su kabaladusan nu taw. ²⁹Na pedtalun ku sa lekanu i iganat saguna na di aku den minem 'bpaluman sa ig'a ubas taman sa kanu gay a inemen tanu su entu a binagu den sia kanu kapendatu nu Ama ku."

Su Kinapayag'u Isa al-Masih kanu Manggula nu 'Bpamangunut lun

(Markus 14:26-31; Luk 22:31-34; Yuhan 13:36-38)

³⁰Na guna silan makapasad edsengal sa kapugi kanu Kadenan na linemu silan kanu Palaw nu Ulibus. ³¹Na kanu sia silan sa lalan na nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Kanu nia bun ba a magabi na langun nu na temagak sa laki a mana bun su kadtalu nu Kadenan a nakadalem kanu kitab a

'Imatayan ku su pedtuganul kanu manga bili-bili^w
na amaika maitu na mamakadsambal su manga bili-bili
a pedtuganulen nin.^x

³²Ugaid'a ulian nu kapambibiag sa laki 'bpaluman na muna aku sa lekanu lu sa Galili." ³³Na nia pidtalu ni Pitru na "Apia langun nilan na temagak sa leka ugaid'a mana i saki na dili." ³⁴Na nia inisumpat'u Isa al-Masih sa lekanin na "Sabensabenal a pedtalun ku sa leka i kanu nia bun ba a magabi na ikias aku nengka sa makatelu bagu kemuku su manuk a kalasan." ³⁵Daka nia pidtalu ni Pitru sa lekanin na "Di ku a

^w 26:31 bili-bili Su nia a binatang na malayam a benal enggu makalagid bun sa kambing ugaid'a mangalabung bu i bumbul'in kumin kanu kambing. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu nia sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

^x 26:31 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Zakaria 13 ayat 7.

Mataya 26

benal seka ikias apia nia nin kaaden i ipatay ku pan.” Na maitu bun ba i pidtalu nu langun nu ped pan a ’bpamangunut lun.

Su Kinapangeni-ngeni nu Isa al-Masih

(Markus 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶Na linemu su Isa al-Masih enggu su ’bpamangunut lun kanu pamumulanan a bedtuan sa Gitsimani^y na kanu kinauma nilan lu na pinapagagayan nin silan lu sa nia nin pidtalu kanilan na “Sia kanu demun ba gagalu na kabpangeni-ngeni ku.” ³⁷Na pinaunut’in si Pitru enggu su dua kataw a manga wata ni Zabidi a si Yakub enggu si Yuhan. Na lu den ba linemudsu masimuket enggu malasay a benal su manggiginawa nin. ³⁸Daka nia nin pidtalu kanilan na “Gkalidu a benal i ginawa ku a mana su ipatay ku den. Sia kanu demun ba ka endiaga kanu a kaped ku.” ³⁹Na nakatangka bu sekanin sa paidu na nakasugiud sekanin mangeni-ngeni sa nia nin pidtalu na “*Ama ku, amaika mapakay bu na ilipus aku nengka pan kanu kainem ku kanu tagayan nu kamalayanan a pakatingguma sa laki ugaid’a apia ka maitu na dikena su kiug’u ginawa ku i kaunutan ka su kahanda nengka i matuman.”

⁴⁰Na guna sekanin embalingan lu kanu telu kataw na nia nin nauman na pedtulug silan. Daka nia nin pidtalu kani Pitru na “Nginan, di kanu demun makandiaga sa apia sakauras bu kaped ku? ⁴¹Endiaga kanu enggu pangeni-ngeni kanu asal’a di kanu masasat ka di man pegkiug ’gkasasat su ginawa ugaid’a malubay su badan.” ⁴²Na ginanatan nin menem silan ’bpaluman ka nangeni-ngeni pamun sa nia nin pidtalu na “Ama ku, amaika nia nin bu kasulut i kaukitan ku su kamalayanan a nia a pakatingguma sa laki na tuman ka den su kahanda nengka.” ⁴³Na mimbalingan menem sekanin na nauman nin den menem silan a pedtulug kagina pedtulatuden a benal silan. ⁴⁴Na ginanatan nin menem silan ’bpaluman ka nangeni-ngeni sa maitu bun ba, na ikatelu den i nia a kinapangeni-ngeni nin. ⁴⁵Na mimbalingan menem sekanin kanu ’bpamangunut lun sa nia nin pidtalu kanilan na “Nginan, pedtulug kanu pamun besen enggu ’bpangintelenen? Ilay nu, masupeg den a benal su kutika a ipalad su Kaka nu Manusia kanu manga baladusa. ⁴⁶Embangun kanu den ka su pedtipu sa laki na masupeg den a benal na entanu den ka alawn tanu sekanin.”

^y 26:36 Su kadtalu a Gitsimani na basa a Grik a nia nin maena na *lupitan na lana*.

Mataya 26

Su Kinasigkem kanu Isa al-Masih

(Markus 14:43-50; Luk 22:47-53; Yuhan 18:3-12)

⁴⁷Na pedtalu pamun su Isa al-Masih na nakauma si Yahuda a isa kanu sapulu enggu dua a pinamili nin. Kaped'in i madakel a benal a taw a aden it'in a manga sundang enggu manga ibpametay ka sinugu silan nu manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su 'gkangaunutan nu manga Yahudi. ⁴⁸Na su pedtipu na inenggan nin sa sinial su manga ped'in sa nia nin pidtalu na "U entain su salamen ku sa sium na sekanin su mama, na sigkem'u den." ⁴⁹Na endaw demun i kinauma ni Yahuda na sinupegan nin su Isa al-Masih sa nia nin pidtalu na "Salam, Gulu!" Entu pan ka sinium'in. ⁵⁰Na nia pidtalu nu Isa al-Masih sa lekanin na "Pakat, enggula ka den u ngin i kahanda nengka sa kinasia nengka." Daka kinua sekanin nu manga kaped'i Yahuda ka sinigkem'ilan. ⁵¹Ugaid'a isa kanu kaped'u Isa al-Masih i binindas'in su guluk'in ka tinibas'in su ulipen nu mapulu sa langun nu 'bpamangurban. Na nia nasugat na su tangila nin taman sa nakabpitas su entu. ⁵²Daka nia pidtalu nu Isa al-Masih sa lekanin na "Imbalingan nengka i guluk'engka a nan kanu taguban nin ka langun na taw a musal sa guluk na nia nin bun ipatay na guluk. ⁵³Ngintu, nia nengka kataw ka di pasianen nu Ama ku su ngibu-ngibuan a malaikat'in amaika mangeni aku sa tabang sa lekanin? ⁵⁴Ugaid'a amaika maitu na panun pan i katuman kanu nakadalem kanu kitab a dait a manggula ku?"

⁵⁵Daka pidtalu menem'u Isa al-Masih kanu manga taw a entu i "Nginan, ribildi aku ka sinemia kanu a minit pan sa manga sundang enggu manga ibpametay sa kasigkem'u sa laki? Uman gay na 'gkailay aku nu bun lu kanu Suti a 'Bpagagaman kanu kabpamandu ku inunta na di aku nu bun pedsigkemen. ⁵⁶Ugaid'a dait man a manggula su nia ka enggu matuman su nakadalem kanu Kitab a Inisulat'u Manga Nabi." Daka su 'bpamangunut kanu Isa al-Masih na midtatalaguy ka tinagak'ilan sekanin.

Su Kinaadap kanu Isa al-Masih lu kani Kaipas

(Markus 14:53-65; Luk 22:54-55; Luk 22:63-71;
Yuhan 18:13-14; Yuhan 18:19-24)

⁵⁷Na su namedsigkem kanu Isa al-Masih na lu nilan sekanin pinananggit kanu tulugan ni Kaipas a mapulu sa langun nu

Mataya 26

'bpamangurban. Na mindidilimudan lu ba su manga gulu nu pangitaban enggu su 'gkangaunutan nu manga Yahudi. ⁵⁸Saleta mambu na pidtatanggungan ni Pitru su Isa al-Masih taman den lu kanu lama-lama nu tulugan ni Kaipas ugaid'a lu bu sekanin sa mawatan. Na linemudep sekanin kanu lama-lama ka nagagayan kaped'u manga panunugun ka 'bpagilayn nin u ngin i manggula.

⁵⁹Na su manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su langun den nu 'bpamangukum^z na 'bpangilay silan sa bitiala a makasendit kanu Isa al-Masih asal'a kapaimatayan nilan sekanin ⁶⁰ugaid'a dala natun nilan apia madakel pan i midsaksi sa dikena benal. Na da matana-tana na aden dua kataw a sinemupeg ⁶¹ka nia nilan pidtalun na "Pedtalun nu nia a mama i 'Magaga ku gemubal su Suti a 'Bpagagaman, na sa dalem'u telu gay na patindegen ku 'bpaluman."^a

⁶²Na midtindegen su mapulu sa langun nu 'bpamangurban ka pidtalun nin kanu Isa al-Masih i "Nginan, dala demun makasawal'engka kanu ipedsendit'ilan a nia sa leka?" ⁶³Ugaid'a dala bun inek-inek'u Isa al-Masih. Na inidsan menem sekanin nu mapulu sa langun nu 'bpamangurban sa "Idsapa nengka kanu kaisa-isa nin a Kadenan, ngintu, seka ba su Masih, su Tunggal'u Kadenan?" ⁶⁴Na nia inisumpat'u Isa al-Masih na "Uway, pidtalun nengka den ba a nan. Pedtalun ku sa lekanu i iganat saguna na mailay nu su Kaka nu Manusia a magagayan kanu tampal sa kawanan nu Barakat sa Langun enggu makatingguma sekanin sia sa dunia a lu makasaleta kanu manga gabun sa kawang-kawangan."^b ⁶⁵Daka kinisi^c nu mapulu sa langun nu 'bpamangurban su balegkas'in ka nia nin pidtalun na "Sakutu sekanin! Enduken ka nasisita tanu pan i ped a makadsaksi? Nakineg'u den su kasakutu nin. ⁶⁶Na ngin i lekanu sa entu?" Daka nia nilan inisumpat na "Wagib sekanin a matay." ⁶⁷Daka

^z 26:59 Su 'bpamangukum a nia na silan su 'bpangulu kanu agama nu manga Yahudi. Nia bedtuan kanilan na *Sunidriun*. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu 'bpamangukum sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtau kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

^a 26:61 **Magaga ku gemubal su Suti a 'Bpagagaman, na sa dalem'u telu gay na patindegen ku 'bpaluman.** Su pidtalun nu manga taw a nia na dikena pagidsan kanu pidtalun nu Isa al-Masih sia kanu Yuhan 2 ayat 18 taman sa 22. Nia nin maena na sinalin nilan su kadtau nu Isa al-Masih.

^b 26:64 Ebun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Danyil 7 ayat 13.

^c 26:65 **kinisi** Sia kanu adat-betad'u manga Yahudi na amaika 'gkasakit a benal i ginawa nilan atawa ka 'gkalidu i ginawa nilan na pegkisin nilan su balegkas'ilan. Nia ba i tusan sa 'gkasakit i ginawa nilan atawa ka 'gkalidu i ginawa nilan.

Mataya 26, 27

dinudan nilan su beneng'in enggu sinuntuk'ilan taman sa tinebpi nilan pan ⁶⁸sa nia nilan lun pidtalu na "Amaika seka su Masih^d na edtalu ka kun a nan sa lekami u entain i 'bpametay sa leka?"

Su Kinakias'i Pitru kanu Isa al-Masih

(Markus 14:66-72; Luk 22:56-62; Yuhan 18:15-18; Yuhan 18:25-27)

⁶⁹Na saleta mambu na si Pitru na 'bpagagayan lu kanu liu, lu kanu lama-lama nu tulugan nu mapulu sa langun nu 'bpamangurban. Na isa kanu manga panunugun a babay i sinemupeg lun ka nia nin pidtalu na "Kaped ka bun nu taw a nan sa Galili a si Isa." ⁷⁰Ugaid'a inikias'in su entu sa nia nin pidtalu sia kanu kaadapan nu manga taw na "Sabensabenal a di ku katawan i pedtalun nengka a nan."

⁷¹Daka linemu menem sekanin kanu lalan sa kabpeliu kanu alad na nailay menem sekanin nu isa bun a panunugun a babay, na pidtalu nu panunugun a entu kanu manga taw a pedtindeg lu i "Su mama a nia na kaped bun nu taw a nan sa Nasarit a si Isa." ⁷²Ugaid'a inikias menem 'bpaluman ni Pitru su entu taman sa midsapa pan sa nia nin pidtalu na "Di ku a benal katawan i mama a nan."

⁷³Na dala matana-tana na su manga taw a pedtindeg lu na sinupegan nilan si Pitru ka pidtalu nilan lun i "Natalatantu a isa ka bun kanilan kagina 'gkatusan kanu legku nengka." ⁷⁴Ugaid'a inidsinta ni Pitru su ginawa nin taman sa inidsapa nin i "Di ku a benal katawan i mama a nan." Na midsambuta demun su kinakuku na manuk a kalasan. ⁷⁵Na nagkalendem mambu ni Pitru su pidtalu sa lekanin nu Isa al-Masih a "Bagu makakuku su manuk a kalasan na makatelu aku nengka den makakias." Na linemiu si Pitru ka sangat a nakapaguguliang sa kinalidu na ginawa nin.

Su Kinaadap kanu Isa al-Masih

(Markus 15:1; Luk 23:1-2; Yuhan 18:28-32)

27 ¹Na kanu kinagkapita na naumpung den su langun nu manga mapulu nu 'bpamangurban taman den kanu 'gkangaunutan nu

^d 26:68 Su **Masih** na nia nin maena na *binubusan sa lana* a tanda a pedsanganan sa bagel sia kanu galebekan. Na su Isa al-Masih na ginelalan sa Masih kagina sekanin su napamili a nasanganan nu Kadenan sa kapamelipuas kanu manga taw kanu kabaladusan nilan.

Mataya 27

manga Yahudi ka enggu nilan kapaimatayan su Isa al-Masih. ²Daka inipapawik'ilan su Isa al-Masih sia sa lima ka inipalad'ilan lu kanu Gubilnadul Pilatu.

Su Kinabpatay ni Yahuda Iskalia

(Su Manga Pinggalebek 1:18-19)

³Na guna katawi ni Yahuda Iskalia a tinemipu kanu Isa al-Masih i winagiban nilan su Isa al-Masih sa kapatay na nakadsendit sekanin kanu pinggula nin lun. Daka inimbalingan nin su telupulu timan a pilak lu kanu manga mapulu nu 'bpamangurban enggu kanu 'gkangaunutan ⁴sa nia nin nadtalu kanilan na "Mimbaladusa aku ka natipu ku su dala kadusan nin a taw." Ugaid'a nia nilan inisumpat lun na "Ngin sa lekami su nan? Lidu na ginawa nengka den i nan." ⁵Na inid tug'u Yahuda Iskalia su manga pilak lu kanu Suti a 'Bpagagaman entu pan ka minawa ka binitin nin i ginawa nin ka mibpatay.

⁶Na pinundut mambu nu manga mapulu nu 'bpamangurban su manga pilak sa nia nilan pidtalu na "Di a benal 'gkaalus a isimbul i nia kanu 'bpanaguan sa kuleta nu Suti a 'Bpagagaman kagina su nia na bayad sa kinapatuga sa lugu nu taw." ⁷Daka nia nilan napamagayunan na ipamasa nilan su entu kanu lupa nu 'bpangumbal sa binangga ka enggu kapamelebengan kanu manga lapu a taw. ⁸Nia ba i sabap'in a sampay saguna na bedtuan bun su entu sa "Lupa a Naigisan na Lugu." ⁹Daka natuman sia ba su kadtalu sia kanu kitab a sia nakanggulalan kanu Nabi Yaramias sa nia kadtalu na "Kinua nilan su telupulu timan a pilak a alaga nu taw a entu a napagayunan nu manga taw sa Israil a ibayad sa lekanin. ¹⁰Na inipamasa nilan su entu sa lupa nu 'bpangumbal sa binangga a mana bun su inisugu sa laki nu Mapulu."^e

Su Kinapangingsa nu Gubilnadul Pilatu kanu Isa al-Masih

(Markus 15:2-5; Luk 23:3-5; Yuhan 18:33-38)

¹¹Na guna den makapalad su Isa al-Masih kanu gubilnadul na inidsan sekanin nu gubilnadul sa "Ngintu, seka ba su Datu nu manga Yahudi?"

^e 27:9-10 Su nalabit sia a *Mapulu* na su Kadenan. Mailay i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Zakaria 11 ayat 12 taman sa 13 enggu sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Yaramias 19 ayat 1 taman sa 13; 32 ayat 6 taman sa 9.

Mataya 27

Na nia nin inisumpat na “Seka den i midtalu sa nan.” ¹² Ugaid’a dala nin den a benal sawala su ipedsendit sa lekanin nu manga mapulu nu ’bpamangurban enggu su ’gkangaunutan nu manga Yahudi. ¹³ Daka nia pidtalu sa lekanin nu Pilatu na “Gkakineg’engka bun i kadakel a ipedsendit’ilan a nan sa leka?” ¹⁴ Na apia sataga na dala nin a benal sekanin sumpati, na sangat a nagaip su gubilnadul.

Su Kinasugat sa Kawagib kanu Isa al-Masih sa Kapatay

(Markus 15:6-15; Luk 23:13-25; Yuhan 18:39-19:16)

¹⁵ Na uman mauma su Kanduli nu Kalipuas na nia adat-betad’u gubilnadul na pabpeliu sa sakataw a bilunggu. Na nia nin pabpeliun na u entain i ’gkalinian nu madakel a taw. ¹⁶ Saleta mambu na kanu entu a timpu na aden bilunggu a kilala a benal sa kadupang a bedtuan sa Isa Barabas. ¹⁷ Na kanu kapedidilimudan nilan na inidsan silan ni Pilatu sa “Entain i kalinian nu a paliun ku? Su bedtuan sa Isa Barabas atawa ka si Isa a bedtuan sa Masih?” ¹⁸ Na inidsa ni Pilatu su entu kagina ’gkatawan nin bun i nia bu sabap a kinapalad’ilan lun na sabap bu sa kabpangalikud’ilan.

¹⁹ Na gagalu na kabpagagayan nu Pilatu lu kanu ’bpagagayanan sa kabpangukum na napapait sa katigan su kaluma nin sa nia nin kadtalu na “Da ka ’bpagigiamung sa taw a nan a ikelas, ka saguna na ’gkalingasa aku a benal sa taginepen ku pantag sa lekanin.”

²⁰ Saleta mambu na su manga mapulu nu ’bpamangurban enggu su ’gkangaunutan na pedsekaten nilan su madakel a taw sa nia nilan pangenin a makaliu na si Barabas enggu su Isa al-Masih menem na paimatayan. ²¹ Daka inidsan menem’u Pilatu su madakel a taw sa “Entain kanilan dua i kalinian nu a paliun ku?” Na nia nilan inisumpat na “Si Barabas!” ²² Na nia pidtalu nu Pilatu kanilan na “Amaika maitu na ngin i pakaidan ku kanu Isa a bedtuan sa Masih?” Nia nilan menem inisumpat na “Itutuk sekanin kanu kayu a pinambalawaga.” ²³ Na nia nin nadtalu kanilan na “Enduken, ngin i kadaluakan a pinggula nin?” Ugaid’a makin nilan inilalis sa matanug i “Itutuk sekanin kanu kayu a pinambalawaga!” ²⁴ Na guna kasipati nu Pilatu i da bun manggula nin sa entu ka nia pan mula na ’bpeludsu den pengguligaw su manga taw, na kinemua sekanin sa ig ka pinamuanawan nin su lima nin sia kanu kaadapan nu madakel a taw sa nia nin pidtalu na “Dala akal-pandapat ku kanu kaigis’a lugu nu

Mataya 27

nia a mama. Sekanu i kikiug sa nia.”²⁵ Na nia pidtalu nu madakel a taw na “Uway, sia sa lekami makadtempu taman kanu manga muliataw nami su kaigis’u lugu nu nia a mama.”²⁶ Daka pinaliu nin kanilan si Barabas enggu pinalebpadan nin mamikal su Isa al-Masih taman sa inipalad’in kanu manga sundalu ka enggu makatutuk kanu kayu a pinambalawaga.

Su Kinapametay nu manga Sundalu kanu Isa al-Masih

(Markus 15:16-20; Yuhan 19:2-3)

²⁷Daka init’u manga sundalu nu gubilnadul su Isa al-Masih lu kanu tulugan a bedtuan sa Priturium.^f Na mindidilimudan lu su sakabataliun a sundalu. ²⁸Na linuwasan nilan ka pimbalegkasan nilan sa lambayung^g a lambung. ²⁹Entu pan ka minumbal silan sa sansangan a sudangen ka inisangan nilan kanu ulu nin. Na inipakapet’ilan lun kanu kawananan a lima nin su tungked entu pan ka midtinggaleb silan kanu kaadapan nin ka pinagumpak’ilan sa nia nilan pidtalu na “Salam sa leka, Datu nu manga Yahudi!” ³⁰Na dinudan nilan enggu kinua nilan su tungked ka inipametay nilan kanu ulu nin. ³¹Na guna nilan mapagumpak su Isa al-Masih na linuwas’ilan menem su lambayung a lambung a entu ka inipambalegkas’ilan lun menem su danden a balegkas’in ka entu pan ka iniliu nilan sekanin ka enggu makatutuk kanu kayu a pinambalawaga.

Su Kinatutuk kanu Isa al-Masih kanu Kayu a Pinambalawaga

(Markus 15:21-32; Luk 23:26-43; Yuhan 19:17-27)

³²Na sia kanu kabpelakaw nilan na nadsumbak’ilan su mama a taw sa Sairin a bedtuan sa Simiun. Na pineges’ilan mapapamusay sa lekanin su kayu a pinambalawaga a pedtutukan kanu Isa al-Masih. ³³Na kanu kinauma nilan kanu dalepa a bedtuan sa Gulguta a nia nin maena na dalepa nu takulab a ulu ³⁴na pebpaginemen nilan sa ig’a ubas a makalangut a sinimbulan sa pedu^h ugaid’a guna nin kananami na da nin i entu inema.

^f 27:27 **tulugan a bedtuan sa Priturium** Su nia a kadtalu na ebpun kanu basa a Latin a nia nin maena na *tulugan nu sultan udi na naadil a pegkalebenan nu gubilnadul*.

^g 27:28 **lambayung** Na nia ba i ’bpagusalen a suga kanu manga balegkas atawa ka lambung’u manga sultan kanu entu a timpu. Namba i sabap’in ka pimbalegkasan nilan sa lambayung a lambung su Isa al-Masih ka ’bpagumpaken nilan sa matatig kun sa sultan sekanin.

^h 27:34 Su nia a ayatan na natuman sia ba su nakadalem kanu Manga Sengal 69 ayat 21 sia kanu Kitab Zabur.

Mataya 27

³⁵Na guna su nakatutuk'u manga sundalu den su Isa al-Masih kanu kayu a pinambalawaga na pimbad-bad'ilan su manga balegkas'in sa ukit a kinambunutaⁱ ³⁶na 'bpagagayan demun silan lu ba ka pedtamengan nilan su Isa al-Masih. ³⁷Na inibetad'ilan lu tampal kanu pulu nu ulu nin su karatula a nia lun nakasulat na su ipedsendit'ilan lun a "Si Isa i nia, su Datu nu manga Yahudi." ³⁸Na aden bun dua kataw a tulisan a initutuk kanu ped a kayu a pinambalawaga, su sakataw na sia tampal kanu kawanan nin, su sakataw menem na sia tampal kanu biwang'in.

³⁹Na su 'bpamangukit na 'bpangiling-kiling a 'bpagumpaken nilan sekanin ⁴⁰sa nia nilan lun pedtalun na "Dikena ba penggeban nengka su Suti a 'Bpagagaman enggu patindegen nengka menem kanu dalem'u telu gay? Na amaika seka su Tunggal'u Kadenan na ilipuas'engka su ginawa nengka. Embaba ka san kanu kayu a nan a pinambalawaga." ⁴¹Na maitu bun ba i pinggula nu manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su manga gulu nu pangitaban apeg'u 'gkangaunutan nu manga Yahudi na pinagumpak'ilan bun su Isa al-Masih sa nia nilan 'bpamedtalun na ⁴²"Ibpelipuas'in kun su ped a taw ugaid'a su ginawa nin na di nin magaga lemipuas. Na u sekanin su Datu nu manga taw sa Israil na ibaba nin su ginawa nin kanu kayu a nan a pinambalawaga ka enggu tanu makapaginugut sa lekanin. ⁴³Pedsalig kun sekanin kanu Kadenan taman sa pedtalun nin pan i 'Saki su Tunggal'u Kadenan.' Na ilayn tanu kun na u ilipuas sekanin nu Kadenan." ⁴⁴Apia su dua kataw a entu a tulisan a kaped'in bun initutuk kanu kayu a pinambalawaga na 'bpagumpaken nilan bun sekanin.

Su Kinapatay nu Isa al-Masih

(Markus 15:33-41; Luk 23:44-49; Yuhan 19:28-30)

⁴⁵Na kanu maudtu na nakatekaw demun migkalibuteng kanu lusud'u inged taman sa ikatelu a uras sa malulem. ⁴⁶Na kanu entu bun ba a uras a manga ikatelu sa malulem na inilalis'u Isa al-Masih sa matanug i "Ili, Ili, lama sabaktani?" Nia nin maena na "Hu Kadenan ku, Kadenan ku, ngin i nia ka pinadtaday aku nengka?" ⁴⁷Na su ped a 'bpamedtindeg lu a nakakineg lun na nia nilan pidtalun na "Peditawagen nin su Nabi

ⁱ 27:35 Su nia a ayatan na natuman sia ba su nakadalem kanu Manga Sengal 22 ayat 18 sia kanu Kitab Zabur.

Mataya 27

Ilias.”^j 48 Na su sakataw kanilan na namagayas edtalaguy kemua sa ibpangamek ka inisumbuk’in kanu madsem a makalangut ka inibetad’in kanu tangkayan ka inipasusup’in kanu Isa al-Masih. 49 Ugaid’a su ped na nia nilan pedtalun na “Padtaday nu san sekanin! Ka ilayn tanu kun na u makauma su Nabi Ilias ka ilipuas’in san sekanin.”

50 Daka nakalalis menem sa matanug su Isa al-Masih entu pan ka inipalad’in den su ngiawa nin. 51 Saleta mambu na kanu entu bun ba a kutika na su kurtina nu Suti a ’Bpagagaman na nakisi sa luk iganat sa pulu taman sa baba. Na lineminug taman sa nangaupak su lakungan a manga watu 52 enggu mimbutekad su manga lebung, na madakel kanu manga ikelas a namamatay i mimbibiag. 53 Entu pan ka linemi silan kanu lebung’ilan, na ulian nu kinambibiag’u Isa al-Masih na linemu silan kanu suti a dalepa^k taman sa madakel i pibpapayagan nilan lu. 54 Na guna mailay nu kapitan na sundalu enggu su manga ped’in a pedtameng kanu Isa al-Masih su nanganggula a entu apeg’u kinalinug na sangat a nangagilekan silan taman sa nia nilan nadtalun na “Sabensabenal a Tunggal’u Kadenan i mama a nia.”

55 Na madakel a manga babay i pedsandeng kanu Isa al-Masih. Silan su manga babay a minunut sa lekanin ka tinemuganul lun kanu kinandadalakaw nin ebpun sa Galili. 56 Na su ped kanu manga babay a entu na si Mariam a taw sa Magdala, si Mariam a ina ni Yakub enggu Yusup apeg’u ina nu manga wata a mama ni Zabidi.

Su Kinakubul kanu Isa al-Masih

(Markus 15:42-47; Luk 23:50-56; Yuhan 19:38-42)

57 Na aden kawasa a mama a taw sa Arimatia a bedtuan sa Yusup, isa bun sekanin a ’bpagunut kanu Isa al-Masih. Na guna su pedsukilep den 58 na linemu kanu Pilatu ka pinangeni nin su bangkay nu Isa al-Masih. Na inisugu ni Pilatu i inggay sa lekanin su entu. 59 Na guna nin makua su bangkay nu Isa al-Masih na pinutus’in sa mapia a limpiu a ginis 60 ka inikubul’in lu kanu da pamun kakubuli a liningkaban nin a masela

^j 27:47 pedtawagen nin su Nabi Ilias Su kadtalu a Ili na basa a Hibru a nia nin maena na Kadenan ku. Ugaid’a nia kataw nu manga taw na su Nabi Ilias su pedtawagen nu Isa al-Masih kagina madakel kanu manga taw i ’bpalitiala sa embalangan su Nabi Ilias sia sa dunia kanu manga mauli a gay.

^k 27:53 Su suti a dalepa sia na nia ba su Awrusalim.

Mataya 27, 28

a watu a mana takub. Inadil'u Yusup i entu kanu ginawa nin. Daka linilidan nin sa masela bun a watu su bengawan nu kubul ka enggu 'gkadapengan, entu pan ka ginemanat. ⁶¹ Saleta mambu na si Mariam a taw sa Magdala enggu su sakataw pan a Mariam na 'bpagagayan lu kanu napantag'u kubul'u Isa al-Masih.

Pinatamengan nu Pilatu su Kubul'u Isa al-Masih

⁶² Na guna maipus su Gay nu Kabpagadil,^l na kanu temundug a gay na mindidilimudan lu kanu Pilatu su manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu ⁶³ ka pidtalu nilan lun i "Mapulu, 'gkagkalendem'ami i su malebut a nan a mama na nia nin pedtalun kanu bibiag pan sekanin na kanu ikatelu gay nu kapatay nin na embibiag kun sekanin 'bpaluman. ⁶⁴ Amaika maitu na patamengi ka su kubul a entu taman kanu ikatelu nin gay ka tabia bun ka lemu su 'bpamangunut lun ka tegkawn nilan su bangkay nin ka nia nilan edtalun kanu manga taw na mimbibiag sekanin 'bpaluman. Na u manggula i entu na lawan pan i kapagakal kanu manga taw kumin kanu nauna." ⁶⁵ Daka nia pidtalu nu Pilatu kanilan na "Uway, patamengi nu den, paunut'u den i manga tameng a nia a manga sundalu ka enggu nilan katamengan sa tidtu." ⁶⁶ Na ginemanat den mambu silan ka pinatamengan nilan den su kubul a entu taman sa binetadan nilan sa tanda su pintu a watu.

Su Kinapambibiag 'Bpaluman kanu Isa al-Masih (Markus 16:1-10; Luk 24:1-12; Yuhan 20:1-10)

28 ¹ Na kanu kinaipus'u Gay nu Kabpangintelenen kanu mapita-pita demun kanu gay nu Akad^m na linemu si Mariam a taw sa Magdala enggu su sakataw pan a Mariam kanu kubul'u Isa al-Masih ka kinakap'ilan su entu. ² Saleta mambu na nakatekaw demun lineminug sa mabagel ka mimbaba i isa kanu manga malaikat'u Kadenan ebpun sa

^l 27:62 **Gay nu Kabpagadil** Sia kanu adat-betad'u manga Yahudi na nia ba su gay unan nu Gay nu Kabpangintelenen. Nasisita a mapasad su langun nu galebek kanu nia ba a gay kagina di mapakay a enggalebek kanu Gay nu Kabpangintelenen. Na su Gay nu Kabpangintelenen nu manga Yahudi na lemudsu sa edsukilep kanu gay nu Giamat enggu mapasad menem sa edsukilep kanu gay nu Sapetu.

^m 28:1 **Akad** Sia sa basa a Grik na *muna-muna a gay nu sakapadian*. Sia kanu adat-betad'u manga Yahudi na Akad su entu.

Mataya 28

sulega. Na linilid'in su watu a inipintu kanu kubul taman sa minayan lu ba. ³Na pakaipeng-ipeng i buntal'in ka manabia ka pan i mana kilat enggu su balegkas'in na mana kaputi na gapas. ⁴Na kinemegkel'a gilek su manga tameng taman sa mana den silan minatay.

⁵Na nia pidtalu nu malaikat kanu entu a manga babay na "Da kanu magilek! 'Gkatawan ku i 'bpangilayn nu si Isa a initutuk kanu kayu a pinambalawaga. ⁶Na da den man sia sekanin ka pinambibiag den 'bpaluman a mana bun su nadtalu nin. Na sia kanu ba, ka ilay nu i pinaigan lun a nia. ⁷Na edtagad-tagad kanu den lemu kanu 'bpamangunut lun ka edtalu nu kanilan su nia a katigan, 'Pinambibiag den sekanin 'bpaluman. Ilay nu, minuna den sekanin lu sa Galili ka ipagilaya kanu nin lu ba.' "

⁸Na namagayas mambu silan gemanat lu kanu kubul a 'gkangagilekan enggu sangat a 'gkapia i ginawa nilan ka pinanudtul'ilan kanu 'bpamangunut lun su entu. ⁹Ugaid'a gagalu nu sia pan silan kanu lalan na nakatekaw demun napailay su Isa al-Masih kanilan sa nia nin pidtalu kanilan na "Salam." Na sinupegan nilan ka dinabpan nilan su ay nin ka sinemugiud silan sa lekanin. ¹⁰Daka nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Da kanu magilek! Lu kanu den ka edtalu nu den kanu manga suled ku i lemu silan sa Galili ka mailay aku nilan lu."

Su Tudtulan nu manga Tameng

¹¹Saleta mambu na kanu kapengganat'u manga babay lu, na su ped kanu manga tameng na nakauma den lu kanu siudad ka 'bpanudtul'enan nilan kanu manga mapulu nu 'bpamangurban su langun nu entu a nanggula. ¹²Na mindidilimudan su 'gkangaunutan nu manga Yahudi enggu manga mapulu nu 'bpamangurban ka namagumpung silan sa bayadan nilan sa madakel a pilak su manga sundalu a tinemameng ¹³ka enggu nia nilan ipadtalu lun na "Edtalu nu kanu manga taw i 'Tinegkaw nu 'bpamangunut lun su bangkay nin sa magabi a timpu na kapedtulug'ami.' ¹⁴Na u makineg'u gubilnadul su pantag sa nia na sekami bu i mataw lun edsinantal sa lekanin asal'a dala manggula nu a mawag." ¹⁵Na tinalima den mambu nu manga tameng su manga pilak taman sa pinggula nilan den su ngin i ipapedtalu kanilan. Na sampay saguna na 'gkadtudtul-tudtul pamun su nia a tudtulan kanu manga Yahudi.

Mataya 28

Su Kinabpapayag'u Isa al-Masih kanu 'Bpamangunut lun

(Markus 16:14-18; Luk 24:36-49; Yuhan 20:19-23;

Su Manga Pinggalebek 1:6-8)

¹⁶Na linemu den mambu sa Galili su sapulu enggu isa a 'bpamangunut kanu Isa al-Masih, lu kanu palaw a pidtalu sa kanilan nu Isa al-Masih. ¹⁷Na guna nilan mailay sekanin lu na sinugiudan nilan sekanin ugaid'a su ped na pendua-dua pamun. ¹⁸Daka sinupegan silan nu Isa al-Masih ka pidtalu nin kanilan i "Initapenay den sa laki su langun nu bagel sia sa dunia taman sa sulega. ¹⁹Kagina ka maitu na 'bpawangi nu su langun nu manga bangsa ka baluy nu silan a mamangunut sa laki taman sa salawati nu silan sia kanu ingala nu Ama, Tunggal'in enggu Suti a Ruh. ²⁰Ipamandu nu bun kanilan i paginugutan nilan su langun nu inisugu ku sa lekanu. Tanudi nu! Di ku sekanu pitasen taman sa kapupusan."

Wassalam